Ljubljana, sobota, 23. junija 1956

LETO XXII. Štev. 146

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN ŠINKOVEC UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

»LJUDSKA PRAVICA« USTANOVLJENA 5. OKTOBRA 1934 — MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 16-DNEVNIK IN TEDNIK. OD OSVOBODITVE DO 1. JUL. 1951 KOT DNEVNIK. NATO PA KOT TEDNIK — OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI Z »BORBO«

ZADNJI DNEVI OBISKA NAŠIH DRŽAVNIKOV V SOVJETSKI ZVEZI

Med ukrajinskimi kolhozniki

Belaja cerkov (Ukrajina), 22. jun. (Tanjug). Predsednik Tito, podpredsednik Kardelj in ostali člani jugoslovanske delegacije so si danes ogledali veliki in bogati kolhoz »Vorošilov« v vasi Matjuši, kakih 120 km od Kijeva, kjer so se seznanili z delom in problemi kolhoznikov tega žitorodnega ukrajinskega kraja. Zgodaj zjutraj so se jugoslovanski državniki v spremstvu predsednikov ukrajinske vlade Kalčenka in sekretarja ukrajinske Partije Kiričenka odpeljali na živinorejsko znanstveno raziskovalno postajo Terezino, kjer so jim direktor in veterinarji pojasnili najnovejše metode reje in razmnoževanja plemenske živine. Potem so se gostje odpeljali v Matjušo, da bi si ogledali ondotni kolhoz.

Kakih sto kilometrov so se vozili po lepi asfaltni cesti po rodovitnih ukrajinskih ravninah, kjer se razprostira v nedogled polje mastne črne zemlje. Že v vaseh ob cesti, okrašenih s transparenti in zastavami, so množice kmetov in kolhoznikov toplo pozdravljale goste iz Jugoslavije in jih zasipale s cvetjem. Okrog poldne je vozila kolona skoz okrajno mesto Belaja cerkov, kjer se je predsednik Tito mudil tudi med svojim prvim povojnim obiskom v Sovjetski zvezi. Delegacije kmetov iz bližnjega kolhoza »Boljševik« je prišla prosit Tita, naj jih znova obišče. Tej želji pa ni bilo moč ugoditi, ker je na tisoče kolhoznikov kolhoza »Vorošilov« že nestrpno pričakovalo jugoslovanske goste.

Na kolhozu »Vorošilov« v Matjuši

V kolhozu so priredili predsedniku Titu in ostalim članom jugoslovanske delegacije nadvse prisrčen sprejem. Predsednik kolhoza Čarnik je gostom razkazal kolhozna poslopja, opremo in druge obrate, pa tudi gradbišče, kjer bo začela konec letošnjega leta obratovati kolhozna elektrarna. Ogledovanje kolhoza se je precej zavleklo. Kolhozniki so hoteli pokazati gostom vse, ker je vse povojno delo njihovih rok. Nemški okupatorji so bili ta kraj do tal razdejali, vas Matjušo in kolhoz »Vorošilov« pa docela požgali. Sledov opustošenja zdaj ni več videti. Poleg običajnih manjših kmečkih poslopij grade prva lepa zidana poslopja in šole, kar priča o bogastvu kolhoza, katerega promet znaša dva milijona rubljev letno.

Po ogledu so kolhozniki gostom v klubskih prostorih priredili kosilo. Potekalo je v zelo toplem in prijateljskem vzdušju. Predsednik kolhoza Čarnik in predsednik ukrajinske vlade Kalčenko sta nazdravila predsedniku Titu, ki se je v krajšem govoru zahvalil za pozdrave in obljubil, da jih bo sporočil jugoslovanskim narodom.

Po kosilu so se predsednik Tito in njegovi sodelavci z avtomobili vrnili v Kijev. Ko je kolona avtomobilov privozila v mesto, so velike množice prebivalcev jugoslovanske goste znova navdušeno pozdravljale.

Predsednik Prezidija Vrhovnega sovjeta ukrajinske SSR Korotčenko je priredil nocoj poslovilno večerjo predsedniku Titu in njegovim sodelavcem, ki so po večerji zapustili Kijev. Na svečani večerji je bilo nad 50 gostov. Razen jugoslovanskih gostov in gostiteja Korotčenka so bili navzoči predsednik ukrajinske vlade Kalčenko, sekretar ukrajinske KP Kiričenko, maršal Sovjetske zveze Čujkov, armadni general Antonov, sekretar Prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR Pegov.

Med večerjo, ki je minila v zelo intimnem in prijateljskem vzdušju, je Korotčenko nazdravil jugoslovanskim gostom in jim želel srečno pot v domovino. Tudi sekretar Kiričenko je nazdravil predsedniku Titu.

Predsednik Tito se je zahvalil za zdravico in izrazil svoje zadovoljstvo, ker je imel priložnost, ogledati si danes dva kolhoza in se seznaniti s problemi ukrajinskega kmetijstva.

Maršal Žukov se zahvaljuje predsedniku Titu za naše najvišje vojaško odlikovanje

Val navdušenja tudi v Kijevu

ob prihodu naših državnikov iz Moskve

Kijev, 20. junija. (Tanjug).

Že na poti od Moskve do Kijeva je ljudstvo na vseh vmesnih postajah, v Suhiničih, Brjansku in drugod navdušeno sprejelo tovariša Tita, Kardelja in ostalo jugoslovansko državniško delegacijo. Bili so povsod deležni navdušenih manifestacij radosti.

Na kijevski železniški postaji, okrašeni z jugoslovanskimi, sovjetskimi in ukrajinskimi zastavami, se je včeraj zjutraj zbralo več sto ukrajinskih voditeljev s predsednikom Prezidija Korotčenkom, predsednikom vlade Kalčenkom in sekretarjem CK KP Ukrajine Kiričenkom na čelu, na malem trgu pred postajo pa se je zbralo več deset tisoč ljudi.

Korotčenko je pozdravil goste in je med drugim dejal:

»V vas in v vaših sodelavcih pozdravlja ukrajinski narod socialistično Jugoslavijo, njen junaški delavski razred, delovne kmete, ljudsko inteligenco in vse slavne jugoslovanske narode, s katerimi veže naše sovjetske narode dolgoletno bratsko prijateljstvo.

Globoko smo prepričani, da bo vaš obisk v Sovjetski zvezi prispeval k nadaljnji krepitvi in razvoju bratskih sovjetsko-jugoslovanskih odnosov, da bo prispeval k ublažitvi mednarodne napetosti in h krepitvi miru po vsem svetu.«

Predsednik Tito o skupnih ciljih: mir po vsem svetu in socializem

Predsednik Tito se je zahvalil za pozdrav in dejal: »V Sovjetsko zvezo smo prišli zato, da bi še bolj utrdili tisto, kar smo začeli pred letom dni, da bi okrepili bratske in prijateljske odnose med našima dvema deželama. Zelo smo zadovoljni, ker smo napravili velik korak naprej. Na nas je napravilo globok vtis, kar smo videli, videli pa smo velike uspehe, ki jih dosegajo delovni ljudje Sovjetske zveze s svojim ustvarjalnim delom.

Seveda smo prišli sèm predvsem zato, da bi utrdili naše prijateljstvo in sodelovanje in da bi skupno delali dalje za utrditev miru po vsem svetu. V tem pogledu med nami ni nobene razlike. Doseči želimo čimprej najboljši cilj človeštva, izgradnjo socializma. Veseli smo, da smo lahko videli, da ste vi v zadnjih letih šli naprej z zelo velikimi koraki. Za nas je važno, da lahko izmenjamo izkušnje. Tu smo se naučili nekaterih stvari, ki nam bodo koristile.

Najvažnejše pa je to, da smo se razgovarjali z vašimi državniki, da smo prepustili pozabi vse slabo, kar je bilo med našimi narodi in da smo krenili po novih poteh. Nobene razlike ni med vami, med sovjetskim in jugoslovanskim ljudstvom.«

Vzdolž ulic, po katerih se je predsednik Tito potem peljal v svojo rezidenco, so se zbrali stotisoči Kijevčanov, ga pozdravljali, vzklikali in metali cvetje. Šest kilometrov dolga pot je bila vsa zasuta s cvetjem. Ves Kijev je bil na nogah.

Jugoslovanski državniki so najprej obiskali Vrhovno rado (skupščino), potlej pa so si ogledali mesto. Tovariš Tito je obiskal gradbišče kmetijske razstave, nato pa prek novega, jeklenega, več ko kilometer dolgega mostu krenil na drugi breg Dnjepra. Ta most veže stari Kijev z novim, industrijskim delom mesta, ki je večji od starega.

V starem Kijevu so državniki obiskali Askaldovo gomilo, kjer so pokopani heroji druge svetovne vojne, padli v boju za osvoboditev Kijeva in Ukrajine. Med njimi je tudi grob jugoslovanskega narodnega heroja, ukrajinskega generala Vitruka, ki je odpeljal tovariša Tita po fašističnem napadu na Drvar s Kupreškega polja.

Ogledali so si tudi enega izmed najstarejših spomenikov v Kijevu, sofijski sabor, ki ga je 1054. dal sezidati Jaroslav Modri. Tam se je spet zbrala velika množica ljudi. Iz nje se je prerinil delavec iz tovarne »Gorki« in pred vsemi slovesno izpovedal:

»Vedeti morate, da tu nismo verjeli Stalinovim podlostim proti Jugoslaviji. Ko je bil po normalizaciji odnosov v filmskem tedniku prikazan prihod vašega poslanika Vidića, so ljudje vreli v kino samo zato, da bi videli jugoslovanskega predstavnika. Toda ti črni dnevi so za nami, in to je dobro.«

Popoldne okrog štirih pa se je naenkrat nagnetla velika množica ljudi pred Centralno veleblagovnico v glavni ulici Kreščati. V trgovini je bil tovariš Tito, ki je prišel vanjo nakupovat nekaj drobnih stvari. Ko je stopil iz trgovine, si je komaj utrl pot do svojega voza.

Kijev, ki je bil v drugi svetovni vojni malone do tal porušen, je zdaj popolnoma obnovljen. Zgradili so ne samo nove četrti in industrijske naprave, marveč so bolj ali manj rekonstruirali vse zgodovinske spomenike.

Sinoči so bili jugoslovanski gostje v Operi pri predstavi »Bogdana Hmeljnickega«. I. S.

Priprave v Romuniji

na obisk predsednika Tita in njegovih sodelavcev

Bukarešta, 22. jun. V tukajšnjih vladnih krogih pravijo, da prispe predsednik republike Josip Broz Tito, ki se vrača iz Sovjetske zveze v Jugoslavijo, v Bukarešto v nedeljo, 24. junija. Skupaj s predsednikom republike prispo tudi njegovi ožji sodelavci. Jugoslovanski državniki ostanejo na uradnem obisku v Romuniji 3 dni.

Jugoslovanski in romunski državniki bodo imeli med obiskom razgovore in izmenjali bodo misli o raznih vprašanjih, ki zanimajo obe državi. Jugoslovanskim državnikom bodo priredili na romunsko-sovjetski meji in v Bukarešti svečan sprejem. V načrtu so tudi svečani sprejemi in polaganje vencev na mestu bodočega spomenika padlim romunskim borcem.

V Bukarešti so se že začele obširne priprave za sprejem jugoslovanskih državnikov. To smo zvedeli danes v Mestnem narodnem svetu, kjer so nam tudi povedali, da prebivalci Bukarešte komaj čakajo, da bi videli maršala Tita.

Tako je tu splošno razpoloženje romunskega ljudstva, ki je jugoslovanske državnike radostno pozdravilo, že ko so potovali skoz Romunijo v Sovjetsko zvezo.

D. Trailović

Nova misija miru je končana

Prisrčno slovo jugoslovanske vladne delegacije na kijevski železniški postaji

Glavno mesto Ukrajine Kijev se je slovesno poslovilo od predsednika Tita. Odprti avtomobil, v katerem se je vozil predsednik Tito s soprogo in v spremstvu predsednika Korotčenka, je bil zasut s cvetjem. Deset in desettisoči prebivalcev so vzklikali prijateljstvu med obema deželama, ko so se mimo njih peljali predsednik Tito in člani jugoslovanske delegacije.

Na železniški postaji, ki je bila okrašena z zastavami Jugoslavije, ZSSR in Ukrajine, je predsednik Tito pregledal častno četo, nato pa so odigrali obe himni. Na peronu so bili zbrani najvišji voditelji Ukrajine s predsednikom Vrhovnega sovjeta Korotčenkom, predsednikom vlade Kalčenkom, sekretarjem CK KP Ukrajine Kiričenkom in maršalom Čujkovom na čelu.

K mikrofonu je pristopil predsednik Kalčenko in se zahvalil jugoslovanski delegaciji za obisk. Izrazil je prepričanje v trdno prijateljstvo med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo in v imenu ukrajinskega ljudstva zaželel narodom Jugoslavije uspeh pri gradnji socializma. Svoj govor je končal z besedami: »Na svidenje, tovariš Tito! Naj živi prijateljstvo narodov ZSSR in Jugoslavije!«

Predsednik Tito se je v svojem govoru v imenu jugoslovanske delegacije zahvalil za prisrčen sprejem v Kijevu in nadaljeval: »Videli smo, kako ukrajinski narod gradi svojo deželo. Ko se bomo vrnili, bomo našim ljudem govorili o tem in o sprejemu, ki ste nam ga priredili, vendar bomo težko našli besede, s katerimi bi lahko to izrazili. Bodite prepričani,« je rekel predsednik Tito, »da imajo narodi Ukrajine in Sovjetske zveze v Jugoslaviji najboljšega prijatelja. Jugoslovanska delegacija ne bo nikoli pozabila bivanja v Ukrajini. Živela Sovjetska Ukrajina! Živelo prijateljstvo Sovjetske zveze in Jugoslavije! Na svidenje, dragi tovarišI!« je zaključil predsednik Tito svoj pozdrav na peronu kijevske železniške postaje.

Zatem so se predsednik Tito, njegova soproga in člani jugoslovanske delegacije prisrčno poslovili od navzočih. Ob poslednjih stiskih rok so se slišali vzkliki: Na svidenje, tovariši, v Jugoslaviji!

Točno ob 22. uri po lokalnem času je posebni vlak ob zvokih vojaške koračnice odpeljal s postaje.

Tritedenski obisk v Sovjetski zvezi je končan. Nova uspešna mirovna misija predsednika Tita je kronana s pomembnima mednarodnima dokumentoma — skupno izjavo dveh prijateljskih dežel o splošnih mednarodnih problemih in njihovih medsebojnih odnosih in z deklaracijo o odnosih med ZKJ in KPSZ, ki predstavljata izreden prispevek h krepitvi prijateljskih odnosov med obema deželama, utrditvi miru na svetu in upostavitvi novih enakopravnih odnosov med raznimi socialističnimi gibanji v svetu.

Ti veliki uspehi so bili ustvarjeni v dneh bivanja predsednika Tita v Moskvi in so posledica prizadevanj Jugoslavije in Sovjetske zveze za utrditev miru na svetu. Ti uspehi pa so tudi dokaz o vitalnosti splošnih koncepcij jugoslovanske zunanje politike, zasnovane na načelih aktivne miroljubne koeksistence, in potrjujejo upravičenost prepričanja, da so številne pomembne spremembe zadnjih let v sovjetski politiki bistvene po svojem pomenu in da že s samim tem olajšujejo proces odstranjevanja nezaupanja iz dobe hladne vojne.

Rezultati razgovorov so pokazali podobnost pogledov na mnoge mednarodne probleme. Soglasje obeh vlad, da nadaljnje popuščanje napetosti v svetu ne bi smelo biti vezano z reševanjem kateregakoli problema po nekem določenem prioritetnem redu, pa kaže, da je danes edino možna in konstruktivna pot, da se korak za korakom rešujejo tudi na videz drobni problemi in tako doseže napredek na poti k boljšemu razumevanju in sodelovanju.

ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Novi zakoni s področja zdravstva

Tone Bole in Tone Fajfar — nova člana Izvršnega sveta LRS — Skupščina je obravnavala poročili Trgovinske in Gostinske zbornice LRS — Odlok o novi določitvi števila sodnikov — Republiški zbor je izvolil v Zvezno skupščino Franca Popita

Ljubljana, 22. junija. — *Ljudska skupščina LRS je danes zasedala deloma na skupni, deloma pa na ločenih sejah obeh zborov. Na začetku seje Republiškega zbora, ki jo je vodil predsednik Jože Rus, je ljudski poslanec Alojz Krivec postavil vprašanje, kako daleč je že uspelo priti s pripravami za reformo šolstva. Predsednik Izvršnega sveta Boris Kraigher je pojasnil, da je o šolski reformi razpravljal na eni izmed svojih zadnjih sej odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora.*

Pokazalo se je, da tega kompliciranega in težavnega vprašanja, ki ga rešujemo v zveznem merilu, ni moč ustrezno rešiti v kratkem času. Pripravljajo ustrezne zakonske predloge, o katerih bo proti koncu leta razpravljala Zvezna ljudska skupščina, vendar to še ne bo vplivalo na delo šol v šolskem letu 1956/57. Poslanec Alojz Krivec se je s tem pojasnilom zadovoljil.

Z včerajšnjega zasedanja Ljudske skupščine LRS: v prvi vrsti tovariši Miha Marinko, Boris Kraigher in dr. Marijan Brecelj

Republiški zbor je nato sprejel dnevni red seje, ki je vseboval sklepanje o potrditvi izvolitve ljudskega poslanca v 113. volilni enoti v celjskem okraju, obravnavo o poročilih Trgovinske in Gostinske zbornice LRS, obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi 149. čl. zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Republiške skupščine, obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o pooblastitvi Izvršnega sveta LRS in okrajnih ljudskih odborov, da določajo, katere rastlinske bolezni in škodljivci veljajo za nevarne na območju LRS oziroma okraja, obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenih domovih in zdravstvenih postajah, o predlogu zakona o bolnišnicah in o predlogu zakona o zdravstvenem strokovnem nadzorstvu nad zdravstvenimi zavodi, razrešitve in volitve, poročilo mandatno-imunitetnega odbora in sklepanje o letnem odmoru.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dag Hammarskjöld prihodnji mesec v Jugoslaviji

New York, 22. junija (AFP). Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je izjavil, da bo od 28. junija do 12. julija uradno obiskal Poljsko, Finsko, Sovjetsko zvezo, Češkoslovaško, Avstrijo in Jugoslavijo. Hammarskjöld bo ob tej priložnosti prisostvoval tudi zasedanju Ekonomsko-socialnega sveta OZN za Evropo.

Razgovori Naser-Šepilov

Kairo, 22. jun. (Reuter) Predsednik Gamal Abdel Naser in sovjetski minister Šepilov sta imela danes svoj zadnji sestanek. Skupno poročilo o razgovorih bo objavljeno nocoj.

Šepilov bo takoj nato odpotoval v Damask, kjer se bo sestal s sirskimi državniki, zatem pa v Libanon in Grčijo.

Šepilov je povabil generalnega tajnika Arabske lige Abdela Hasuna v SZ na obisk.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, dne 23. junija:

Sprva pretežno oblačno vreme z manjšimi krajevnimi padavinami, nato delne razjasnitve. — Temperatura ponoči med 7 in 14, čez dan do 23 °C.

STANJE VREMENA

Jedro hladnega zraka se zadržuje nad Alpami in se le počasi pomika proti jugu. Obsežno področje visokega zračnega pritiska, ki se razprostira preko srednjega Atlantika do severne Skandinavije, se še krepi in narašča proti vzhodu.

Z zasedanja Ljudske skupščine LRS

(Nadaljevanje s 1. strani)

Po poročilu mandatno-imunitetnega odbora je bil v 113. volilni enoti v celjskem okraju izvoljen za ljudskega poslanca Republiškega zbora Tone *Fajfar*, predsednik Sveta za socialno varstvo LRS. Republiški zbor je sprejel sklep o potrditvi njegove izvolitve, nakar je novi poslanec Tone Fajfar prisegel.

Po krajšem odmoru je sledila skupna seja obeh skupščinskih zborov, ki jo je vodil predsednik Ljudske skupščine tov. Miha *Marinko*. Dnevni red skupne seje je vseboval obravnavo o poročilih Trgovinske in Gostinske zbornice LRS, sklepanje o potrditvi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta LRS, obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o novi določitvi števila sodnikov pri Vrhovnem sodišču LRS in pri okrožnih sodiščih na območju LRS, ter razrešitve in volitve.

Ljudski poslanci so že pred dnevi prejeli tiskana poročila obeh omenjenih zbornic, na današnji skupni seji obeh zborov pa so podali krajša poročila še predstavnik Trgovinske zbornice ing. Miloš *Vehovar* ter predsednik Gostinske zbornice Ivan *Renko*.

V razpravi o poročilu Trgovinske zbornice LRS je ljudski poslanec Miran *Cvenk* sodil, da bi bilo treba načeloma ločiti odkupna podjetja od trgovinskih podjetij v zadružništvu. Opozoril je tudi na to, da se nekatera podjetja izmikajo dogovoru glede odkupnih cen. Ko je govoril o odkupovanju lesa, je predlagal, naj bi jamski, celulozni in taninski les, ki spadajo med tako imenovani kritični material, odkupovali samo po zadružni mreži. Ljudski poslanec Štefan *Pavšič* je govoril o premalo življenjski povezavi med zbornicami in industrijskimi podjetji. Sodil je, da bi bilo pravilno, da bi tudi v okviru republik ustanovili industrijske zbornice. Tov. Pavšič je dalje dejal, da se marsikje še vedno premalo konkretno lotevajo borbe za dvig proizvodnosti dela ter da so planiranje in perspektivni programi nekaterih podjetij še dokaj pomanjkljivi. Omenil je tudi vtis, da je razvijanje delavskega samoupravljanja preveč samo stvar sindikatov in drugih političnih organizacij, premalo pa hkrati tudi skrb zbornic in raznih strokovnih društev.

Ljudski poslanec Mirko *Lorger* je govoril o vlogi dobička v trgovini. Dejal je, da trgovina kljub stališču, naj trgovina ne bi delala z dobičkom, marveč naj bi samo po čim hitrejši in cenejši poti posredovala blago od proizvajalca k potrošniku, ta dobiček v praksi vendarle ustvarja; zato je sodil, naj bi trgovina sicer lahko ustvarjala dobiček, vendar pa bi morala družba uporabo tega dobička mnogo bolj kontrolirati kot zdaj. Predstavnik Trgovinske zbornice ing. Miloš Vehovar je s tem v zvezi pojasnil, da tudi v Trgovinski zbornici že proučujejo ta problem; dejal je, da zdaj trgovina ni dovolj stimulirana, da bi zniževala nabavne cene ter si s tem znižuje tudi svoj plačni sklad.

Ljudska skupščina je nato potrdila uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o organizaciji in delu Izvršnega sveta LRS in sprejela odlok o novi določitvi števila sodnikov pri Vrhovnem sodišču LRS in pri okrožnih sodiščih na območju LRS.

Ljudska skupščina je osvojila tudi predlog Izvršnega sveta o razrešitvi članov Izvršnega sveta LRS dr. Marijana *Brecija* in Franca *Popita*, ki sta odšla na novi službeni mesti v Beograd, hkrati pa tudi predlog Izvršnega sveta o izvolitvi dveh novih članov Izvršnega sveta LRS. Za nova člana Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS sta bila izvoljena dosedanji predsednik OLO Maribor ljudski poslanec Tone *Bole* in predsednik Sveta za socialno varstvo LRS, ljudski poslanec Tone *Fajfar*.

Na popoldanski seji je Republiški zbor sprejel zakon o dopolnitvi 149. čl. zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS. Prav tako je Republiški zbor sprejel predlog zakona o pooblastitvi Izvršnega sveta LRS in okrajnih ljudskih odborov, da določajo, katere rastlinske bolezni in škodljivci veljajo za nevarne na območju LRS oziroma okraja. Ta zakonski predlog je obrazložil predstavnik Izvršnega sveta Julij Beltram.

Sledila je obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zdravstvenih domovih in zdravstvenih postajah, o predlogu zakona o bolnicah in o predlogu zakona o zdravstvenem strokovnem nadzorstvu nad zdravstvenimi zavodi. Te zakonske predloge je v imenu Izvršnega sveta obširno obrazložila tov. Olga Vrabič, ki je prikazala pomen teh zakonov za nadaljnji razvoj zdravstvene službe v LRS in njihove osnovne značilnosti. Republiški zbor je vse te zakone sprejel.

Izmed poslancev, ki jih Republiški zbor Ljudske skupščine LRS delegira v Zvezno skupščino, se je tov. Niko Šilih odpovedal mandatu zveznega poslanca, ker odhaja na novo službeno mesto. Namesto njega je Republiški zbor s tajnimi volitvami, na predlog poslanca tov. Staneta Kavčiča, izvolil v Zvezno skupščino tovariša Franca Popita.

Republiški zbor je ob koncu današnje seje odobril še poročilo mandatno imunitetnega odbora in sprejel odlok, po katerem teče letni skupščinski odmor od 1. julija do 1. septembra.

Delo Zbora proizvajalcev

Na dopoldanski seji Zbora proizvajalcev so se pred prehodom na dnevni red javili trije ljudski poslanci z vprašanji, naslovljenimi na Izvršni svet LRS. Pozornost sta vzbudili zlasti vprašanji ljudskih poslancev Koželja in Razdriha.

Tovariš Koželj je sprožil vprašanje glede preskrbe premogovnikov z jamskim lesom, o čemer je bilo govora že ob razpravljanju o družbenem planu. Dejal je, da se stanje od takrat ni izboljšalo in da obstoji nevarnost, da bodo ostali premogovniki v zimski sezoni brez jamskega lesa.

Tovariš Razdrih pa je prikazal problem finančnega stanja Zavoda za socialno zavarovanje LRS, ki je s svojim letošnjim proračunom deficiten za blizu 3 milijarde dinarjev. Ob sprejemanju proračuna — je dejal tovariš Razdrih — je bilo predvideno, da bomo krili deficit z uvedbo rezavarovanja zlasti za dolgoročne dajatve (pokojnine, invalidnine, otroški dodatki). Pri Zveznem zavodu za socialno zavarovanje

Novi član Izvršnega sveta LRS Tone Bole

pa rezavarovanje do sedaj še ni izvedeno in se predstavniki socialnega zavarovanja drugih republik s takim rezavarovanjem ne strinjajo. Poslovanje prvega četrtletja je namreč pokazalo, da so zadevni suficiti nezadostni. Zaradi kritičnega finančnega položaja ima Zavod za socialno zavarovanje Slovenije že tri tedne blokiran račun pri Narodni banki. Glede na navedeno je tovariš Razdrih zastavil Izvršnemu svetu LRS vprašanja, kaj lahko Izvršni svet stori, da se deblokira račun Zavoda za socialno zavarovanje pri Nar. banki, kaj namerava Izvršni svet pokreniti glede omenjenega deficita in kakšno bi bilo stališče Izvršnega sveta LRS do povečanja prispevne stopnje za socialno zavarovanje do višine, ki bi ustrezala potrebam za vse zakonite obveznosti socialnega zavarovanja.

Nato je Zbor proizvajalcev v prvi točki dnevnega reda poslušal in sprejel poročilo mandatno-imunitetnega odbora o nadomestnih volitvah v 46. volilni enoti proizvajalne skupnosti, industrije, trgovine in obrti v okraju Ptuj. S tem je Zbor potrdil izvolitev tovariša Ivana Tomažiča za ljudskega poslanca v omenjeni volilni enoti. Imenovani je nato prisegel.

V naslednji točki dnevnega reda je predsedujoči Mavricij Borc pozval ljudske poslance, naj odidejo na skupno sejo obeh zborov.

Med razpravo v Ljudski skupščini: desno novi član Izvršnega sveta LRS Tone Fajfar

Na popoldanski seji Zbora proizvajalcev je tovariš Jože Ingolič kot predstavnik Izvršnega sveta LRS odgovoril na prej navedena vprašanja. Glede preskrbe premogovnikov z jamskim lesom je dejal, da je družbeni plan LRS s predpisanimi količinami lesa po asortimentih, ki jih morajo posekati državna gozdna gospodarstva oziroma posamezni gozdni posestniki, zagotovil globalno tudi kritje potreb rudnikov po jamskem lesu. Z družbenim planom predpisane količine jamskega lesa so vsklajene tudi z zveznim družbenim planom in je tudi v merilu celotne države zagotovljen potrebni jamski les. Izvršni svet meni, da je na tržišču toliko jamskega lesa, da se bodo rudniki lahko oskrbeli z njim, seveda ne administrativno, ampak z dobro komercialno službo. Družbeni plan LRS bo tudi v prihodnjem letu vskladil zmogljivost gozdov in potrebe po raznih sortimentih lesa. Temu ustrezno bodo pripravljeni tudi plani sečnje.

Na vprašanje ljudskega poslanca Razdriha je tovariš Ingolič v imenu Izvršnega sveta LRS odgovoril, da Izvršni svet LRS nasprotuje povečanju sedanje prispevne stopnje za socialno zavarovanje, ker sedanje dajatve za socialno zavarovanje v vsedržavnem merilu omogočajo zagotovitev vseh pravic, izhajajočih iz predpisov o socialnem zavarovanju. Izvršni svet meni, da bi vsakršno povečanje prispevka za socialno zavarovanje pomenilo nadaljnjo obremenitev našega gospodarstva, hkrati pa omogočilo neracionalno gospodarjenje s temi sredstvi. Izvršni svet LRS je načel vprašanje primanjkljajev Zavoda za socialno zavarovanje LRS in dobil zagotovila, da bo to vprašanje zadovoljivo rešeno. Izvršni svet bo storil vse potrebno, da bo Zavod za socialno zavarovanje LRS nemoteno izvrševal vse obveznosti, ki izhajajo iz zakonitih predpisov o socialnem zavarovanju.

V nadaljnjih točkah dnevnega reda je Zbor proizvajalcev soglasno sprejel zakon o dopolnitvi 149. člena zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS, kakor tudi zakon o pooblastitvi Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS in okrajnih ljudskih odborov, da določajo, katere rastlinske bolezni in škodljivci veljajo za nevarne na območju Ljudske republike Slovenije oziroma okraja. Nato je Zbor razpravljal in sklepal o letnem odmoru ljudskih poslancev. S tem je izčrpal svoj dnevni red.

Odhod delegacije SZDLJ v Belgijo

Predsinočnjim je odpotovala v Bruselj skupina članov okrajnih odborov SZDL Jugoslavije, ki se bo v Belgiji mudila 14 dni. Delegacija odhaja v Belgijo na povabilo belgijske socialistične stranke in s tem vrača obisk sekretarjev pokrajinskih organizacij te stranke, ki so se septembra lani mudili v Jugoslaviji.

Sterijeva razstava v Vršcu

Narodni muzej v Vršcu je organiziral razstavo, posvečeno življenju in ustvarjanju Jovana Sterije Popovića. V številnih vitrinah so razstavljeni dokumenti, povezani z imenom tvorca srbske dramatike. Med drugim so na razstavi prve izdaje Sterijevi! del, fotokopije njegovih portretov, redkih časopisov in knjig.

Znanstveno proučevanje dela v boju za večjo produktivnost

Posvetovanja republiških sekretarjev za delo se je udeležil tudi predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko

V četrtek je bilo v Ljubljani zvezno posvetovanje o problemih organizacije dela in psihologije dela, ki so se ga udeležili vsi republiški sekretarji za delo, republiški inšpektorji dela in predstavniki uprav za posredovanje dela, navzoči pa so bili tudi predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko, sekretar za delo pri Zveznem izvršnem svetu Franc Popit ter sekretar za delo pri Izvršnem svetu LRS dr. Marijan Dular.

Predvsem je bil namen posvetovanja seznaniti republiške sekretariate za delo z nalogami in delovnimi metodami ljubljanskega zavoda za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS, ker bi kazalo take zavode ustanoviti tudi v ostalih republikah. O razvoju in delu zavoda je poročal dr. Marijan Dular, ki je opozoril, da morajo biti taki zavodi operativne znanstvene ustanove. Po ustanovitveni odločbi je naloga zavoda proučevati organizacijo in racionalizacijo dela ter pogoje, ki vplivajo na povečanje produktivnosti dela, nadalje proučevati metode in sisteme za ocenjevanje in razporejanje dela in delovnih mest, izdelati metodologijo in sisteme normiranja, akordiranja in premiranja, proučevati metode za izbiro poklicev, za strokovno usposabljanje, izpopolnjevanje in priučevanje ter plačni sistem v gospodarstvu v zvezi z organizacijo dela in produktivnostjo dela.

V nadaljnjem poteku posvetovanja je vršilec dolžnosti direktorja zavoda inž. Ivan Gruden razpravljal o problemih organizacije in vodenja industrijskih podjetij, inž. Ervin Perne o analitični oceni delovnih mest, prof. Bertoncelj o modernih metodah poučevanja in inž. Boris Gostiša o reševanju problemov higiensko tehnične zaščite.

Ob zaključku dopoldanskega dela posvetovanja je govoril tudi predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko. Med drugim je poudaril izreden pomen mobilizacije političnih sil za dvig produktivnosti dela. Problem borbe za večjo produktivnost in problem sistema nagrajevanja pa zaslugah je bil pogosto napačno tolmačen. Izkoristiti moramo izkušnje, ki so jih na tem področju dosegle industrijsko razvite države, seveda z določenimi modifikacijami. Tovariš Marinko je nato govoril o pravicah delovnih ljudi in o dolžnostih, ki jih imajo do družbe. Višjo življenjsko raven nam lahko zagotovi le večja produktivnost dela. Na nedavni stanovanjski razstavi smo videli, kaj vse proizvajamo na tem področju za potrebe delovnih ljudi, toda cene teh izdelkov so za naše ljudi nedostopne, četudi so približno enake s cenami tujih izdelkov. Če hočemo dvigniti produktivnost in s tem življenjsko raven, se moramo najprej rešiti obrtnega načina proizvodnje v industriji. Vso to povezanost je treba stalno predočevati ljudem z vsemi argumenti. Hkrati mora biti tržišče tisti faktor, ki bo gnal podjetja, da ne bodo zanemarjala potrebe stalnega dviganja produktivnosti, ker bodo sicer potegnili krajši konec.

Udeleženci posvetovanja so popoldne obiskali Zavod za proučevanje organizacije dela, nato pa so odpotovali v Kranj, kjer so si včeraj ogledali tovarni »Iskra« in »Planika« ter organizacijo Okrajne posvetovalnice za delo.

F. S.

PO PODATKIH ZVEZNEGA ZAVODA ZA STATISTIKO

Industrija je povečala proizvodnjo

Najbolj je narasla proizvodnja papirne industrije

Beograd, 22. junija (Tanjug). V prvih mesecih letošnjega leta je naša industrija povečala proizvodnjo v primerjavi s prvimi petimi meseci lanskega leta za 4%. To so objavili v Zveznem zavodu za statistiko, kjer poudarjajo, da bi znašalo povečanje kakih 7%, če ne bi proizvodnja v februarju padla za 8%. Značilno je, da je bila naša industrijska proizvodnja v maju večja od proizvodnje v aprilu, kar se prejšnja leta ni zgodilo.

Po predhodnih podatkih za maj sta črna in barvna metalurgija postopoma večali proizvodnjo in v prvi je znašalo petmesečno povečanje 7%, v drugi pa 4%. V obeh panogah je položaj glede nadaljnjega povečanja proizvodnje ugoden, kar velja tudi za črpanje in predelavo nafte. Proizvodnja električne energije se je povečala za 10% in tudi v njej je pričakovati nadaljnje povečanje. Premoga so nakopali naši rudarji v prvih petih mesecih za 9% več kakor lani. Proizvodnja kemijske industrije je narasla za 17%, industrije gume za 16%, industrije usnja in obutve za 13%, elektroindustrije pa za 10%.

Najbolj je narasla proizvodnja papirne industrije. Pričakovati pa je, da bo ostala do konca leta na tej ravni, namreč 137% nasproti lanskemu letu. V prihodnjih mesecih naj bi proizvodnja nekovin narasla od sedanjih 2% do predvidene ravni ob koncu leta. Proizvodnja tekstilij je še zmerom za 2% manjša od predvidene. Industrija gradbenih potrebščin je povečala proizvodnjo v maju za 17%, tako da je zmanjšala neugodno razliko v primerjavi s prvimi petimi mesci lanskega leta. V začetku junija smo imeli dovolj zalog gradbenih potrebščin. Spričo gradbene sezone pa lahko pričakujemo, da bo industrija svoje zaloge prodala in svojo proizvodnjo še povečala. Nasprotno pa položaj živilske industrije ni najboljši, čeprav je trenutno znatno na boljšem kakor industrija gradbenih potrebščin. Negotovost živilske industrije je treba pripisati predvsem dejstvu, da je ta panoga neposredno odvisna od kmetijstva, o katerem še ni moč reči, kakšna bo letošnja letina.

Zvezni zavod za statistiko še nima orientacijskih podatkov za junij, sodeč po dosedanjem gibanju proizvodnje in izkušnjah iz prejšnjih let pa lahko pričakujemo nadaljnje povečanje industrijske proizvodnje.

Podpredsednik Čolaković sprejel udeležence šahovskega dvoboja Jugoslavija : SZ

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolaković je sprejel včeraj udeležence šahovskega dvoboja Jugoslavija : Sovjetska zveza in se z njimi razgovarjal eno uro. Navzoči so bili tudi kulturni ataše sovjetskega veleposlaništva N. Tupicin, predsednik šahovske sekcije ZSSR V. Alatorcev, sodnik dvoboja A. Nagler, predsednik Šahovske zveze Jugoslavije Brana Jevremović in drugi.

Angleški župani pri podsekretarju Prici in podpredsedniku Simiću

Člane delegacije angleških županov, ki se mudi v naši državi kot gost Stalne konference mest Jugoslavije, je sprejel včeraj dopoldne državni podsekretar za zunanje zadeve Srdja Prica. Britanske goste je sprejel tudi podpredsednik Zvezne ljudske skupščine Vladimir Simić.

Strokovnjaki za upravo organizirani tudi v Sloveniji

Na ljubljanski Univerzi je bil v sredo ustanovni občni zbor slovenske sekcije jugoslovanskega društva za upravne znanosti. Razen profesorjev pravnega oddelka so se ga udeležili tudi znani upravni strokovnjaki in funkcionarji državne uprave. Po ustanovitvi Inštituta za državno upravo v okviru univerze je to že druga oblika organiziranega proučevanja obširne upravne problematike.

Ustanovni zbor je izvolil upravni odbor, ki ga bo vodil prof. dr. Lado Vavpetič.

PLENARNI SESTANEK
CO SINDIKATA DRŽAVNIH USLUŽBENCEV FLRJ

Predlogi v zvezi z bodočim zakonom o javnih uslužbencih

Skopije, 22. junija. (Tanjug). — V Skoplju se je začel dvodnevni plenarni sestanek Centralnega odbora Sindikata državnih uslužbencev Jugoslavije. Na njem bodo obravnavali nekatere predloge v zvezi z bodočim zakonom o državnih uslužbencih in položaj državnih uslužbencev v socialnem zavarovanju ter sprejeli sklep o sklicanju tretjega kongresa državnih uslužbencev Jugoslavije.

Predsednik Centralnega odbora Sindikata državnih uslužbencev Jugoslavije Marjan Vivoda je poročal na plenumu o nekaterih osnovnih vprašanjih, ki bi jih bilo treba obravnavati v zvezi z bodočim zakonom o javnih uslužbencih. Določbe tega zakona se nanašajo na kakih 140.000 članov Sindikata uslužbencev državnih ustanov Jugoslavije.

Med razpravo o vrstah uslužbencev, na katere se bo nanašal novi zakon, je zmagalo mnenje, da je treba izdati temeljni zakon za vse javne uslužbence, vštevši uslužbence iz prosvetnih, znanstvenih, kulturnih, zdravstvenih, socialnih in drugih služb. Sindikat stoji na stališču, da imajo vsi javni uslužbenci enoten pravni status, tako da bi za uslužbence posameznih panog predvideli izjeme v skladu s specifičnostmi teh služb. S temeljnim zakonom o javnih uslužbencih bi bilo treba zajeti tudi pomožno osebje ter delavce v državnih ustanovah in uradih, tako da bi se plače delavcev prilagodile plačnemu sistemu v gospodarstvu.

Sindikat meni, da bi bilo treba pravni položaj delavcev in uslužbencev družbenih organizacij urediti analogno s pravnim položajem ostalih javnih uslužbencev. S tem bi uslužbencem družbenih organizacij omogočili lažji prehod v druge javne službe in nasprotno, kar se v praksi dogaja zelo pogosto.

Sindikat smatra, da bi prevedba iz nižjega v višje zvanje ne smela biti pogojno vezana samo na šolske kvalifikacije in službena leta, marveč tudi na prehod na bolj strokovna in odgovornejše posle. Med razpravo o osnutku novega zakona je zmagalo gledišče, da bi dosedanjega sistema zvanj in plačnih razredov ne kazalo bistveno spreminjati. Vendar pa so posamezni govorniki opozorili na to, da bi bilo treba nekoliko modificirati zvanja v skladu s strokovno izobrazbo, potrebno za posamezne stroke. S plačnim sistemom bi bilo treba delavce in uslužbence spodbujati k strokovnemu izpopolnjevanju in individualni vnemi. Sindikat meni, da dosedanji plačni sistem uslužbencev ni dovolj spodbujal k izpopolnitvi strokovne izobrazbe. Zato bi bilo treba v bodočem plačnem sistemu napraviti večjo razliko v plačah med zaključnim plačnim razredom nižjega zvanja in začetnim plačnim razredom višjega. Tako bi vplivali na mnoge uslužbence, da bi med službo povečali svojo strokovno kvalifikacijo.

V zakonu bi bilo treba predvideti, da uslužbencem, ki dolgo delajo v organih in ustanovah javnih služb, ni moč odpovedati službe v primeru, če se ukine njihova organizacijska enota ali če se v nji zmanjša število delovnih mest. Zato v Sindikatu menijo, da je zelo umestna določba v osnutku novega zakona, ki ureja položaj takšnih uslužbencev.

Na koncu je v referatu poudarjeno, da je treba bolj uporabljati javne natečaje za popolnitev delovnih mest s pravico do pritožbe, če je bila na natečaju kršena pravna korist udeleženca. Razen tega se sindikat zavzema za ukinitev trajnega čezurnega dela, tako da bi lahko normirali proces dela v posameznih službah.

Plenum CK ZK Makedonije končal delo

V Skoplju je včeraj zaključil delo razširjeni plenum Centralnega komiteja CK ZK Makedonije, na katerem so med dvodnevnim delom obravnavali dejavnost organizacij v uveljavljanju politike Zveze komunistov Jugoslavije na vasi.

Ob koncu plenuma je v razpravo posegel sekretar CK ZK Makedonije Lazar Koliševski, ki je poudaril uspehe, dosežene v republiki na vseh sektorjih družbenega življenja in zlasti še v razvoju kmetijstva, posebno po II. kongresu Zveze komunistov Makedonije.

Plenum CK ZK Srbije sklican

Plenum CK Zveze komunistov Srbije bo 28. junija. Na njem bo član Izvršnega komiteja CK ZK Srbije Rista Antunović podal referat o nekaterih perečih vprašanjih naše politike na vasi.

Naši gozdarski strokovnjaki v Švici

Sinoči je odpotovala v Švico skupina 30 jugoslovanskih gozdarskih strokovnjakov, ki se bodo med 14-dnevnim bivanjem seznanili s problemi švicarskega gozdarstva. Ti naši strokovnjaki vračajo obisk švicarskim kolegom, ki so nedavno obiskali našo državo.

S TISKOVNE KONFERENCE V DRŽAVNEM SEKRETARIATU ZA ZUNANJE ZADEVE

PINEAUJEVA POTRDILA NAŠE POLITIKE

za pomirjenje med Vzhodom in Zahodom

Tržaški »Piccolo« kali vzdušje dobrega sosedstva med našo deželo in Italijo — Kako je z izpolnjevanjem določb mirovne pogodbe in londonskega sporazuma

Beograd, 22. jun. (Tanjug). Predstavnika državnega sekretariata za zunanje zadeve Draškovića so danes vprašali, kako komentira nedavne izjave francoskega zunanjega ministra Pineauja, ki jih je dal pred odhodom v Washington in med bivanjem v ZDA. Drašković je odgovoril:

»Nedavni obisk predsednika Tita v Franciji je nudil priložnost za podrobno izmenjavo misli o sovjetski politiki kakor tudi o jugoslovansko-francoskih stikih. Potek obiska in uradni dokumenti, objavljeni ob tej priložnosti, so izpričali široko istovetnost gledišč obeh vlad in potrebo po nadaljnjem sodelovanju. Tisti deli izjave g. Pineauja, v katerih govori o politiki Jugoslavije ter njenem prispevku k sodelovanju med Vzhodom in Zahodom kakor tudi o spremembah v Sovjetski zvezi, so izraz in potrditev omenjene politike in zato jih jugoslovanska javnost pozitivno presoja.«

Na vprašanje, kakšno je stališče Jugoslavije glede predloga, naj bi vprašanje Alžira proučili v Varnostnem svetu, je Drašković odgovoril: »Čeprav razumemo pobude, ki so napotile trinajst azijskih in afriških dežel, da so zahtevale vključitev alžirskega vprašanja v dnevni red Varnostnega sveta, vendar menimo, da bi obravnavanje tega vprašanja v Varnostnem svetu zdaj ne bilo smotrno, ker se nam zdi, da še niso izčrpane vse možnosti, da bi po drugih poteh pripomogli k hitrejši in učinkovitejši ureditvi alžirskega vprašanja.«

Potem so Draškovića vprašali, ali se Jugoslavija strinja s pobudo Grčije, da bi ciprsko vprašanje predložili OZN. Na to vprašanje je odgovoril, da je Jugoslavija že večkrat pojasnila svoje gledišče o tem in da lahko v skladu z njim »samo pozdravi tiste ukrepe, ki bodo pripomogli k ureditvi ciprskega vprašanja«.

Eden izmed tujih dopisnikov je vprašal, ali se Jugoslavija strinja s pripombami prvega sekretarja KPSZ Hruščeva, da so postale zahodne dežele leta 1948 prijateljice Jugoslavije samo zato, da bi v Jugoslaviji kapitalizem znova postavile na noge. »Ni moja stvar,« je odgovoril Drašković, »da tolmačim izjave g. Hruščeva. Kaj je bilo bistvo politike Jugoslavije nasproti zahodnim deželam in zahodnih dežel nasproti Jugoslaviji, pa je dovolj jasno pokazala praksa naših stikov.«

Drašković je tudi izjavil, da bo jugoslovanska vlada zahtevala od italijanske vlade pojasnilo v zvezi s pojavom italijanske vojne ladje »Bracco« v tržaškem zalivu, ki je, kakor je pisal tržaški »Il Piccolo«, priplula v vode severnega Jadrana, da bi zaščitila italijanske ribiče pred napadi jugoslovanskih ladij. Na vprašanje, kaj more povedati o tem, je Drašković odgovoril: »Presenečeni smo, da spravlja italijanski tisk, ali bolje rečeno ‚Piccolo', premestitev italijanskih pomorskih enot iz Brindisija proti severu in vojne ladje ‚Bracco' v Tržaški zaliv v zvezo z izpolnjevanjem italijansko-jugoslovanskega sporazuma o ribolovu. V ostalem menimo, da je treba poudariti, da v procesu zboljševanja in razvoja stikov dobrih sosedov med dvema deželama ni običajno, da segajo po takšnih ukrepih. Zato bomo po normalni poti zahtevali pojasnilo od italijanske vlade.« Drašković je opozoril na to, da so v sporazumu o ribolovu natanko določene pravice italijanskih ribičev. »Jasno je,« je rekel, »da se bo Jugoslavija dosledno držala določb sporazuma in da je deplasirana kakršna koli zaščita italijanskih ribiških ladij, če se bodo držale svojih pravic.«

Neki novinar je opozoril Draškovića na današnji članek »Politike«, v katerem je rečeno, da čl. 6 spomenice o soglasju (Londonski sporazum) ne deluje avtomatično in da je moč pričakovati proces proti škedenjskim in celo beneškim partizanom. Novinar je vprašal, kaj misli jugoslovanska vlada o tem. »Določbe mirovne pogodbe, konkretno čl. 16 in spomenice o soglasju, konkretno člena 6.,« je odgovoril Drašković, »so povsem jasne in precizne. Zato je njihovo izpolnjevanje obvezno in avtomatično. Stvar italijanske vlade je, da v svoji deželi zagotovi izpolnjevanje lastnih mednarodnih obveznosti.«

ENODUŠNI ZAKLJUČKI MOSKOVSKEGA TISKA

NADALJNJA UBLAŽITEV NAPETOSTI

in nove možnosti sodelovanja med narodi

poglavitni sadovi moskovskih razgovorov in dokumentov naših in sovjetskih državnikov

Moskva, 22. jun. (Tanjug). — Vsi moskovski časniki danes v uvodnikih pozdravljajo sadove sovjetsko-jugoslovanskih razgovorov in poudarjajo, da bo moskovska deklaracija pripomogla k tesnejšemu sodelovanju med obema deželama, k nadaljnjemu omiljenju napetosti na svetu in k okrepitvi socialističnih sil. Obisk jugoslovanskih voditeljev presojajo »Izvestija« kot »nepozabno manifestacijo prijateljstva in bratstva sovjetskih in jugoslovanskih narodov«. Trije tedni obiska predsednika Tita in njegovega spremstva v Sovjetski zvezi so bili polni velikih manifestacij simpatij in ljubezni sovjetskih ljudi do narodov Jugoslavije.

Moskovski časniki, ki priobčujejo razen uvodnikov na prvih straneh tudi obširna poročila o toplem sprejemu predsednika Tita na zadnji etapi njegovega potovanja, objavljajo tudi slike z veličastnega sprejema predsednika Tita v Ukrajini. Vsi časniki v uvodniku izražajo željo, da bi Jugoslavija dosegla v izgradnji socializma nove uspehe. Vsi se strinjajo s tem, da so bili razgovori v Moskvi izredno važni ne le za stike med obema deželama, marveč tudi za mednarodni položaj na splošno. Od obiska in razgovorov je pričakovati nadaljnjo ublažitev napetosti na svetu, poglobitev razumevanja in nove možnosti za mirno sodelovanje med narodi. V Moskvi tudi poudarjajo, da so razgovori izpričali enakost gledišč obeh delegacij v mnogih važnih mednarodnih problemih, zlasti kar se tiče presoje razvoja mednarodnega položaja.

Razen takšnih ocen moskovskih razgovorov in dokumentov posvečajo moskovski časniki danes svoje članke obletnici napada Hitlerjeve Nemčije na Sovjetsko zvezo in opozarjajo na vlogo KPJ in jugoslovanskih oboroženih sil v zadnji vojni. Moskovski časniki enodušno pišejo, da so jugoslovanski narodi mnogo prispevali k skupnemu boju za uničenje fašizma in da je KPJ »hrabro vodila boj jugoslovanskih narodov proti osvajalcem«.

Dobri vtisi v Ameriki

o sovjetsko-jugoslovanski deklaraciji

seveda z izjemo senatorja McCarthyja in zagovornikov nadaljnje mednarodne napetosti

(Od našega posebnega dopisnika)

New York, 22. junija. Kot ves tritedenski obisk predsednika Tita v Sovjetski zvezi, tako je tudi zaključek jugoslovansko-sovjetskih razgovorov dobil v ameriškem tisku vodilno mesto med najpomembnejšimi dogodki v tem mesecu. Newyorški »Times« je objavil zaključni komunike v celoti, ostali časniki, radio in televizija pa v izvlečkih.

Že v krogih zunanjega ministrstva kažejo na trezno stališče vlade, da so jugoslovansko-sovjetski razgovori pokazali »zmago koncepcije neodvisnosti, enakosti in nevmešavanja«. Tukajšnji »Times« beleži, da so washingtonski vladni predstavniki »izjavili, da so bile nekatere teze, ki jih je maršal Tito podpisal v Moskvi, že zdavnaj sestavni del jugoslovanske politike«. Mednje so ti krogi prišteli tudi sprejem LR Kitajske v OZN in stališče, da razorožitve ne gre pogojno vezati na nemško združitev. Časnik dalje poroča o prepričanju, da Jugoslavija »ni pripravljena podreti mostov, ki jo vežejo z Zahodom«. V uvodniku pravi, »da je jugoslovansko-ameriško sodelovanje koristilo obema deželama v minulosti in bi lahko obema koristilo prav tako tudi v prihodnosti«.

V domala enakih poročilih iz Washingtona poročajo časniki in radio ter televizija, da vlada odločno zagovarja nadaljevanje pomoči Jugoslaviji, pri čemer navajajo zatrdila, ki jih je iz Moskve sporočil ameriški veleposlanik Bohlen po razgovoru s predsednikom Titom. Hkrati opozarjajo na članek tov. Kardelja v zadnji številki revije »Foreign Affairs«, v katerem so dobri odnosi med Jugoslavijo in ZDA uvrščeni med trajne elemente jugoslovanske politike.

Ko pišejo o reagiranju druge struje v Washingtonu na te dogodke, pravi »New York Times«: »Kakor da je hotel demonstrirati, je senator McCarthy predložil Kongresu izjavo, obsegajočo 300 besed, v kateri zasmehuje stališče State Departementa.« Razen tega predstavnika skrajne desnice so se tudi Hearstovi časniki in drugi tradicionalni protijugoslovanski skeptiki postavili na podobno stališče. Med drugim pravijo, da jugoslovanski komunike opozarja na možnost, »da bi ustvarili svetovno fronto levičarskih sil, ki bi bila veliko širša od prejšnje združene fronte komunistov in socialistov«. Pri tem navajajo, da je vpliv predsednika Tita v Aziji in Afriki velik, njegov ugled pa takšen, da bodo dežele kakor n. pr. Indija in Egipt poslušale njegov nasvet glede možnosti sodelovanja s Sovjetsko zvezo v novem položaju.

Vlada se uradno še ni izrazila o moskovski deklaraciji, a v praksi kaže, da pristašem ohranitve napetosti v svetovnih odnosih ne pripisujejo posebnega pomena.

Dr. Alojzij Sosič popolnoma oproščen

Trst, 22. jun. Pred tržaškim porotnim sodiščem je bila nocoj zaključena razprava proti dr. Alojzu Sosiču, katerega so obtožili, da je 3. maja 1945 sodeloval pri usmrtitvi dveh agento finančne straže in da si je prisvojil njuno imetje.

Navzlic temu, da je šlo za dejanje, storjeno v vojnem času, so dr. Sosiča lani februarja zaprli in uvedli proti njemu sodno preiskavo, kar je bilo v očitnem nasprotju s členom 16 mirovne pogodbe.

Po 10-dnevni razpravi, med katero je javni tožilec zahteval za obtoženega 30 let ječe, so porotniki danes po večurnem posvetovanju izrekli mnenje, da dr. Sosič ni kriv obtoženega dejanja, ker med razpravo ni bil podan noben dokaz njegovega sodelovanja pri omenjeni usmrtitvi. Zato je sodišče nocoj izreklo popolno oprostilno razsodbo, tako da bo dr. Sosič takoj izpuščen iz zapora, kjer je po nedolžnem presedel 16 mesecev.

Grška vojaška delegacija pri Ivanu Gošnjaku

Beograd, 22. jun. (Tanjug). — Državni sekretar za narodno obrambo armadni general Ivan Gošnjak je davi sprejel generalnega podpolkovnika Dimitriosa Siradakisa in ostalo grško vojaško delegacijo, ki je od včeraj pri nas na prijateljskem obisku. General Gošnjak se je z delegati prisrčno razgovarjal.

Odmevi iz Londona

»Manchester Guardian« o novih elementih sovjetske zunanje politike

London, 22. jun. Na sestanku z novinarji kakor običajno oprezni predstavnik Foreign Officea ni dal nobene izjave, ko so ga vprašali, kako presoja moskovsko deklaracijo sovjetskih in jugoslovanskih državnikov.

Konservativna »Daily Telegraph« in »Times« ter liberalni »Manchester Guardian« ugotavljajo vskladitev jugoslovanskih in sovjetskih stališč o velikih zunanjepolitičnih vprašanjih, vendar pa različno ocenjujejo stopnjo te vskladitve. »Times« poudarja besede predsednika Tita, da Jugoslavija ne misli z razvijanjem svojih stikov z ZSSR pokvariti prijateljskih stikov z drugimi deželami.

»Manchester Guardian« se izraža na enak način in poudarja, da se je sovjetska zunanja politika po Stalinu spremenila in da kaže sprejemljive elemente, kot so pomoč nerazvitim deželam, stališče, da je treba doseči delno razorožitev in drugi. Časnik pripominja, da je Zahod v teh vprašanjih zapravil iniciativo.

Splošna sodba je, da je obisk predsednika Tita v SZ močno uveljavil načelo enakopravnosti v mednarodnih odnosih, ki se zanjo Jugoslavija tako odločno zavzema.

B. Lazić

Dobrodošlice tiska v Romuniji

Bukarešta, 22. jun. (Tanjug) V Bukarešti so ugodno sprejeli rezultate jugoslovansko-sovjetskih razgovorov v Moskvi. Te sadove presojajo tu ne samo kot nadaljnji pomembni prispevek k poglabljanju prijateljskega sodelovanja med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo, marveč tudi kot prispevek k normalizaciji stikov na svetu in k ustvaritvi zaupanja med narodi. Hkrati poudarjajo, da tvorijo načela, izražena v moskovskih dokumentih o stikih med partijama in vladama obeh dežel, prav tako pa tudi lanska beograjska deklaracija nad vse ugodno podlago za razgovore o perečih vprašanjih romunsko-jugoslovanskih odnosov, do katerih bo prišlo te dni ob uradnem obisku jugoslovanskih državnikov v Bukarešti.

Romunski tisk objavlja danes komentarje o razgovorih in posveča posebno pozornost ravno analizi teh načel, pri čemer opozarja na njihov pomen za konstruktivno in enakopravno sodelovanje med neodvisnimi deželami. Splošno mnenje je, da je moskovska deklaracija letošnji najpomembnejši mednarodni diplomatski dokument, ki ga bodo pozdravili tako na Vzhodu kakor na Zahodu.

Glasilo romunske delavske partije izraža zatem posebno zadovoljstvo spričo bližnjega obiska predsednika Tita, pri čemer pripominja, da je romunski narod vesel, ker bo imel v gosteh visoke jugoslovanske državnike. »Ta obisk bo,« pravi list, »nedvomno vsestransko prispeval h krepitvi romunsko-jugoslovanskega prijateljstva, razširitvi sodelovanja med socialističnimi deželami in utrditvi miru na svetu.«

Mollet pripravljen na pogajanja

neposredno z alžirsko Fronto narodne osvoboditve

o posebni avtonomiji Alžira, toda alžirsko zahtevo po »pravici do neodvisnosti« je znova zavrnil

Alžir, 22. jun. (Tanjug). Francoski ministrski predsednik Guy Mollet je danes ponovno izjavil, da njegov predlog o opustitvi sovražnosti v Alžiru še zmeraj velja in da je njegova vlada pripravljena začeti v ta namen »uradna in neposredna« pogajanja z alžirskimi uporniki. Mollet je rekel, da bi se po francoskem načrtu alžirska kriza mirno odpravila v dveh etapah.

»V prvi,« je dejal, »bi opustili nadaljnje sovražnosti. Mi smo zmeraj pripravljeni navezati stike s tistimi, ki se bore, s pogojem, da bodo uradni in neposredni. Druga etapa: Francija je uradno privolila v to, da bi bile tri mesece po opustitvi sovražnosti v vsem Alžiru svobodne volitve v enotni parlament. Na volitvah bi izvolili prave predstavnike alžirskega prebivalstva. Z njimi bi francoska vlada razpravljala o bodočem statutu Alžira. Statut nikakor ne bo enostransko vsiljen, marveč mora biti sad svobodnih pogajanj.«

Po splošnem mnenju pa tudi ta novi poziv francoskega ministrskega predsednika, naj bi sovražnosti prenehale, ne pomeni novega elementa, ki bi potrdil pripravljenost Francije, da je pripravljena pripoznati »alžirskemu prebivalstvu pravico do samostojnega upravljanja dežele«. Zato v Parizu ne pričakujejo, da bo alžirska Fronta narodne osvoboditve Alžira ponudbo glede opustitve sovražnosti sprejela. Vendar pa je Guy Mollet v današnji izjavi, ki jo je dal pred diplomatskim zborom, izrazil optimizem, da se bodo »kmalu začela neposredna pogajanja za ugodni zaključek alžirske drame«.

Dejal je, da francoska vlada ne more staviti predloga o bodočem statutu Alžira, meni pa, da bi bilo treba v njem spoštovati »posebnost Alžircev« in »neuničljivost« vezi med Francijo in Alžirom. Po Molletovem mnenju »Alžir ne bo ne arabska dežela, ne muslimanska država, niti francoska pokrajina. Imel bo originalno strukturo. Etnična sestava naj bi usmerila Alžir k široki decentralizaciji, k razširitvi krajevnih ali okrajnih organov oblasti, k nekakšni avtonomni upravi«.

Alžirski uporniki pa vztrajajo na tem, da mora francoska vlada pripoznati alžirskemu prebivalstvu »pravico do neodvisnosti«, Ministrski predsednik Mollet je danes to zahtevo znova odklonil.

Z VSEH STRANI SVETA

AVSTRIJA

NOVE ATOMSKE CENTRALE V ANGLIJI IN SZ

Dunaj, 22. jun. (AFP). Na V. svetovni konferenci za energijo je britanski delegat izjavil, da namerava Velika Britanija zgraditi 4 centrale na atomski pogon z 8 reaktorji. Tudi Sovjetski delegat je napovedal, da bo ZSSR v 5 letih zgradila več atomskih central z zmogljivostjo 2 milijonov kilovatov. Na Švedskem pa pravkar gradijo še 2 reaktorja, ki bosta imela zmogljivost 165 tisoč kilovatov.

ŠVICA

AMERIŠKA DOBAVA IZOTOPOV, URANA IN PLUTONIJA

BERN, 22. jun. (AFP). Z ZDA je bil sklenjen sporazum o sodelovanju v mirojubni uporabi jedrske energije. ZDA bo prodala Švici uran, ki bo vseboval do 500 kg izotopov. Ta uran bodo večidel uporabljali kot pogonsko sredstvo za reaktorje namenjene znanstvenim raziskavam. Sporazum določa tudi dobavo opreme in različnih aparatov ter določenih količin plutonija, urana 233 in urana 235.

ŠVEDSKA

PROTISOVJETSKI BALONI NA ŠVEDSKIH TLEH

Stockholm, 22. jun. (AFP). V južni in srednji Švedski je včeraj pristalo več propagandnih balonov ameriškega izvora. V njih so našli propagandne brošure v ruščini in češčini — ter prevode člankov iz britanskih in ameriških časnikov z naslovi »Svoboda v Ukrajini«, »Nasilje v Ukrajini«, prav tako pa tudi razne karikature.

CIPER

BRITANSKI REŠEVALNI UKREPI

Nikosia, 22. jun. (Reuter). Snoči so ciprski nacionalisti vrgli bombo na električno centralo v nikozijskem predmestju Strovolosu. Pri tem sta bila ranjena dva policista. Zaradi tega so davi britanske čete cernirale to predmestje, razglasile v njem izjemno stanje in preiskale vse hiše. Vse moške so odvedli v šolsko poslopje, jih fotografirali in jim odvzeli prstne odtise.

Prebivalstvo Limasola pa bo moralo plačati kolektivno globo v znesku 35 tisoč funtov zaradi nenehnih napadov na britanske vojake v tem mestu.

BOLIVIJA

IZID PREDSEDNIŠKIH VOLITEV

La Paz, 22. jun. (SAFP). Po zadnjih podatkih o izidih predsedniških volitev v Boliviji je vladna stranka — Narodno revolucionarno gibanje — zbrala nad 637.000 glasov. Bolivijska konservativna Socialistična falanga je dobila nad 123 tisoč, Komunistična partija pa nekaj nad 12.000 glasov. Uradni podatki o izidu volitev še niso znani.

ARGENTINA

INVESTICIJE TUJEGA KAPITALA

Buenos Aires, 22. jun. (AFP). Vlada pripravlja načrte, o nadaljnjih investicijah tujega kapitala v Argentini. Skupno gre za 26 milijonov dolarjev. Novi režim je doslej »dosegel«, da so tuji investirali 13 milijonov dolarjev v argentinsko gospodarstvo.

Eden prihodnji mesec v Parizu

London, 22. jun. (Reuter) Britanski minister brez listnice Anthony Nutting je danes prispel v Pariz, kjer je imel s predstavniki francoske vlade razgovore o razorožitvi. Sestal se je tudi s francoskim predstavnikom v razorožitvenem pododboru OZN Julesom Mochom in državnim tajnikom v zunanjem ministrstvu Faureom. Tu je bilo danes objavljeno, da prideta Anthony Eden in zunanji minister Selwyn Lloyd prihodnji mesec v London na uradni obisk.

Trgovinski stiki z Madžarsko

se bodo malone podvojili

Beograd, 22. junija (Tanjug). Včeraj so v Beogradu podpisali sporazum o blagovni izmenjavi med Jugoslavijo in Madžarsko ter blagovne sezname za prihodnje leto. Sklenjen je bil tudi nov plačilni sporazum.

Obseg trgovinske menjave bo dosegel 38 do 40 milijonov dolarjev. Jugoslavija bo izvažala na Madžarsko les, pirit, svinec, kavstično sodo, razne kemijske izdelke, prašiče in govedo, tobak in drugo, uvažala pa bo dušična gnojila, žveplene kisline, opremo za pristanišča, hladilne vagone, Dieselove motorje in lokomotive, garniture motornih vlakov, valjane kovine, aluminij in sladkor, Madžarska bo po sporazumu plačala Jugoslaviji 2 milijona dolarjev za prevozne storitve v pristanišču na Reki.

V poročilu, ki je bilo objavljeno po podpisu sporazuma, je rečeno, da je struktura zamenjave ugodna za obe državi. Vodja jugoslovanske delegacije dr. Stane Pavlič je novinarjem izjavil, da je značilna za sporazum ne le obsežna razširitev zamenjave, marveč tudi dejstvo, da obe strani uvajata v zamenjavo nove izdelke, zlasti industrijsko blago. Ureditev jugoslovanskih terjatev do Madžarske je omogočila nagli in ugodni zaključek pogajanj. Vodja madžarske delegacije Gyula Zimmer pa je izjavil, da se je med pogajanji pokazalo obojestransko razumevanje, ki je omogočilo, da je obseg novega sporazuma skoraj za 90% večji od

Komisija za madžarske dobave

Beograd, 22. junija (Jugopres). V Budimpešti bo 28. junija prvi sestanek jugoslovansko-madžarske komisije, ki bo skrbela za izpolnjevanje sporazuma o ureditvi finančnih in gospodarskih vprašanj med obema deželama.

Ustanovitev komisije je bila določena s sporazumom, ki je bil konec minulega meseca podpisan v Beogradu. S tem sporazumom se je Madžarska zavezala, da kot saldo medsebojnih terjatev dobavi Jugoslaviji v petih letih v enakih obrokih za 85 milijonov dolarjev blaga.

Nehrujeva presoja

sedanjega mednarodnega položaja in prizadevanj za ublažitev mednarodne napetosti

New Delhi, 22. jun. (Tanjug) Državaharlal Nehru je včeraj odpotoval iz New Delhija v London na konferenco predsednikov vlad Britanske skupnosti. Snoči se je ustavil v Damasku in davi je prispel v Atene, kjer se je med enournim postankom na letališču sestal s predsednikom grške vlade Karamanlisom in zunanjim ministrom Averoffom. Kakor poroča atenski tisk, sta ga grška državnika obvestila o položaju na Cipru.

Pred odhodom iz Indije je Nehru govoril na velikem zborovanju v Delhiju. »Danes sta na svetu dve možnosti: zmaga vodikove bombe ali ideje o svetu, v katerem bi vsi živeli v miru,« je dejal predsednik indijske vlade. »Danes živi svet še vedno v vzdušju sumničenj in napetosti. Na tem potovanju si bom prizadeval prispevati k zmanjšanju napetosti.« Tako sovjetski kot ameriški narodi so gostoljubni, je dejal, in si lahko pridobe prijatelje, nesreča pa je v tem, da so zdaj drug proti drugemu. Če je bilo kdaj kaj slabega v SZ ali ZDA, zato še ni treba, da bi bili ti državi večni nasprotnici. Če so bila nasprotja med posamezniki, narodi zaradi tega ne smejo biti sprti.

Omenjeni položaj je povzročil tekmo v oboroževanju in nevarnosti, ki jo pomeni atomsko orožje. Indija si je v zadnjih letih prizadevala, da bi prepričala druge države, da je treba napraviti konec tudi preizkuševanju jedrskega orožja.

Glede sprememb v SZ je Nehru omenil, kolikšnega pomena je, da so ondi odpravili kult osebnosti. SZ je napravila s tem za ublažitev napetosti na svetu in utrditev miru veliko delo.

Naše tiskarne naj bi obnovili

Na seji Odbora za prosveto in kulturo Ljudske skupščine LRS so ugotovili, da zastarelost tiskarn draži proizvodnjo in zmanjšuje delovno zmogljivost — Pomanjkanje naraščaja v grafični stroki — Odbor bo priporočil Skupščini, naj se Izvršni svet zavzame za obnovo tiskarn

Na seji Odbora za prosveto in kulturo republiškega zbora Ljudske skupščine LRS so ljudski poslanci razpravljali o perečem problemu nezadovoljivega stanja v naših tiskarnah. Poročilo o stanju v tiskarnah je podal ljudski poslanec Rudolf Janhuba. Seji je prisostvoval tudi član Izvršnega sveta LRS Boris Kocjančič.

Iz poročila tovariša Rudija Janhube je bilo razvidno, da so razmere v naših tiskarnah zaradi zastarele opreme take, da nujno terjajo hitrih ukrepov za obnovo tiskarskega parka. V kolikor ta problem na zunaj ne izgleda tako tragičen, je zasluga predvsem požrtvovalnosti grafičnih delavcev, saj se moramo — kot je dejal tov. Jahuba — samo njim zahvaliti za kvalitetno delo. Spričo dejstva, da znaša povprečna starost naših tiskarskih strojev 38 let, za knjižni tisk pa celo okrog petdeset let, je delo grafičnih delavcev toliko bolj hvale vredno.

Velike težave imajo naše tiskarne tudi z ročnim in strojnim stavnim materialom, z garniturami črk, z znaki za zamotanejši in tehnični tisk, primanjkuje strojev za večbarvni tisk, pomanjkljivosti so v klišarnah, bakrotisku itd. Zaradi tega morajo tiskarne odklanjati naročila, podražuje pa se tudi tiskarska proizvodnja. Škoda, ki jo trpi znanost in kultura zaradi zakasnelega izhajanja revij, učbenikov, priročnikov, znanstvenih tiskov in knjig, ni mogoče preceniti; obenem pa meče to slabo luč na znanstvene in kulturne ustanove in delavce kot na kulturno in znanstveno dejavnost sploh.

Za uspešno delo potrebujejo naše tiskarne — po besedah tov. Janhube — okrog 800 milijonov dinarjev za nabavo novih strojev, ki jih je mogoče dobiti samo v inozemstvu. (Nekatere nadomestne dele izdelujemo v Subotici, vendar predstavljajo ti deli komaj pičlo polovico potreb slovenskih tiskarn.) Teh 800 milijonov je preračunanih v devizah po disparitetnem tečaju, po borznem bi zneslo 3,9 milijard, z uvoznim faktorjem pa celo 5,5 milijard dinarjev, česar seveda tiskarne ne zmorejo. Zato je za obnovo slovenske grafične industrije potrebna pomoč skupnosti. S tem v zvezi je tov. Janhuba predlagal — kar je odbor kasneje sprejel — da se predloži okrajnim odborom, naj se odpovedo prispevkom za investicijski sklad, podobno kot se je lani odpovedala 50 % zveznega davka v investicijske fonde federacija. Ta sredstva naj bi se uporabljala za obnovo tiskarn.

Drugi predlog tov. Janhube za rešitev problema naših tiskarn je državno dolgoročno posojilo tiskarnam v znesku okrog 800 milijonov, kar bi tiskarne lahko v osmih do desetih letih odplačala. Del tega posojila naj bi se dal tiskarnam v obliki državne dotacije. Hkrati naj bi se tiskarnam omogočil nakup deviz po disparitetnem tečaju.

V nadaljevanju poročila je tov. Janhuba govoril o tipizaciji tiskarn, o planskem, smotrnem nabavljanju nove opreme in o politični vlogi tiskarn, ki jo opravljajo s tem, da so prevzele del bremen za izdajanje političnega tiska, ko so se združile s časopisi v časopisno založniška podjetja, zaradi česar jih ne velja enačiti z gospodarskimi podjetji. Prav tako važen problem, kot je obnova tiskarn, je vprašanje grafičnih kadrov. Zaradi pomanjkanja novih grafičnih delavcev, zlasti mladine, si morajo tiskarne pomagati z upokojenci, a stroji niso polno izkoriščeni. Za dotok novih kadrov v grafično industrijo je nujno potrebno zgraditi grafično šolo in internat za učence, obenem pa spremeniti tudi tarifno politiko.

V razpravi, ki je še bolj osvetlila nemogoč položaj naših tiskarn in podkrepila mnenje, da so tiskarne potrebne takošnje obnove, so sodelovali ljudski poslanci: dr. Anton *Melik*, Tone *Fajfar*, Josip *Vidmar*, Vlado *Majhen* ter predstavnik Zveze društev inženirjev in tehnikov LRS ing. *Torkar*. Sklenili so, da bo odbor predložil Ljudski skupščini priporočilo, naj bi Izvršni svet takoj podvzel ukrepe za obnovo tiskarn. tiskarn.

Po končani seji so se poslanci sami prepričali o stanju v naših tiskarnah. Obiskali so tiskarni »Slovenskega poročevalca«, »Ljudske pravice« in »Triglavsko tiskarno«.

Razstavo povojnih izumov in tehničnega napredka, ki bo odprta še dva dni, si je doslej z zanimanjem ogledalo okrog 12.000 obiskovalcev

Nesorazmerja v cenah mlevskih izdelkov

Na izrednem občnem zboru Skupnosti podjetij LRS za promet z žitom so razpravljali o težavah naših mlinskih podjetij

Na včerajšnjem izrednem občnem zboru Skupnosti podjetij LRS za promet z žitom so razpravljali o vrsti zelo perečih vprašanj s tega področja. Predsednik upravnega odbora Ludvik Rode je v poročilu najprej omenil, da je položaj Slovenije glede preskrbe s pšenico zelo ugoden, saj smo zdaj preskrbljeni s pšenico iz uvoza do 10. septembra letos. Tudi v bodoče bomo morali mleti predvsem uvoženo pšenico. Letos je ostalo zaradi pomladnega deževja okrog 350.000 ha neposejanih površin, kar bo vplivalo na pridelek. V novem gospodarskem letu je računati, da bomo pšenico uvažali iz SZ in ZDA. Slabša pa je letos preskrba z ostalim žitom, zlasti s koruzo in ječmenom za pivovarne in za izdelavo kavnih nadomestkov.

Na trgu mlevskih izdelkov pa postaja čedalje bolj pereče vprašanje plasiranje bele moke. Zaradi velike razlike v ceni med krušno in belo moko se je nakopičilo v Sloveniji 4500 ton bele moke, ki je trenutno ni mogoče prodati in je nevarnost, da se pokvari. Znižanje cene te moke za nekaj dinarjev ne bi predstavljalo rešitve, ker bi bilo treba cene znižati vsaj za 10 din pri kilogramu, če bi hoteli doseči večjo potrošnjo te moke. V svojih nadaljnjih izvajanjih je tov. Rode prikazal, kako so obremenjeni mlinski izdelki zaradi raznih taks, ki se morajo štirikrat plačati za isto blago. Predvsem pa je obravnaval težave, ki so nastale zaradi neskladnosti predpisov o načinu mletja in kvalitete moke po jugoslovanskih standardih. Če se podjetje drži predpisov o mletju, ne more izdelati predpisanih kvalitet in naposled pride pred gospodarsko sodišče, ker se drži standarda. Večina podjetij je bila že obsojena. Centralni higienski zavod sicer uvideva težave mlinov, navzlic temu rigorozno vztraja pri tem, da mora moka ustrezati standardom. Tudi vprašanje prevzema žita na Reki se znova postavlja na dnevni red. Gre predvsem za količinski prevzem, za deklaracijo kvalitete in reklamacije, kar je še danes nerešeno.

Perečo problematiko včlanjenih podjetij je nadalje pojasnil vršilec dolžnosti direktorja Skupnosti Ljubo Kobal, ki je najprej poudaril, da se je treba izogibati nepotrebnih in prepogostih posegov, četudi je treba v žitni stroki deloma obdržati še administrativni sistem, ki pa ima tendenco postopne sprostitve. Medsebojna koordinacija dela je nujno potrebna, seveda pa mora sodelovanje sloneti na enakopravnosti vseh članov Skupnosti.

Potrošnja mlevskih izdelkov kaže v zadnjem času znake nazadovanja, medtem ko se je vsa zadnja leta stalno dvigala. Potrošnja pšenice v Sloveniji je narasla od 154.000 ton pred tremi leti na 170.000 ton, hkrati pa se je potrošnja koruze zmanjšala od 10.500 na komaj 2500 ton, normalna potreba pa bi znašala okrog 40.000 ton. Potrošnja pšenice je narasla tudi na račun rži in ječmena, ki ga zadnja leta na domačem trgu ni bilo. Močno se je zaostrilo vprašanje kvalitete blaga, ker je začela trgovina bolj gledati na kvaliteto živil. Številke so reklamacije glede kvalitete mlavskih izdelkov, kar se v veliki meri nanaša na mlevske izdelke iz Vojvodine. Predvsem pa je še docela neurejeno vprašanje cen za žito in mlevske izdelke. Ni nobenega pravega razmerja med ceno n. pr. otrobov, ki se giblje od 20 do 26 din (ponekod celo do 30 din), in pšenico, ki ji je določena cena na 21 do 25 din.

V Sloveniji smo obdržali sistem enakih cen za vse področje ne glede na oddaljenost, kar je pravilno, dokler veljajo predpisi o prodajni ceni krušne moke in o prevozu na podlagi paritete Novi Sad. Pri določitvi prodajnih cen krušne in bele moke pa je bila storjena napaka. Cena bele moke je skoro še enkrat višja kakor cena krušne moke. Medtem ko znaša grosistična cena za krušno moko 47 din, je bila za belo moko sprva določena cena 88, pozneje pa 78 din. Prejšnja leta smo običajno trošili 40 % bele in 60 % krušne moke, zdaj pa je to razmerje 23 % proti 77 %. Po predpisih o mletju pa dobimo le 67 % krušne moke in 33 % bele. Prejšnja leta smo morali dokupovati belo moko iz drugih republik, zdaj nam pa ostaja. Obstoječe stanje terja nujno rešitev, ki se ne da odlagati. Zaradi prevelike razlike med belo in krušno moko tudi ne moremo uvesti novih tipov moke in razširiti asortiman. Prav tako ni sorazmerja med cenami mlevskih izdelkov iz pšenice in koruze, saj se cena koruznih izdelkov giblje od 60 do 70 din, kar ne ustreza dejanski vrednosti blaga in povzroča večjo potrošnjo pšenične moke na račun koruzne.

Po teh poročilih se je razvila obsežna diskusija, ki so se je udeležili tudi navzoči predstavniki zvezne Direkcije za prehrano, beograjskega uvoznega podjetja Granexport in »Žitozajednice« za Bosno in Hercegovino. F. S.

Priprave na obrtniški velesejem

V nekaj tednih bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprt obrtniški velesejem. Obrtništvo ljubljanskega okraja se zelo živahno pripravlja na to prireditev, saj ima ugodnejše pogoje kot v minulem letu. Na razpolago je poleg razstavne površine iz preteklega leta tudi novo zgrajena hala. Izjemno so znižali cene razstavnim prostorom, rekvizitom in aranžmajem za 30 odstotkov od običajno določene, razstavljalci z večjo razstavno površino pa bodo uživali še nadaljnje ugodnosti.

Da bi prireditev zajela še večji krog obrtništva kot lani in postala zrcalo obrtniške zmogljivosti širokih možnosti pestre proizvodnje, je obrtna zbornica v Ljubljani sporočila obrtnim obratom, ki so se in se še bodo prijavili za razstavljanje, da jih bo finančno podprla iz dotacije, ki jo je sprejela od OLO Ljubljana. Del teh sredstev je namenjen poleg omenjenega znižanja za nadaljnjo splošno znižanje cene razstavne površine, del pa za delno kritje stroškov tistim obrtnim obratom — razstavljalcem, ki prevzemajo storitve in usluge po individualnem naročilu

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM CENTRALNEGA ODBORA SINDIKATA KMETIJSKIH DELAVCEV IN NAMEŠČENCEV JUGOSLAVIJE EMILOM KEVREŠANOM

DOSEDANJE IZKUŠNJE v novi organizaciji dela

in nagrajevanja na kmetijskih posestvih

Novi Sad, 22. jun. (Tanjug). Predsednik Centralnega odbora Sindikata kmetijskih delavcev in nameščencev Jugoslavije Emil Kevrešan je v razgovoru z dopisnikom Tanjuga navedel svoje ugotovitve o dosedanjih izkušnjah kmetijskih posestev, ki so uvedla novo organizacijo dela in nagrajevanje po enoti proizvoda.

Po ogledu večjega števila kmetijskih posestev v državi — je poudaril Emil Kevrešan — lahko ugotovim, da so smisel in namen nove organizacije dela in nagrajevanja v bistvu pravilno razumeli. Kmetijska posestva so se lotila sestave temeljnih kalkulacij, upoštevajoč stanje na trgu in rentabilnost proizvodnje, prav tako sem pa opazil, da so delavci zelo zainteresirani na večji produktivnosti dela, da se spreminjajo proizvodni odnosi postopoma, kar je najvažnejše.

Kmetijski posestvi v Jasenovcu in Vukovaru sta na primer zmanjšali število kmetijskih kultur. Usmerili sta se samo na določeno število tistih kultur, ki so najrentabilnejše. Pri tem je vsaka kmetijska organizacija upoštevala svoje specifičnosti in stvarne možnosti.

Proces uvajanja novega načina organizacije proizvodnje in nagrajevanja je najbolj napredoval na Hrvatskem in v Vojvodini, pa tudi v ostalih krajih dežele intenzivno delajo v tej smeri. V tej zadevi so posvetili tudi posebno pozornost problemu presežne delovne sile. Posestvo »Bratstvo i Jedinstvo« v Bečeju je na primer z uvedbo mehanizacije zmanjšalo število delavcev od 220 na 140. Na tem posestvu je ostalo samo okrog 30 vpreg, tako da večino poslov opravljajo mehanično. Presežno delovno silo v večini primerov uporabijo za razna druga dela. Kmetijska posestva, ki odpuste presežno delovno silo, ker je nimajo kje zaposliti, pa nalete na nerazumevanje okrajnih ljudskih odborov. Posamezni lokalni organi oblasti si namreč prizadevajo po vsej sili obdržati presežno delovno silo na kmetijskih posestvih, čeprav je neproduktivna in draži proizvodnjo. Drži pa, da vprašanja presežne delovne sile ne smemo reševati samo z odpuščanjem delavcev, marveč je treba iskati nove možnosti za boljše izkoriščanje zmogljivosti posestev. Pri tem bi bilo treba predvsem imeti v mislih kmetovalce brez zemlje.

Pri uveljavljanju nove organizacije dela — je rekel Kevrešan — pa povzroča hude težave pomanjkanje strokovnega kadra, posebno še agronomov. Sindikat kmetijskih delavcev sodi, da je treba čimprej odpreti šole za usposabljanje delavcev, posebno tistih, ki so zaposleni pri raznih kmetijskih strojih. Pri tem je treba pohvaliti pobudo ljudskega odbora osiješkega okraja, ki je v letošnjem proračunu zagotovil okrog deset milijonov dinarjev za šolo, v kateri si bodo delavci pridobili strokovno znanje iz poljedelstva in mehanične obdelave polj.

Predpisi o razdelitvi skupnega dohodka so v bistvu vplivali pozitivno. Zelo pozitivno je vplivala tudi ustanovitev rezervnih skladov, toda pri tem je potrebno več prožnosti — je zaključil predsednik Centralnega odbora Sindikata kmetijskih delavcev.

PISMO IZ BEOGRADA

Sodobna trgovina

Trgovinskih poslovalnic v Beogradu, pa tudi v vsej državi je malo. Razen tega pa so slabo razporejene po ozemlju in po vrstah dejavnosti. Čeprav je organizacija naše trgovine v zadnjih nekaj letih napredovala, je vendarle nerazvito prodajno omrežje zdaj ena izmed bistvenih njenih pomanjkljivosti.

Leta 1939 je bilo v naši državi 89.691 trgovinskih prodajaln, 1946. leta 53.654, lani pa samo 34.888. To je v resnici velik padec. Upoštevati je tudi treba, da je pri tem vštetih tudi 900 privatnih prodajaln. Toliko jih je bilo namreč lani, čeprav ni pravnih pogojev za njihov obstoj. To so v glavnem trgovinice, ki se ukvarjajo s prodajo živeža, v glavnem sadja in sočivja. Njihova zmogljivost je neznatna in ne ustreza pogojem sodobne trgovine in zato te prodajalne zmanjšujejo vrednost celotnega števila prodajaln v državi.

Zmanjšano število trgovinskih poslovalnic pa ne mora nujno pomeniti tudi zmanjšanja skupnih prodajnih zmogljivosti. Teh zmogljivosti ne merimo zgolj s številom prodajaln. Prodajalne so lahko velike, s številnim osebjem in z različnim blagom. Veleblagovnica ima lahko veliko zmogljivost in nadomesti deset navadnih trgovin, toda število takšnih velikih trgovin se ni povečalo, niti niso bile razširjene majhne prodajalne. Le-te so samo uredili in polepšali, zlasti še v Beogradu, njihov obseg pa je ostal isti kakor pred drugo svetovno vojno, ko so bile v rokah privatnih trgovcev.

KAKO JE BILO

Tehle nekaj nadaljnjih primerjav bo omogočilo, da si ustvarimo popolnejšo sliko nerazvitega trgovinskega omrežja pri nas. Leta 1939 je bilo v vsej Jugoslaviji 17.025 prodajaln sadja in sočivja. 1955. leta pa le 1021. V Sarajevu jih je bilo pred vojno 158, lani pa 92. Medtem ko se je število prodajaln tako močno zmanjšalo, pa se je število prebivalcev podvojilo. Povrnimo se spet k Sarajevu. Tam odpade na eno prodajalno okrog tisoč prebivalcev. Podatki, ki jih je zbrala Trgovinska zbornica, tudi kažejo, da je treba v Beogradu odpreti še tisoč novih prodajaln sedanjega tipa, da bi bila preskrba potrošnikov normalna. V LR Makedoniji pa odpade na eno prodajalno okrog 600 gospodinjstev ali nad 3000 potrošnikov!

PRIMERI

Tako je udeležen Beograd v celotnem prometu LR Srbije s 25 %, v številu prodajaln pa s 13 odstotki. Novi Sad opravlja 7% celotnega prometa, a ima 2,9% prodajaln. V prometu LR Hrvatske je Zagreb udeležen s 26,4%, v številu prodajaln pa 15,4%. Prodajalne niso niti dobro razporejene niti ni njihov način poslovanja sodoben. V mestih so trgovine nakopičene v centrih, medtem ko jih v predmestjih in industrijskih naseljih skorajda ni. Oglejmo si primer Novega Beograda. Tu so zgradili celo mesto, palače so moderne, udobne, velike, toda v tem velikem naselju niso predvidene nobene prodajalne in v ta namen niso sezidali nobenega poslopja. Ko pa je bilo vse gotovo, so preuredili stanovanja za najnujnejše prodajalne. Med hude pomanjkljivosti prodajnega omrežja sodi tudi njihova razdelitev po strokah. Le-ta ne ustreza potrebam sodobnega človeka. Vrste blaga so razporejene na mnogo prodajaln in kupci zapravljajo čas, da bi nabavili vse tisto, kar potrebujejo. V Beogradu in v drugih mestih ni nobene prodajalne, v kateri bi bilo moč kupiti vse, kar potrebuje gospodinjstvo za jed in pijačo. Meso prodajajo v eni poslovalnici, mleko v drugi, sočivje v tretji in začimbe v četrti.

Razen tega te majhne prodajalne nimajo skladišč, niti naprav za čuvanje blaga. Če se pojavi več kupcev, ki žele kupiti določeno vrsto blaga, le-tega kmalu zmanjka v majhnih prodajalnah, čeprav je blaga dovolj. Takšne trenutne motnje ustvarjajo psihozo pomanjkanja. Posledica tega pa je kopičenje nepotrebnih zalog pri posameznikih in razkropitev blagovnih skladov, kar prav gotovo ni pot k stabilizaciji trga. Spričo tega se ne more dovolj razviti konkurenca pri nabavi in prodaji blaga, ki je prav tako potrebna za stabilizacijo trga.

ZA VELEBLAGOVNICE

Prodajnega omrežja ni moč naglo razširiti in urediti. Za to so potrebna znatna gmotna sredstva, potreben pa je tudi čas. Nekaj pa je vendarle moč storiti takoj. Dosedanje izkušnje pričajo, da so majhne trgovine z majhnimi lokali brez skladišč in osebjem dveh, treh ljudi neustrezne. Takšne poslovalnice ne morejo dobro preskrbovati ljudi, ne morejo zadovoljiti potrošnikov. Naši trgovinski strokovnjaki sodijo, da jih ne bi bilo treba več ustanavljati, pač pa bi bilo treba ustvariti pogoje za ustanovitev večjih trgovin. To zlasti velja za prodajalne z živili. Medtem ko bi večina strok, posebno še galanterijska, lahko še nadalje ostala skoncentrirana v skupini, da bi lahko potrošniki laže primerjali cene in izbiro, pa bi bilo treba trgovino z živili sosrediti, se pravi, odpreti potrebno število poslovalnic, od katerih bo vsaka preskrbljena z vsemi živili, hkrati pa preiti na sodobno poslovanje, ki ga zahtevajo sedanje razmere. Takšne poslovalnice bodo prihranile kupcem čas, ki ga zdaj porabijo pri nakupovanju, pripomogle pa bodo tudi k likvidaciji primitivnih tržnic.

NOVOST V BEOGRADU

Izčrpna analiza trga v vsakem mestu bi natančno pokazala, kje in kako bi bilo treba razmestiti poslovalnice. Določila bi lahko tudi njihovo število po vrstah. V Beogradu pa so se že lotili takšne analize. Beograd bo kmalu dobil prvo trgovino sodobnega tipa. Ta moderna veleblagovnica bo odprta v novi palači na vogalu Nušičeve in Makedonske ulice. To bo velika trgovina z vsemi potrebnimi napravami za vskladiščenje blaga. Vsa živila bodo popolnoma pripravljena za uporabo, kot to že delajo v evropskih velemestih. Meso bo pripravljeno tako, da ga bo gospodinja lahko doma takoj spekla ali skuhala, krompir bo olupljen in razrezan, zelenjava bo sčiščena. V prodajalni bo moč kupiti tudi kuhano mleko. Skratka, karkoli bo moglo biti pripravljeno ali na pol pripravljeno, bodo zavili v celofan in zaščitili pred kvarjenjem in prahom. Toda tudi ta moderna poslovalnica, ki jo bodo kmalu odprli v Beogradu, ne bo rešila vprašanja v celoti, marveč bo treba nenehno delati zato, da bi se naša trgovina v celoti modernizirala in izpolnila.

Nikola Krsmanović

II. ZASEDANJE SVETA STANOVANJSKE SKUPNOSTI MARIBOR-CENTER

Uveljavljanje družbenega upravljanja stanovanjskih zgradb

Družbeno upravljanje stanovanjskih zgradb se je v Mariboru močno uveljavilo. Hišni sveti zelo dobro delajo. V torek je bilo drugo zasedanje Sveta stanovanjske skupnosti Center. O dosedanjem delu je poročal predsednik Vaclav Kunst, ki je nakazal bodoče naloge in opozoril tudi na nekatere napake. Prisostvovalo je blizu 500 ljudi.

POMANJKLJIVI PREDPISI

Dosedanja praksa kaže, da bo treba hišnim svetom pomagati z ustreznimi predpisi povsem lokalnega značaja. Nekaj je k temu že prispeval odlok o javnem redu in miru. Pri izvrševanju sklepov hišnih svetov sedaj lahko posreduje sodnik za prekrške. Je pa še več drugih problemov, za katere ni nobenih predpisov in ne sodijo v področje sodnika prekrške.

SKLAD STANOVANJSKE SKUPNOSTI SMOTRNO IZKORIŠČAJO

S skladom stanovanjske skupnosti Center bodo letos popravili 16 fasad na Partizanski cesti. Kasneje bosta prišli na vrsto Mladinska in Maistrova ulica. V načrtu so popravila stavb od kolodvora proti centru. Sklad bodo uporabili tudi za večja popravila na 42 poslopjih. V te svrhe so namenili že blizu 30 milijonov. Vsa ta dela odobri na podlagi proračunov hišnih svetov Stanovanjska skupnost, ki svetuje in tudi nadzira delo.

NAGRADA 50.000 DINARJEV

Hišni sveti bodo morali v bodoče posvečati več skrbi dvoriščem, vrtovom, raznim nasadom in podobno. Okolica hiš je v Mariboru marsikje zelo zanemarjena. Na plenumu so prisotne seznanili s tem, da je Svet stanovanjske skupnosti Center razpisal nagrado 50.000 dinarjev za najlepše urejeno okolico hiše. Pripadla bo lastniku stavbe ali pa hišnemu svetu.

ZASEBNE HIŠE

Zasebni lastniki, ki imajo hišo v družbenem upravljanju, pogosto zavirajo napore Stanovanjske skupnosti. Branijo se popravljati stavbe. Skupnost namreč zahteva izjavo lastnika, da si knjiži popravilo na hišo, dokler dolg ni povrnjen. So primeri, ko je lastnik hišo prodal, ker je popravljena imela večjo vrednost, nakar so nastopile težave z izterjavo dolga.

LASTNA REMONTNA SKUPINA

Ker so mala popravila hiš in stanovanj zelo draga, je Svet stanovanjske skupnosti Center ustanovil lastno remontno skupino. Za sedaj imajo le zidarje, delo pa bodo razširili še na druge panoge. Mala popravila bodo izvršili hitro in poceni. (To uslužnostno podjetje organizirajo v skladu s predpisi o obrtnih delavnicah.)

OTROCI

V Mariboru imajo otroci premalo igrišč. Zato se igrajo pač tudi na dvoriščih, ulicah in stopniščih. V hišah z več otroki ni nikoli miru. Napravili so že poskus s pionirskim hišnim svetom, ki se je kar dobro obnesel. Otroke zadolžijo, da čuvajo svojo gredico, pobirajo papirčke in podobno. Imajo svojega predsednika, tajnika in blagajnika in v igri napravijo marsikaj koristnega. Tak svet imajo v Gosposvetski 12. Poizkusili bodo tudi v drugih stavbah z več otroki in pozivajo Društvo prijateljev mladine in pedagoge, naj bi priskočili na pomoč.

*

Plenum je obravnaval tudi vprašanje zidanja novih stanovanjskih blokov. Stremeti je treba za tem, da bi razen občine podjetja in ustanove pričele same skrbeti za svoje ljudi. Marsikje delijo dobiček, na stanovanjski upravi pa iščejo stanovanja za delavce in nameščence. V stanovanjske sklade bi pa lahko naložili vsak dinar. Pred dobrim tednom so že imenovali Upravni odbor sklada za zidanje stanovanjskih poslopij, ki je skupen za vse štiri mestne občine. Vsaka občina ima prvenstvo do višine svojih vlog. Stanovanjska skupnost Center bo letos gradila iz občinskega sklada 2 bloka: blok v Dominkuševi ulici s 35 stanovanji in četrto stolpno hišo s 33 stanovanji. Anuitete bodo pa poravnali iz lastnega sklada, se pravi iz sklada stanovanjske skupnosti.

—s

RAZPRAVA O NOVIH ORGANIZACIJSKIH OBLIKAH KMETIJSKEGA ZADRUŽNIŠTVA V GORIŠKEM OKRAJU

OKREPITI DRUŽBENI SEKTOR KMETIJSTVA

Razprava o novih organizacijskih oblikah kmetijskega zadružništva je v goriškem okraju že toliko napredovala, da se bodo koncem junija lotili že praktičnih ukrepov. Po mnenju upravnega odbora OZZ naj bi v goriškem okraju ustanovili gospodarski poslovni zvezi v Novi Gorici in Tolminu, za neposredno pospeševalno službo v kmetijstvu pa področne poslovne zveze za Brda, Goriško, spodnjo Vipavsko dolino in Kras, dalje za gornjo Vipavsko dolino, Tolminsko in Idrijsko. Vtem ko bodo gospodarski poslovni zvezi ustanovili 30. junija, takoj po skupščini Okrajne zadružne zveze, bodo z ustanavljanjem proizvajalnih poslovnih zvez še nekoliko počakali, dokler pristojni organi ne bodo izdali podrobnejših predpisov in tolmačenj.

V gospodarski poslovni zvezi se bodo združila zadružna podjetja in gospodarske organizacije; iz Tolminske v zvezo v Tolminu ter iz bivšega goriškega okraja v poslovno zvezo v Novi Gorici. Spričo novih predpisov, ki bodo urejali poslovanje zadružnih podjetij, se bodo le-ta v prihodnje vzdrževala le z maržo, vtem ko se bodo drugi dohodki v raznih oblikah vračali nazaj v kmetijstvo. To je za tukajšnje kmetijstvo še posebnega pomena, ker sta odkup in trgovina s kmetijskimi pridelki spričo raznolikosti kultur v goriškem okraju zelo razvita.

Sedaj ko še niso sprejeta pravila in podrobneje določene točne pristojnosti teh novih organov, je težko podrobno navajati njihove naloge. Toda nekaj poglavitnih lahko vseeno navedemo. Zadružna trgovska in druga podjetja, ki se ukvarjajo z blagovnim prometom, bodo spričo nove, bolj gibčne organizacijske oblike lahko več storila za zboljšanje odkupa, stabilizacijo trga, tehnične zboljšave v trgovini in podobno. Marsikatero podjetje v pehanju zgolj za rentabilnostjo za vsako ceno, v preteklosti tem važnim vprašanjem ni bilo voljno posvečati zadostne skrbi. Z novo organizacijo se stanje lahko samo zboljša, ker bodo v samoupravnih organih gospodarskih poslovnih zvez poleg predstavnikov kolektivov podjetij, zastopani tudi člani iz vrst proizvajalcev oziroma zadružnih kmetijskih organizacij.

Kmetijsko pospeševalno službo je treba bolj približati koristnikom.

Nove organizacijske oblike zadružništva bodo nedvomno prispevale tudi k decentralizaciji in večji učinkovitosti kmetijsko-pospeševalne in inštruktorske službe, ki je bila doslej centralizirana pri Okrajnih zadružnih zvezah. V prihodnje bodo celotno strokovno službo prevzele področne kmetijske proizvajalne poslovne zveze, ki bodo zadruge sčasoma preskrbovale tudi z reprodukcijskimi in zaščitnimi sredstvi.

Dosedanja centralizirana pospeševalna služba je bila sicer strokovno na višini, toda premalo učinkovita zaradi prevelike oddaljenosti kmetijsko-pridelovalnih središč. Kmetijski strokovnjaki so morali, denimo, nekajkrat na teden ali morda celo vsak dan potovati v Goriška Brda, na Bovško, Kras in drugam ter so pri tem izgubili veliko časa in potrošili znatna sredstva. Razen tega so izgubljali stik s prebivalci in tudi zato njihovo delo ni rodilo zmeraj zaželenih sadov.

Razumljivo je torej, da bo v prihodnje spričo navedenega moč storiti precej več za hitrejši napredek kmetijstva, posebno še, ker so letos v ta namen predvidena precejšnja sredstva. In na tem področju ni malo nalog. V okraju je precej zemljišč splošnega ljudskega premoženja, ki so zanemarjena in kar kličejo po dobri obdelavi. Dalje je posebno v spodnji Vipavski dolini in Brdih veliko neizkoriščenih površin, ki bi jih bilo z določenimi investicijami mogoče urediti v vzorne sadovnjake in vinograde. Za vsa omenjena in številna druga dela bo treba vzbuditi večje zanimanje tudi med samimi pridelovalci, ker jih bodo sicer k temu pozneje prisilili neizprosni gospodarski zakoni, ki ne trpijo zaostalega in slabo organiziranega kmetijstva.

Okrajna zadružna zveza bo obstajala tudi v prihodnje, vendar bo njena vloga omejena zgolj na nadaljnje usmerjanje kmetijstva v družbeno-političnem smislu in dajanje pomoči nižjim zadružnim organizacijam. Zaposlovala bo predvidoma le nekaj najpotrebnejših tehničnih uslužbencev ter dva do tri kmetijske strokovnjake, ki bi bili hkrati tudi strokovni tajniki pospeševalnih odborov.

M. D.

Spremembe v ceni govejega mesa

V obmejnih krajih goriškega okraja se je trgovina z mesom v zadnjem letu zelo povečala, saj so ga denimo meseca aprila prodali še enkrat toliko kot v istem času lani. Meso kupujejo v večjih količinah predvsem italijanski državljani odnosno njihovi svojci pri nas, ker je v Italiji meso precej dražje.

Zaradi premajhne razlike v ceni pa so potrošniki povpraševali predvsem po mesu zadnjega dela živine, vtem ko je meso prednjega dela ostajalo. Podjetje »Živinopromet« v Novi Gorici je zato pred dnevi v prodajalnah v Novi Gorici (v novi mesnici na cesti IX. korpusa), Šempetru in Rožni dolini, podražilo goveje meso zadnjega dela živine od prejšnjih 240 na 250 din kg ter hkrati znižalo ceno mesa prednjega dela od prejšnjih 200 na 180 dinarjev.

M. D

PRED DNEVOM BORCA

Akademije, pohodi in kresovanja

pa tudi urejanje tekočih nalog ZB

Četrtega julija bo minilo 15 let, odkar so na zgodovinski seji CK KPJ sprejeli sklep o oboroženi vstaji. Na predlog organizacije Zveze borcev bo 4. julij proglašen za vsejugoslovanski praznik — Dan borca— ki ga bomo letos prvič svečano proslavili.

V ljubljanskem okraju se na proslavo praznika že skrbno pripravljajo. Okrajni odbor Zveze borcev, občinske in terenske organizacije so sestavile obširne programe, ki jih deloma že uresničujejo. V občini Moste bo 3. julija zvečer proslava na telovadišču Partizana. Ob istem času bodo zagoreli kresovi na bližnjem gričevju. V Logatcu bo na praznik slavnostna seja Zveze borcev, zatem pa bodo člani organizacij počastili spomin padlih ob spomenikih in spominskih ploščah. Na predvečer praznika bodo zagoreli kresovi na Kleškem in Verjanskem vrhu in na Starem gradu nad Goričanami.

V občini Cerknica pripravljajo množični pohod na Radljek, kjer bodo odkrili spominsko ploščo dvanajstim ustreljenim talcem. V Polju bodo združili praznovanje Dneva borca s proslavo občinskega praznika. V organizaciji Zveze borcev Ljubljana-Center pa pripravljajo svečano akademijo v veliki filharmonični dvorani. Akademije, pohodi in kresovanja bodo tudi v ostalih občinah.

Na Dan borca pa se organizacije na terenu pripravljajo tudi s skrbnim reševanjem tekočih problemov organizacije. Taborjenja in letovanja partizanskih otrok zaposlujejo organizacije v zadnjem času, saj bo v letošnjem poletju na taborjenju Zveze borcev v Voloskem in Žireh letovalo nad 500 otrok, prav tako pa jih bo mnogo odšlo v kolonije v Avstrijo. Nekatere organizacije bodo v dneh pred praznikom pripravile sestanke s svojim članstvom, kjer bodo obravnavali trenutno najbolj pereče probleme organizacije Zveze borcev.

Okrajni odbor pa bo pripravil skupinske oglede muzeja NOB, predvajanje filmov iz partizanskih let ter organiziral obiske članov okrajnega odbora družinam padlih prvoborcev. Zvezni odbor Zveze borcev pa bo ob tej priložnosti izrazil javno priznanje nekaterim najboljšim organizacijam.

Obletnica smrti Branka Ivanuša

Boleče je med našimi letalci pred letom dni odjeknila vest, da se je v Parizu po zmagovitem zaključku mednarodnega aero-rallyja smrtno ponesrečil tov. Branko Ivanuš, predsednik Letalske zveze Slovenije. Pokojni Branko Ivanuš, vnet in predan ljubitelj letalstva, je pomenil za Letalsko zvezo in splošen razvoj našega civilnega letalstva, nedvomno največje vodilo. V marsičem je prav njegova osebna zasluga, da je civilno letalstvo pod okriljem LZS doslej doseglo tako lep napredek in razvoj.

Ob obletnici njegove prerane smrti je delegacija LZS na njegov grob položila venec, tovariši piloti pa so mu z »Matajurja« vrgli na grob lovorjev venec.

Vršič — Erjavčeva koča

Nižinske planinske postojanke so že doslej sprejemale številne izletnike. Sedaj bodo pa odprli vrata tudi visokogorskih planinskih postojank po Kamniških planinah in Grintovcu. Pozneje bodo odprli še Pogačnikov dom na Križkih podih, Staničevo kočo, Planiko in Kredarico pod Triglavom, planinsko postojanko na Doliču in kočo pri Triglavskih jezerih, ki jo letos obnavljajo in povečujejo. Letos bodo planinci iz planinske Srednje vasi povečali tudi našo najstarejšo planinsko postojanko Vodnikovo kočo na Velem polju, ki je bila zgrajena že leta 1895. Triglavska koča Kredarica, ki je naša najvišja planinska postojanka, bo letos slavila zlati jubilej: prvič je bila odprta 10. avgusta 1896, prvič je bila povečana 1909, drugič pa leta 1954.

Marsikaj bo treba še urediti

da bo prišlo na Kočevsko več turistov

Gostinstvo v kočevskem okraju se bori z raznimi težavami, ki zavirajo uspešen razvoj. Eno izmed teh je to, da je v gostilnah državnega in privatnega sektorja zaposlen kader, ki nima predpisane strokovne izobrazbe. Še vedno je v gostiščih precejšen odstotek ljudi brez kvalifikacije. Deloma so tą problem rešili s tečaji Gostinske zbornice v Kočevju in lahko trdimo, da se stanje izboljšuje. Nujno potrebno pa bi bilo, da Gostinska zbornica v bodoče organizira več tečajev za osebje, zaposleno v gostinstvu. Kuhinjsko osebje bi bilo potrebno poučiti o osebni in obratni higieni, ker je po podatkih Sanitarne inšpekcije v Kočevju v tem pogledu stanje še vedno nezadovoljivo. Ena osnovnih nalog, ki bi jo morali upoštevati, je to, da vinjenim osebam ne bi smeli dajati alkoholnih pijač. Zaradi neupoštevanja teh predpisov lahko dnevno opazimo v Kočevju in tudi v mnogih gostinskih lokalih, ko že precej vinjene osebe še dobe z lahkoto alkoholne pijače.

Gostinskih obratov je v kočevskem okraju precej manj kot pred vojno. Tako je bilo v Velikih Laščah pred vojno 14 gostinskih obratov, sedaj so le trije. Tako stanje je tudi v drugih krajih. Ne moremo trditi, da jih je premalo, pač pa niso dovolj sodobno urejeni. Premalo je obratov s prenočišči. Prenočišča imata samo hotel »Pugled« in hotel v Kočevski reki, nekaj sob pa je po gostilnah v manjših krajih. Ker primanjkuje sob in prenočišč, ni turizem tako razvit, kot bi bil lahko. Tudi v pogledu zaščite kulturnih spomenikov je storjenega premalo. Tako je v okolici Velikih Lašč več kulturnih spomenikov, ki niso zaščiteni. Turjaški grad razpada, čeravno je spomenik iz srednjega veka in spomenik iz NOB. Levstikov muzej v Retjah ni urejen, tudi Stritarjev in Trubarjev dom nista urejena. Mnogo je še stvari, ki bi jih bilo potrebno s stališča turizma in gostinstva urediti, če hočemo, da bo prišlo v kočevski okraj več tturistov in drugih obiskovalcev.

D. V.

Škoda po neurju v slovenjegraški občini znaša približno 230 milijonov

Zadnje neurje, ki je besnelo nad Mislinjsko dolino in Slovenjim Gradcem, je napravilo dokaj občutno škodo. Mislinja in drugi potoki, ki so že tako hudourniškega značaja, so prestopili bregove, podirali in ruvali drevesa ter podobno. Zaradi nezaščitenih bregov in močnega deževja je porušenih 19 mostov. V Mislinju je voda odnesla stanovanjsko hišo in neko gospodarsko poslopje. Prav tako je voda odnesla okrog 100 kub. metrov hlodovine, razdrla 23 kilometrov cest, porušila 600 metrov betonskih opornih zidov, odplavila 3 jezove, odnesla 20 ha travnikov in njiv, medtem ko je poplavljenih in zasutih okrog 70 ha travnikov in njiv in še marsikaj.

Ponekod so se prebivalci takoj po nesreči odzvali in začeli zbirati sredstva predvsem za popravilo porušenih mostov. Kmetje dravograjske občine so začeli zbirati les in drugi material, da bodo z njim popravili ceste in mostove.

V slovenjegraški občini znaša škoda po zadnjem neurju približno 230 milijonov dinarjev. Komisija je ugotovila, da so bile najbolj prizadete ceste. Zato si tamkajšnji prebivalci želo, da bi čimprej začeli regulirati strugi potokov Suhodolčanke in Mislinje, ker bi le-tako lahko preprečili tako škodo tudi v bodoče.

J.

Iz Doma onemoglih

Dom onemoglih v Ponikvah pri Šmarjah obstaja že od pred vojne. Trenutno je v Domu preko 120 oskrbovancev, večinoma žensk iz raznih krajev Slovenije, največ jih je s Kočevskega in novomeškega okraja. Med njimi je precej priletnih. Za njih zdravje skrbi zdravnik, ki jih redno obiskuje. Preskrba je dobro urejena, tako da oskrbovanci lahko v glavnem dobijo, kar si želijo. Imajo na razpolago časopis in radio. Prirejajo večkrat preproste domače zabave s pestremi sporedi, na katerih sodelujejo oskrbovanci in osebje Doma. Oskrbovanci pridno pomagajo pri raznih delih. Edino, kar teži vodstvo Doma, je to, da jim primanjkuje pitne vode. Res, da jo dobivajo iz Rašice, toda ta ni vedno dovolj čista. Nujno potrebno bo urediti vodovod.

Ponikve so dobile prosvetni dom

Že nekaj let so se prebivalci Ponikev in okolice trudili, da bi zgradili v svojem kraju Prosvetni dom. To jim je uspelo šele letos. Tako so ob pomoči ljudske oblasti in z lastnim prostovoljnim delom pred nedavnim končali delo pri gradnji tega Doma. Minulo nedeljo so ga svečno otvorili v prisotnosti predstavnikov OLO in ostalih množičnih organizacij.

Kaj bo s trgovsko poslovalnico?

Prebivalci iz Starega loga v kočevski občini se upravičeno jeze, ker ni v njihovem kraju že več več mesecev trgovske poslovalnice. Storili so že marsikaj, da bi jo spet dobili, toda doseči ne morejo ničesar. Poslovalnica jim vsekakor pripada, saj so oddaljeni od Kočevja 14 km in so brez rednih prometnih zvez. V tem kraju ba živi preko 30 družin.

Tekmovanje s skiroji v Vidmu-Krškem

Nedavno je Avto-moto društvo Videm-Krško organiziralo za naše najmlajše tekmovanje s skiroji. Tekmovanje je bilo pred domom JLA. Udeležilo se ga je pa 21 pionirjev, pionirk in cicibanov.

Navzlic slabemu vremenu se je tekmovanja udeležilo precej otrok, kakor tudi odraslih, da bi bodrili naodušene tekmovalce. Česta je bila sicer precej razmočena, ker je malo prej deževalo, vendar se tega mladi tekmovalci niso ustrašili.

Tekmovalo je šest skupin. Mlajši pionirji so imeli progo dolgo 100 metrov, starejši pa 200. Vsak je moral prevoziti tri proge in sicer: hitrostno, spretnostno s krogi in križišča s prometnimi znaki. Promet so usmerjali miličniki-pionirji, ki dobro poznajo cestno-prometna pravila in znake.

Zmagovalci posameznih skupin so prejeli po tekmovanju praktične nagrade, nato so jih pa prireditelji povabili v slaščičarno, kjer so jim priredili prijetno presenečenje ob tortah in slaščicah.

—ar

IZPRED SODIŠČA V LJUBLJANI

Ne potreba, ampak pohlep

O tem, da obrtniki ne zaslužijo slabo, verjetno nihče od potrošnikov ne dvomi. Posebno dobro pa zaslužijo obrtniki, ki imajo tako obrt, kjer sploh ni konkurence. Med take spada tudi Jože Grajzer iz Ljubljane, ki ima delavnico za izdelovanje, popravljanje in polnjenje akomulatorjev. Spričo velikega razvoja prometa in raznih tehničnih naprav, kjer so potrebni akomulatorji, ni zmogel sproti niti ustreči vsem naročilom. Temu primerni so bili tudi njegovi dohodki. V davčni prijavi za leto 1952 pravi, da je imel za 6.333.753 din prometa, vendar pa je pripomnil, da se mu je v tem letu dvignil promet od dveh na šest milijonov le zaradi zvišanja cen materiala, »zaradi česar upa in prosi, da bo davčna komisija pri odmeri davka to upoštevala« in mu priznala kot čisti dohodek za to leto le 261.031 din.

Za leto 1953. je navedel kot skupni promet 11,857.013 din, čistega dohodka pa 364.843 din. Tudi v tej prijavi ni pozabil nekoliko potarnati, češ da je bil na oročnih vajah, »kar je zmanjšalo dohodek« in »da so bile njegove produktivne ure zelo znižane« zaradi bolezni. Na enak način je apeliral na davčno komisijo tudi v davčni napovedi za leto 1954, kjer pa kljub temu ni mogel preko skupnega prometa v tem letu, ki znaša po njegovih navadbah 18,746.924 din, čisti dohodek pa se je dvignil na 945.076 din. Čeprav ima štiri še nedorasle otroke in čeprav po davčnih prijavah sodeč ni imel pretiranih dohodkov, si je pa leta 1948 kupil, kakor je povedal pri zaslišanju na Notranji upravi, okrog 60 zlatnikov, leta 1954 od nekega Avstrijca računski stroj, za katerega je plačal 115.000 din, najmanj 25 nalivnih peres, avtomobil za 800.000 din, poleg že enega, ki ga je pa, »da posest dveh avtomobilov ne bi vzbujala pozornosti«, registriral na svojo sestro. Razen vsega tega so našli pri njem še vespo, za katero sicer pravi, da ni njegova, temveč mu je samo zastavljena, potem so našli še razne druge predmete, ki so tudi precejšnje vrednosti in v miznici 1,291.000 din gotovine. Na obravnavi pred sodiščem, kjer se je moral zagovarjati zaradi nedovoljenega trgovanja s stružnicami, katerih promet je znašal tudi nekaj milijonov, je priznal, da je medtem kupil tudi weekend hišico in to »samo« za 600.000 din.

Vse pa se je zdelo Grajzerju očevidno še premalo. Navezal je stike z bivšim privatnim obrtnikom Janezom Križajem in sta skupno začela prekupčevati s stružnicami. Grajzer je dajal denar, nakupoval je Križaj, prodajo pa si je spet pridržal Grajzer. Najbrž ni treba omeniti, da je to prekupčevanje obema donašalo precej mastne zaslužke, vsaj za pojmovanje navadnega potrošnika. Da prekupčevanja ne bi odkrili, je potekalo tudi preko komisijske trgovine, v enem primeru pa je izstavil račun za prodajo stružnice tudi Jože Hafner, bivši obrtnik in sedanji poslovodja v Zadrugi katoliških duhovnikov v Ljubljani, čeprav le kot navidezni prodajalec.

Sodišče je obsodilo Grajzerja zaradi nedovoljenega trgovanja s tremi stružnicami na šest mesecev zapora in mu odvzelo tudi 1.291.000 din. Križaja na tri mesece. Hafnerja pa en mesec zapora. Hafnerju je bila izvršitev kazni odložena za dobo dveh let.

-k

Zopet prekupčevalci

Štefka Jerala iz Ljubljane je bila obsojena zaradi nedovoljenega trgovanja s tekstilnimi ostanki že konec leta 1954 na zaporno kazen, ki jo je prestala konec marca 1956. Ta kazen je očividno ni izmodrila, ker je prekupčevala tudi še potem, ko je postala sodba pravnomočna, vse do takrat, ko je morala nastopiti kazen. To ji sicer zaradi pomanjkanja dokazov ni bilo moč dokazati, ko je stala ponovno pred sodniki, vendar pa je ostalo nespodbitno, da je ogoljufala ljubljansko Carinarnico s tem, ko je natvezila odgovornemu uslužbencu, da ji je poslal radijski aparat nečakinja iz Trsta kot darilo, čeprav to ni bilo res. S to lažjo in predložitvijo listin o darilu, je oškodovala carinarnico za 39.467 din. Sodišče ji je za to primaknilo še sedem mesecev zapora.

Z Jeralovo so sedli na zatožno klop tudi še J. T. in R. K., obe gospodinji iz Ljubljane, in E. Č., trgovski pomočnik iz Kranja. J. T. je bila obsojena na 8000 din kazni, ker je pomagala Jeralovi pri preprodaji tekstilnih ostankov s tem, da je pošiljala raznim ženskam na jugu te ostanke pod svojim imenom, R. K. pa, ker je pomagala J. pri goljufiji na škodo Carinarnice s tem, da je Jeralovi posodila svoje ime in je prispel radijski aparat tudi na njen naslov, na štiri mesece zapora. E. Č., ki je kot šef tekstilnega skladišča prodal Jeralovi neugotovljeno količino tekstilnih ostankov, za kar je prejel od nje tudi nagrado, bo moral odsedeti štiri mesece zapora, če bo storil v enem letu še kaj podobnega.

—k

Dve knjigi zbirke

»Slovenski likovni umetniki«

GRAFIKA RIKA DEBENJAKA IN PLASTIKA ZDENKA KALINA

V kratkem zaporedju sta izšli v zbirki »Slovenski likovni umetniki« dve novi knjigi, ki predstavljata lep napredek v tej panogi umetnosti. Publikacije s področja likovne umetnosti niso redkost le pri nas, temveč predstavljajo tudi na svetovnem knjižnem trgu le zelo šibak del celotne založniške dejavnosti. Knjiga o likovni umetnosti mora biti tudi sama majhna umetnina in zahteve, ki jih imamo do te vrste publikacij, pogostokrat ne zaostajajo za nalogami dragocenih bibliofilskih izdaj. Ob teh vedno večjih tehničnih zahtevah pa opažamo že dobrih petnajst let izpreminjanje osnovnega razmerja med tekstom in podobo v vseh umetnostno zgodovinskih publikacijah, ki so namenjene širšemu krogu občinstva v nasprotju s čisto znanstvenimi disertacijami. Strogo znanstveni, včasi suhoparni tekst se umika sicer še vedno na znanstvenih dognanjih temelječemu, lažje dostopnemu čtivu, ki ne bo utrujalo tudi likovno manj izobraženega bralca. Tisti, ki želi svoje znanje o obravnavani snovi poglobiti, bo našel v bibliografiji našteta dela, ki ga bodo zadovoljila. Prva naloga knjige pa bo čim večje število kvalitetnih reprodukcij, ki nudijo že s svojim izborom, povečavami ali izrezi, s svojo privlačno moderno fotografijo, gledalcu možnost, da se v knjigi sam orientira in si ustvari lastno sodbo o vrednosti umetnine ali umetnika. Njegovo vrednotenje bo sedaj bolj odvisno od podobe, torej od umetnine same, kot pa sugerirano z znanstvenim tekstom. Kljub vsej nepopolnosti reprodukcij je na ta način dana širokemu občinstvu možnost razvijanja svojih sposobnosti in izpopolnjevanja svoje likovne vzgoje ob umetninah samih.

Obe novi deli na našem knjižnem trgu: grafična mapa »Riko Debenjak«, 1955 in knjiga »Zdenko Kalin«, 1956, ki ju je izdala Državna založba Slovenije v sodelovanju z Moderno galerijo v Ljubljani, popolnoma izpolnjujeta zgoraj omenjene zahteve na sodobno likovno publikacijo. Državna založba Slovenije in Moderna ter Narodna galerija v Ljubljani so sklenile izdati postopoma v zbirki »Slovenski likovni umetniki« vse pomembnejše sodobne in tudi starejše slovenske umetnike, slikarje, kiparje in grafike. Slovenci bomo dobili na ta način reprezentativno knjižno zbirko, ki bo na domačem trgu izpolnila težko občuteno vrzel in nam dala možnost, da svojo likovno umetnost tudi v tujini dostojno prikažemo. Ko se bo temu programu pridružil še Jakopičev paviljon, ki bo omenjeni program dopolnjeval s knjigami manjšega formata, pa ne manj kvalitetnimi, in ko bo prevzela Slovenska akademija znanosti in umetnosti v svoje okrilje nekatere zahtevnejše publikacije z večjim poudarkom na znanstvenem tekstu, smemo upati, da bo ostalo bogato likovno ustvarjanje našega časa trajno zabeleženo z dragocenimi knjigami.

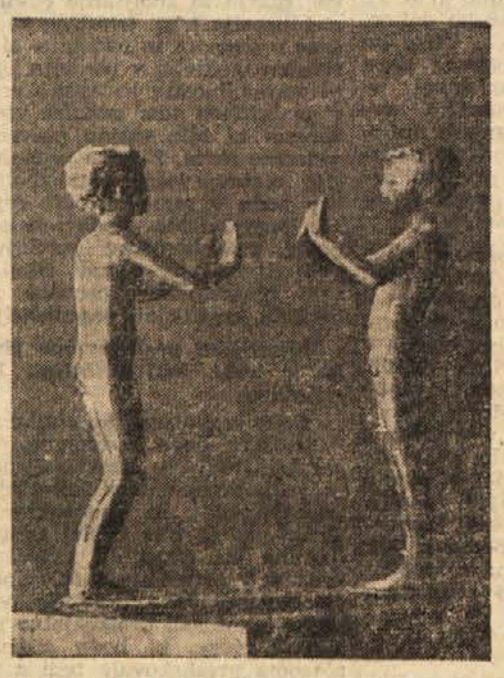

Zdenko Kalin: Otroške igre

Prvo knjigo v obliki mape sestavlja 23 grafik Rika Debenjaka, med njimi pet barvnih lesorezov in litografij. V krajšem uvodu je orisal Zoran Kržišnik razvoj umetnikove grafike od 1951. leta do danes. V jasnem in zgoščenem tekstu ugotavlja pisec, da se je razvil grafik Debenjak, potem ko je prekoračil svojo zgodnjo lirično in pripovedno dobo, prav v zadnjem času, ki ga ilustrirajo vse reproducirane grafike, v pomembnega grafika. Debenjakove grafike so izgubile svojo nekdanjo drobno predmetnost, izgubile rahlo romantično potezo, pa pridobile na bogastvu likovnega izraza, ki zna do kraja izrabiti tehnične možnosti različnih grafičnih pand. Ostri kontrasti svetlobe in sence v lesorezu, bogastvo polsenc, ki mu jih nudi akvatinta, in prav tako živa nasprotja barvnih ploskev v barvnem lesorezu kot mehkoba prehodov v barvni litografiji, so sredstva njegovih vedno čistejših likovnih rešitev. Nekatere uspehe, ki so obenem uspehi komaj petdeset let stare slovenske grafike, je ohranila pričujoča mapa. Časovno zelo omejen izbor daje zbirki reprodukcij enotnost brez monotonosti in nekateri med objavljenimi listi se močno približujejo originalni grafiki. Priznanje zasluži tudi Tiskarna Ljudske pravice, ki se tako vztrajno bori za kvaliteto svojih publikacij. Večja izbira v odtenkih papirja za kaširanje posameznih listov bi pomagala ublažiti nekatere preostre kontraste posebno pri barvnih reprodukcijah. Mapa sama pa bi morala imeti kartoniran ovitek, kajti sedanji mehki ovojni list, brez zaščitnega celofana ali plastične prevleke ne more vzdržati pogoste uporabe, kar bo življenjsko dobo knjige po neptrebnem zmanjšalo.

Druga knjiga je posvečena kiparju Zdenku Kalinu. To pot je uvod, ki obravnava umetnikov dosedanji razvoj obsežnejši in poglobljen. Zoran Kržišnik nam predstavlja umetnika, ki je začel v petintridesetih letih s prvimi samostojnimi kiparskimi deli in od takrat ni njegova dejavnost nikoli prenehala. Opirajoč se na 31 reproduciranih del, spremlja pisec v uvodu kiparja Kalina od njegovih zgodnjih del, ki so prinesla v Ljubljano močnejši val francoskih tendenc, nasprotujočih tedaj prevladujočemu vplivu Meštrovića, do osamosvojitve, ko najde umetnik svoj lastni oblikovni svet, vedno bolj prečiščenih kiparskih oblik. V uvodu je tudi dobro označen položaj kiparja, ki se mora v domačem okolju in v danih razmerah ukvarjati z zelo različnimi kiparskimi nalogami, od male eksperimentalne plastike do velikih spomeniških del. Za reševanje vseh problemov, tudi tistih, ki mu ne ležijo, izčrpava svoje energije in zaradi tega večkrat ne more najti one dokončne rešitve, kot jih srečujemo pri umetnikih, ki jim je bilo dano mirnejše poglabljanje v en sam problem. Sicer pa je to problem vsega slovenskega kiparstva. Temu uvodu, ki predstavlja krajšo monografično študijo, slede podatki o življenju in bibliografiji ter seznam razstav. Knjiga je tudi v tisku in opremi lepo delo. Le odlični fotografiji s finim posluhom za strukturo materiala in uspelimi varizacijami ozadja ne sledi vedno enakovreden tisk in nekatere reprodukcije bi pridobile, če bi bila črnina res črna in ne pretkana s sivino rastra.

Pri obeh knjigah pa kliče belina hrbtne strani in obeh zapognjenih robov ščitnega ovitka po propagandni napovedi bodočih del, ki bodo izšla v zbirki »Slovenski likovni umetniki«. V lepem tisku s primerno razporeditvijo teksta — kot je običajen v vseh sorodnih publikacijah — bi knjiga pridobila okras in tudi prav je, da je občinstvo informirano o tem, kaj lahko od založbe še pričakuje.

Obe knjigi sta tiskani v slovenskem in francoskem jeziku. Pri že omenjenem načinu tiskanja knjig s področja likovne umetnosti, ki imajo le krajši tekst, pomeni dvojezičnost malenkostno povečanje stroškov, v nikakem sorazmerju s povečano vrednostjo knjige. In v zbirko del, ki nas lahko povsod po svetu dostojno predstavljajo, moramo sedaj uvrstiti tudi Debenjakovo grafiko in kiparstvo Z. Kalina.

-č-a

Riko Debenjak: Panjske končnice

Razstava Toona Wegnerja v mariborski galeriji

Razstavljena dela: risbe in grafika mladega nizozemskega slikarja in grafika Toona Wegnerja razodevajo tiho, nevsiljivo, a ravno v tej nehrupnosti simpatično umetniško manifestacijo. Majhni, drobni motivi iz življenjske vsakdanjosti, risani z rahločutnim posluhom za najtanjše utripe življenja, po načinu podajanja realizem s poetično vibracijo, realnost, ki se ne izogiba fantastike in ki v eni ali dveh linorezih zaide malce na stranpot surrealizma z geometričnimi liki, kar pa je komajda opazno in utone v prevladujočem že omenjenem realistično-poetičnem načinu. Če bi delali primerjave z našimi risarji, bi lahko zapisali, da je Wegner v nekaterih risbah soroden našemu Nikolaju Pirnatu, kakor je dejal upravnik galerije Branko Rudolf ob otvoritvi razstave, v nekaterih otroških skicah pa morda našemu Francetu Slani (ki je bil Pirnatov učenec). Ta sorodnost se očituje na nekaterih risbah (študije žene — študije otrok) zaradi preprostih, skopih in enostavnih črt. Na nekaterih drugih Wegnerjevih risbah zasledimo izrazito ilustrativni način risanja s pogostim senčenjem, kjer črte niso več tako skope.

Nizozemski umetnik, ki mnogo potuje po svetu (študijska potovanja so ga privedla doslej v Nemčijo, Anglijo in Jugoslavijo), je razstavil tudi nekaj motivov iz naše domovine, ki se mu je zelo priljubila, saj je zdaj že drugič njen gost.

Do zdaj je razstavljal v Haagu, Rotterdamu, Bruslju, Zürichu, Cincinottiju in Ljubljani. Mestni muzej v Haagu (Gemeente Museum) je odkupil več njegovih grafik in risb. Mariborska razstava Toona Wegnerja pomeni nov mejnik na njegovi razvojni poti in je bila simpatično sprejeta.

D. M.

PRAZNIK GRAFIČARJEV

V četrtek zvečer so imeli v Domu Maksa Perca zanimiv kulturni večer grafični delavci in uslužbenci tiskarne »Jože Moškrič«. Večer je bil posvečen 50-letnici obstoja podjetja in 5-letnici delavskega samoupravljanja. Kulturni spored je obsegal recitacijske in pevske točke, ki so jih izvajali Grafični pevski zbor »Jože Moškrič« pod vodstvom dirigenta prof. Slavka Mihelčiča, solista Ivan Lampič in Olga Jež ter recitatorja Sonja Pavčič in Zan Uranič.

Riko Debenjak: Pomladno jutro

Marko Hudnik: # KULT MRTVIH

UPRIZORITEV V »BRALNEM GLEDALIŠČU« LJUBLJANSKE DRAME

Ob zaključku tekočega igralnega razdobja v naših gledališčih nas je ljubljanska Drama seznanila z zanimivim odrskim eksperimentom: s krstno uprizoritvijo dramskega prvenca Marka Hudnika »Kult mrtvih« v tako imenovanem »bralnem gledališču«.

Bralno gledališče je v svetu znana stvar. Namenjeno je v prvi vrsti uprizarjanju eksperimentalnih, zlasti tako imenovanih debaterskih dramskih besedil, razširjeno pa najbolj v Nemčiji in tudi v Ameriki. (Svojčas je bila v ZDA močno popularna skupina »bralnega gledališča«, ki jo je sestavil in vodil znani igralski in filmski karakterni igralec Charles Laughton. Pri nas smo pred leti imeli v gosteh skupino beograjskih gledaliških umetnikov, ki so v Mestnem gledališču uprizorili Shawovega »Don Junana v peklu«, v podobni obliki uprizorjeno smo videli tudi znano Krležev »bralno« dramo »Kraljevo« v izvedbi Beograjskega dramskega gledališča).

Res je, da naravi bralnega gledališča najbolj ustreza debatno besedilo, pri katerem je dejavna iluzija skrčena na minimum. Res pa je tudi, da je v tej obliki mogoče posredovati ljudem, ki se za dramatiko in gledališče posebej zanimajo, tudi tiste tekste, ki niso zgolj debaterski, marveč problemsko zanimivi, a v odrskem in dramskem pogledu ne tolikanj dograjeni, da bi mogli dobiti običajno odrsko podobo.

Takšna je tudi drama v dveh dejanjih Marka Hudnika »Kult mrtvih«.

Kolikor je mogoče presoditi po eni predstavi, je šlo Hudniku v prvi vrsti za dve stvari: da v poglobljeni izpovedno-oblikovalni formi obsodi grozote, ki jih je prizadel človeku v taboriščih hitlerizem, da hkrati razodene nekakšno praspoštovanje do kulta smrti in kulta mrtvih, ki je v literaturi vseh časov dovolj znano in ga dandanašnji srečamo tudi v sodobni slovenski psihološki novelistiki.

Ker pa je Hudniku očitno manjkalo izpovedno-oblikovalne moči, da bi lahko prepletel oba problema v poglobljeni psihološki formi, ni sugestivno razodel nobenega: podoba grozot v taborišču se mu je zdrobila, bolje, zreducirala zgolj na konstruirano fabulo, oblikovano z zamotanimi abstraktnimi dialogi, zavoljo tega je zvodenel tudi problem »kulta mrtvih«. Tembolj mučno in nerazrešljivo se vsiljuje človeku po uprizoritvi vprašanje: kaj je avtor imel in hotel povedati, čemu se je lotil problemov, za katere je imel premalo moči, da bi jih razrešil?

Toda ne pozabimo: uprizoritev je bila eksperimentalna in v nekem smislu tudi »informativna«. S tega vidika je treba povedati, da je Hudnikovo pero kljub vsej okornosti takšno, da kaže nekaj nadarjenosti za dramsko skiciranje, da se mu tu in tam utrne lepa in zanimiva ter človeško pretresljiva misel, da zapiše kosček dialoga, ki ima dramatično moč in junaku zariše črto podobe, ki ni ploskovita — da pa mu manjka urejenosti, umetniške prepričljivosti in tiste moči, ki bi preplavila bregove začetniškega tipanja.

»Kult mrtvih« je režiral Milan Skrbinšek, dolgoletni oblikovalec izvirnih slovenskih dramskih besedil. Vse kaže, da mu »bralna oblika« ni najbolj ustrezala — oznaka »bralna« spričo zaključne mizanscene ni najboljša — čeprav je dogajanje razgibal z lučjo in raznolikim razporejanjem govorečih oziroma beročih oseb. Ritmično-dinamični lok ni bil vselej dovolj napet, v njegovi razpuščenosti je ohlapno besedilo čestokrat zgubljalo poante.

Od posameznih interpretov so dali psihološko zanimivo in dramatično učinkovito podobo svojim likom Jurij Souček, Maks Bajc, Jože Zupan in Branko Miklave ter zlasti Stane Potokar. Manj impresivna je bila Mira Danilova kot Elza, medtem ko je Maks Furijan v vlogi Laryka tokrat povsem zbledel. Nastopili so še: Anton Homar, Aleksander Valič, Stane Česnik, Branko Starič in Vinko Podgoršek.

V. P.

Kulturne novice iz tujine

SOŠTAKOVIČ KRITIZIRA STANJE V SOVJETSKI GLASBI

Eden najboljših, vsekakor pa najbolj znani sovjetski skladatelj Dmitrij Šoštakovič je priobčil v nedeljski »Pravdi« obširen članek z naslovom »O nekaterih perečih vprašanjih glasbenega ustvarjanja«. V njem je ostro kritiziral nekatere pojave v glasbenem življenju Sovjetske zveze. Poudaril je, da se je v zadnjih letih mimo velikih del pojavilo veliko preveč skladb brez življenjske moči, od katerih so bile »mnoge deležne najvišjih pohval in nagrad«. Šoštakovič dalje kritizira sekretariat Zveze sovjetskih skladateljev, ki je v »vsakdanji praksi močno simplificiral načela in kriterije realistične umetnosti«. V članku je dalje rečeno, da so nekatera zunanja znamenja, videz aktualnosti, »aktualne tematike« postala »nekakšen ščit, ki je prikrival takšna dela pred zahtevno kritiko«. Takšno stanje je treba pripisati tudi nezadovoljivemu stanju glasbene kritike, ki je »dejansko izginila s strani osrednjega tiska«, da o pokrajinskih listih niti ne govorimo, pravi Šoštakovič.

Predvsem pa Šoštakovič ostro kritizira dogmatike, ki »sumničavo in nezaupljivo presojajo sleherno ne povsem običajno poetično črto, vse, kar nosi pečat novega in pri tem individualnega dojemanja življenja«. Dogmatiki, pravi, »primitivno istovetijo tragedijo s pesimizmom«, razen tega od skladateljev »naivno in smešno zahtevajo nekakšno aritmetično ravnovesje med ‚pozitivnim' in ‚negativnim' v skladbi«.

Šoštakovič se dalje zavzema za smelo novatorstvo v glasbi in pri tem kritizira »ikonopisni« odnos do klasikov, pri katerem ljudje »pozabljajo, da je bila umetnost klasikov polna iskanja, nemira«, da so oni »vedno orali ledino, se borili zoper rutinerstvo in filistrstvo, smelo sprožili v umetnosti najbolj pereče, najbolj boleče probleme svojega časa in pri tem pogumno ustvarili v zvezi z njimi nova sredstva umetniškega izraza«.

Šoštakovič piše dalje: »Pri nas kaj hitro prilepijo slehernemu pojavu ustvarjalnega iskanja etiketo formalizma. Formalizem imenujejo tisto, kar nekomu ni povsem razumljivo ali ni čisto po njegovem okusu.«

Na koncu članka govori Šoštakovič o odnosu med skladateljem in poslušalcem.

ŽUPANČIČ IN KAJUH V RUŠČINI

Znani sovjetski pesnik Aleksej Surkov je objavil v nedeljski »Pravdi« dve pesmi slovenskih pesnikov: Otona Župančiča »Veš, poet, svoj dolg?« in Kajuhovo »Slovensko pesem«.

OB IZIDU 50. KNJIGE NAJPOMEMBNEJŠE SLOVENSKE KNJIŽNE ZBIRKE — ZBRANA DELA SLOVENSKIH PESNIKOV IN PISATELJEV

razpisuje

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

NAGRADNO ANKETO

o mnenju bralcev o tej in še nekaterih drugih njenih knjižnih zbirkah.

Ime in priimek .....

poklic .....

kraj, okraj .....

ulica, štev. .....

Odgovorite na naslednja vprašanja!

ZBIRKA: **ZBRANA DELA SLOVENSKIH PESNIKOV IN PISATELJEV**

1. Ali se strinjate z dosedanjim izborom slovenskih klasikov? — Da, ne?

2. Ali želite, da bi prej zaključili že začete avtorje, preden bi se lotili še naslednjih v načrtu predvidenih naših piscev **Prešerna, Vodnika, Jenka, Mencingerja, Prežiha** in **Cankarja?** Da, ne?

3. Katerega od teh navedenih avtorjev naj bi najprej vključili v našo serijo? .....

4. Ali se Vam zdi umestno, da bi v našo zbirko vključili na koncu še antologije najboljših del tistih naših pesnikov in pisateljev, ki sicer s svojim celotnim delom ne sodijo v to izdajo. Da, ne? Zakaj ne? .....

5. Kako presojate potrebnost monografij o vsakem izmed zaključenih avtorjev? .....

6. Za katere od že razprodanih zvezkov naše zbirke Zbranih del si želite dopolnilno izdajo? .....

7. Kaj se Vam zdi pri ureditvi Zbranih del najvažnejše in kulturno najpomembnejše? .....

ZBIRKA: **KNJIŽNA POLICA**

8. Kaj sodite o lanskem izboru del za to zbirko? Je bil dober, zgrešen?

9. Kaj mislite o letošnjem programu te zbirke, ki obsega naslednja dela: Trilogija 08-15: Kirst, Pustolovski upor desetnika Ascha; Kirst, Nenavadni doživljaji vojaka Ascha; Kirst, Nevarna končna zmaga vojaka Ascha; Freuchen, Potujoči Viking; Iljf-Petrov, Zlato tele; Novak Simić, Kaj vse prinašajo reke? — Dober, slab?

10. Imate o letošnji seriji te zbirke kako posebno pripombo? .....

11. Katera dela bi si želeli v prihodnjih programih te zbirke? .....

12. Ali si želite v tej zbirki samo prevodna, ali tudi naša domača dela in dela iz jugoslovanskih literatur? .....

ZBIRKA: **KULTURA IN ZGODOVINA**

13. Zanima nas, kaj sodite o tej zbirki in kako Vam ugaja sestava letošnje serije? .....

14. Ker bo zbirka zajela tudi področje ekonomske zgodovine, zgodovine literature, glasbe, likovne umetnosti, zgodovine držav in epoh, nam odgovorite, iz katerega od teh področij si knjig v bodoče najbolj želite? .....

15. Navedite, katera dela si konkretno želite v prihodnjem programu te naše zbirke? .....

NEKATERA SPLOŠNA VPRAŠANJA

16. Kako Vam ugajajo opreme knjig v teh zbirkah? Ugajajo, ne ugajajo?

17. Ali ste o programih teh zbirk dovolj obveščeni? Da, ne?

18. Ali dobivate, oziroma si želite prospekte o teh zbirkah? Da, ne?

19. Za kakšne knjige bi se na splošno pri nakupu odločili: za cenejše broširane na slabšem papirju ali za vezane, tiskane na boljšem papirju?

20. Kaj Vas pripravi do odločitve, da knjigo kupite? **Ustno priporočilo prodajalca knjig, razstavljena knjiga v izložbi, ocena v časopisu, pogovor o knjigah v radiu, katalog, prospekt, opozorilo in priporočilo znancev, oglas v časopisju ali morda dejstvo, da je bila knjiga nagrajena?**

21. Koliko žrtvujete letno za knjige? Dinarjev .....

22. Ali Vam ustreza obročno plačevanje knjig? Da, ne? **Ankete se lahko udeleži vsakdo, ne glede na to, ali je naročnik zgoraj navedenih knjižnih zbirk!**

Pri večini vprašanj odgovorite lahko na ta način, da podčrtate tisti del vprašanja, ki Vam ustreza.

Kdor pa bi želel na nekatera vprašanja, zlasti tista, ki zadevajo zbirko Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev, **odgovoriti obširneje**, naj to stori na posebnem listu, katerega naj v zaprti kuverti priloži anketnemu listu!

Državna založba Slovenije razpisuje 30 lepih knjižnih nagrad, ki bodo izžrebane. Nagrade so naslednje:

za 1.—5. izžrebano številko knjigi Waltari, Egipčan Sinuhe in Manin-Sibirjak, Milijoni Privalovih, za 6.—10 izžrebano številko Hougron, Dekle iz Saigona in Vries, Mačeha zemlja, za 11.—15. izžrebano številko Gončarov, Obrov, za 16.—20. izžreb. številko Waltari, Egipčan Sinuhe, za 21.—25. izžrebano številko Rousseau, Zgodovina znanosti, za 26.—30. izžrebano številko Fedin, Mesta in leta. Vse te knjige so v platno vezane! Na željo anketiranca založba pristane na zamenjavo knjig v isti vrednosti!

Poleg teh bo založba še posebej nagradila najboljše obširnejše odgovore na posamezna vprašanja, ki bodo na posebnem listu priložena, in sicer: 1. nagrada: Pet umetniških monografij (Tratnik, Kos, Debenjak, Zdenko Kalin in Likovni svet). II. nagrada: Brezplačni abonement na I. serijo zbirke Kultura in zgodovina. III. nagrada: Prve štiri knjige Bevkovega Izbranega dela. IV. nagrada: Brezplačni abonement na Prijateljevo Slovensko kulturno-politično in slovstveno zgodovino in V. nagrada: Brezplačni abonement na Kardeljev ciklus Problemi naše socialistične graditve I.—III. knjiga.

Za podelitev teh posebnih nagrad je določena posebna redakcijska komisija. Javno žrebanje bo 14. julija t. l. ob 11. uri v sindikalni dvorani Državne založbe Slovenije, Stritarjeva 3, II. nadstropje. Odgovore pa pošljite najkasneje do 10. julija. Odgovori bodo oštevilčeni in nato izžrebani.

Izpolnjene anketne liste, kakor tudi obširnejše odgovore pošljite na Upravo »Ljudske pravice«, Ljubljana, Konitarjeva 6, na njene podružnice, ali pa na Redakcijo Državne založbe Slovenije, Ljubljana, Mestni trg 26.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

Velemojster Matanović je v IV. kolu premagal Keresa

ŠAHOVSKI DVOBOJ JUGOSLAVIJA: SOVJETSKA ZVEZA

Po četrtem kolu 13:18 (1)

V tretjem kolu šahovskega dvoboja Jugoslavija - SZ sta obe strani nastopili s po eno rezervo. Namesto Tajmanova je nastopil Simagin, Rabarja pa je zamenjal Djuraševič.

Djuraševič ni izneveril zaupanja, ki mu ga je poveril kapetan našega moštva V. Vukovič. Po odlični igri je remiziral s kandidatom za osvojitev svetovnega prvenstva Smislovom. Le-ta je poizkušal vse načine, da bi omajal nasprotnikov položaj, kar pa mu ni uspelo, tako da je v 22. potezi sprejel ponujeni remi.

Še prej so bile končane neodločeno tri partije: Milič-Keres, Averbach-Gligorič in Ivkov-Korčnoj. Nasprotno pa je naš mladi velemojster Matanović proti Simaginu igral ostro na zmago. Igrala sta siciljanko. Matanović si je pridobil prednost kmeta in je odbil prvi Simaginov predlog za remi. Pozneje pa, ko mu niso uspeli vsi napori, da bi izboljšal svoj položaj, se je vendarle moral sprijazniti z remijem. Najbolj zanimiva je bila partija med Pircem in Petrosjanom. Oba velemojstra sta igrala izvrstno. Pirc je osvojil kvaliteto, zato pa je imel njegov nasprotnik močno orožje v lovskem paru. Partija je bila prekinjena.

Prekinjeni sta bili še dve partiji. Trifunović ima proti Gellerju izgubljen položaj, ker ima le-ta v končnici s poenim skakačem na vsaki strani kmeta več. Odločilna Gellerjeva prednost pa je v tem, da ima dva prosta kmeta, ki ju ne bo moč ustaviti. Tudi Karaklajić je prekinil proti Boleslavskemu s kmetom manj. Partija pa se bo zaradi raznobarvnih lovcev brškone končala remi.

Tako je rezultat tretjega kola 2,5 : 2,5 (5).

V četrtem kolu je bilo do prekinitve končanih sedem partij. Le partija Tajmanov-Udovčič je prekinjena. Udovčič, ki je zamenjal v tem kolu Pirca, ima v tej partiji malo možnosti za remi.

V četrtem kolu sta obe strani izvojevali po eno zmago. Za Jugoslavijo je zmagal Matanović, ki je v 42. potezi prislil k predaji sovjetskega velemojstra Keresa. Keres je razmišljal 26. potezo kar 40 minut, pa vseeno ni našel dobrega odgovora Matanovičevemu napadu, tako da se je moral naposled vdati.

Za SZ je zmagal Geller. To je bila zelo razburljiva partija, saj je imel Ivkov takšno prednost, da se je z gotovostjo pričakovala njegova zmaga. Tedaj pa je spregledal mat v eni potezi in tako izgubil zanesljivo točko.

Ostale partije so se končale remi. Karaklajić je sicer proti Korčnoju osvojil kmeta, v hudi časovni stiski Korčnoja (18 potez v 15 minutah) pa je neprevidno vzel še drugega ter tako dovolil nasprotniku, da z večnim šahom obdrži remi. Tudi Trifunović je spravil Averbacha v zagato. V zapleteni poziciji je moral Averbach žrtvovati kraljico. Toda tudi ta partija je bila končana neodločeno z večnim šahom.

Partije Gligorič-Boleslavski, Smislov-Milić in Djuraševič-Petrosjan so se končale razmeroma kmalu, potem ko nobenemu izmed tekmecev ni uspelo pridobiti si prednosti in možnosti za uspešno nadaljevanje partije.

Rezutat četrtega kola je neodločen 3,5 : 3,5 ob eni prekinjeni partiji. Skupni rezultat dvoboja Jugoslavija : SZ je po četrtem kolu 14:12 za SZ, pri tem pa je še 6 partij nedokončanih.

III. KOLO

Korčnoj : Ivkov
remi v 24. potezi
Geller : Trifunović 1:0
Averbach : Gligorič
remi v 25. potezi
Boleslavski : Karaklajić
remi v 66. potezi
Matanović : Simagin
remi v 22. potezi
Pirc : Petrosjan
remi v 43. potezi
Djuraševič : Smislov
remi v 22. potezi
Milič : Keres
remi v 19. potezi

IV. KOLO

Gligorič : Boleslavski
remi v 26. potezi
Karaklajić : Korčnoj
remi v 31. potezi
Tajmanov : Udovčič
1:0 v 53. potezi
Keres : Matanović
0:1 v 42. potezi
Ivkov : Geller
0:1 v 35. potezi
Smislov : Milić
remi v 30. potezi
Trifunović : Averbach
remi v 23. potezi
Petrosjan : Djuraševič
remi v 21. potezi

Trifunović : Korčnoj 0:1

Milić : Tajmanov remi

SMISLOV — PIRC

Sicilijanska obramba

1. e4 c5, 2. Sf3 Sc6, 3. d4 cd4, 4. Sd4: g6

Običajno se na tem mestu igra Sf6, beli pa v naslednji potezi brani kmeta s Sc3. Igrana poteza je uvod v varianto, katero je v poslednjih letih pogosto igral prav velemojster Pirc. Pomanjkljivost te poteze pa je predvsem v tem, da beli lahko nemoteno igra c4 ter za stalno prepreči d5 — znano razbremenilno potezo v sicilijanski obrambi.

5. c4

Djaja je v partiji proti Pircu na XI. prvenstvu FLRJ v Skoplju poskusil 5. Sc3. Sledilo je 5. . . . Lg7, 6. Le3 Sf6, 7. Sc6 bc, 8. e5 Sg8, 9. Ld4 Sh6, 10. e6 0-0 z remijem v 14. potezi.

5. . . . Lg7, 6. Le3

Druga možnost je umik skakača na c2

6. . . . Sf6,
7. Sc3 0-0

Proti dr. Trifunoviću je Pirc na XI. prvenstvu FLRJ igral 7. . . . Sg4, vendar je po 8. Dg4: Sd4:, 9. Dd1! e5, 11. Ld3 0-0, 12. 0-0 d6, 13. Se2 Se2:+, 14. Le2: dosegel beli malenkostno prednost. Po igrani potezi pa ima črni stisnjen položaj.

8. Le2 Sd4: 9. Ld4: d6, 10. 0-0 Ld7, 11. Dd3 Lc6, 12. Tfe1 Sd7, 13. Lg7: Kg7:, 14. b4!

Položaj se je izkristaliziral (glej diagram!). Beli vlada nad središčem, ima večjo možnost za manevriranje in grozi po zadostnih pripravah s prodori e5 oziroma c5. Črni ne more ničesar podvzeti, ter se morajo omejiti na obrambo. V naslednji fazi partije dokonča Smislov — ki se počuti kot riba v vodi v položajih, kjer prevladujejo strategične zamisli nad taktičnimi — predpriprave za prodor v središču. Zaradi grožnje b5 je odgovor črnega izsiljen.

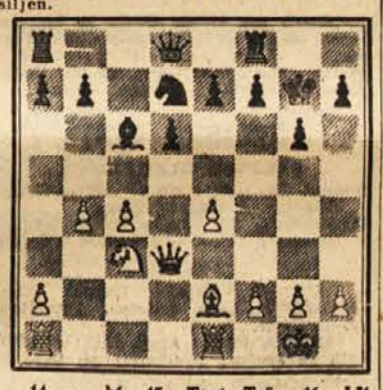

14. . . . b6, 15. Tac1 Te8, 16. Lf1 Sf8, 17. a3 Dd7, 18. Ted1 Ted8, 19. De3 e5.

Prepreči sicer e5, sedaj pa sledi drugo zlo.

20. e5 be5, 21. be5 De7, 22. Sd5!

Črna dama nima zadovoljivega umika, zato mora črni zamenjati skakača na d5. Beli dobi tako prostega kmeta, ki še bolj ovira delovanje črnih figur.

22. . . . Ld5: 23. ed5 de5, 24. Tc5:

Seveda ne 24. Dc5, ker bi po 24. . . . Dc5:, 25. Tc5: Td6 črni z lahkoto remiziral.

24. . . . Td6, 25. Ta5 a6.

Praktično izsiljeno, vendar postane kmet na a6 bolj izpostavljen napadom.

26. Tc1 Tad8, 27. Tc5 Sd7, 28. Tc7 Df6, 29. Ta7 Sb8, 30. Tb7 Sd7, 31. Ta7 Sd8, 32. Db5 Tb6, 33. Dc2 Dd6, 34. Tc5 Sd7??

V težkem položaju je črni napravil še napako. Večji odpor bi nudil po 34. . . . Td7.

35. Tc6 Dd5:

To izgubi figuro. Na 35. . . . Db8 bi pa lahko sledilo 36. Tcc7 Td6, 37. Da4 itd.

36. Td7:

Črni se vda.

Opombe: ing. Gabrovšek

Brzojavke

● **NEAPELJ, 22. jun.** Na mednarodnem turnirju v vaterpolu je Madžarska premagala Nemčijo s 5:2.

● **PRAGA, 22. jun.** Češkoslovaški atlet Ladislav Moč je postavil nov svetovni rekord v hoji na 50 km z rezultatom 4 ure, 21 minut in 7 sek.

● **BEOGRAD, 22. jun.** Tekmovalna komisija Boksarske zveze Jugoslavije je razveljavila dva dvoboja III. kola zvezne lige zaradi raznih nepravilnosti. Razveljavljeni sta srečanji med Lokomotivo in Radničkim ter Metalcem in Partizanom. Prav tako je uveden disciplinski postopek proti 11 sodnikom, ki so vodili dvoboje zvezne lige.

● **ZAGREB, 22. jun.** Kvalifikacijska tekmovanja za sestavo kegljaške državne reprezentance, ki bo nastopila v tekmovanju za evropski pokal, so trajala tri dni. Nastopajoči so dosegli tele rezultate: Starc 861, Silič 861, Likovnik 856, Smoljanović 856, Pogeljšek 856, Dobrilović 855, Lukas 848. Prvih šest je prišlo v reprezentanco, sedmi pa je rezerva.

● **ZAGREB, 22. jun.** V soboto in nedeljo bo v Zagrebu mednarodni plavalni miting, na katerem bodo sodelovali razen naših še tekmovalci iz Vzhodne in Zahodne Nemčije, Madžarske in Avstrije.

● **MOSKVA, 22. jun.** — Boksarska reprezentanca SZ je premagala Anglijo z rezultatom 17:13.

● **KRAGUJEVAC, 22. jun.** — Na prvem republiškem zletu Partizana v Srbiji so bila doslej končana tekmovanja v mnogoboju, odbojki, malem rokometu in vlečenju vrvi. Sinoči so prispeli v Kragujevac še zadnji udeleženci republiškega zleta hkrati z gosti iz Hrvatske, mornarji, predstavniki suhozemskih sil JLA in delom telovadne reprezentance LR Srbije. Že ves dan dežuje, kar precej ovira zletne prireditve.

● **ZAGREB, 22. jun.** Nogometaši zagrebškega Dinama odpotujejo v soboto na gostovanje po Švedski. Tam bodo Zagrebčani odigrali v 14 dneh pet tekem, spotoma pa se bodo ustavili še v Frankfurtu.

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2
Poštni predal 42

Znamka za 10 din

Odrežite in nam pošljite

PRED ZADNJIM KOLOM POMLADANSKEGA PRVENSTVA ZVEZNE KOŠARKARSKE LIGE

PROLETER ŽE PRVI

Drevi ob 20.30 uri na igrišču pod Cekinovim gradom Olimpija : Montažno. — »Ljubljana« igra v Zrenjaninu

Pred zadnjim kolom so košarkarji že napravili svoje račune. Posebnih presenečenj ni pričakovati. Več ali manj so si že vsi zagotovili svoja mesta. Proleter je prvak prvega dela brez ugovora, vprašanje je le, če bo vodstvo v zadnjem kolu še povečal. Ostala petorica: Montažno, Partizan, Crvena zvezda, »Ljubljana« in Olimpija bodo morda zamenjali mesta med seboj, vendar pa ta zamenjava ne bo bistvena, ker so razlike med njimi zelo majhne. Končni obračun je tako preložen na jesen.

Največje presenečenje zadnjih kol je poraz Olimpije v Zagrebu proti Lokomotivi. Presenečenje je slaba igra tega moštva in dobra igra Lokomotive, ki je zaigrala kot še nikoli v tem delu tekmovanja. Kaže, da so klubi zvezne lige v letošnjem tekmovanju več ali manj v spremenljivi formi in da je prednost domačega igrišča odločilnega pomena. Kaj je temu vzrok, je težko odgovoriti. Ali gledalci, ki podpirajo domače igralce, ali domači koši ali pa tudi sodniki, ki so v nekaj primerih pokazali dokaj naklonjenosti za domača moštva. Brez dvoma so letos tekmeci zelo izenačeni, napredovali so v tehniki kot v taktiki, pridobili so si precej izkušenj, osvojili

moderna načela treninga. Zato je tudi neobičajno visoko število neodločenih rezultatov, ki so sicer v košarki prava redkost.

SPODNJI DOM V NEJASNEM POLOŽAJU

Kot je bilo pričakovati, so v finišu moštva z dna lestvice napravila svoje. Na lestvici sta očitna dva tabora. Zgornjega smo opisali že večkrat, spodnji pa je postavljen pred nova vprašanja z dnevom, ko je Proleter iz Kreke prvikrat zmagal. V hipu so bili Mladost, Lokomotiva in Proleter izenačeni po točkah in je le beograjski Radnički zaostal. Odkar si je predstavnik Bosne popravil svoj položaj, je eden izmed zagrebških predstavnikov v neugodnem položaju: preti mu izpad iz lige. Če se bo tako nadaljevalo, bo Lokomotiva ali Mladost zapustila ligo, v nasprotnem primeru pa se obeta neverjetno zanimiva borba med tekmeci za izpadanje.

»LJUBLJANA« V ČSR

V zadnjem kolu bodo igralci klubov zvezne lige zaigrali ne samo za točke, ampak tudi tako, da bodo zadovoljili okus zveznega kapetana, ki je za nedeljo poklical najboljše igralce na trening pred reprezentančnim srečanjem s Turčijo. Zato ni moč pričakovati, da bi gledali slabše igre, saj večina klubov še ne misli na poletni odmor. Nekateri namreč odhajajo takoj po končanem prvenstvu na gostovanja. Tako odhaja »Ljubljana« v ČSR, Partizan pa v Bolgarijo.

Prvič v letošnjem prvenstvu je favorit v zadnjem kolu Proleter iz Kreke, ki se bo na svojem igrišču pomeril z Radničkim. V ostalih tekmah ni favoritov, če izvzamemo morda prvaka tega dela Proleterja, ki bo igral doma z »Ljubljano«. Toda tudi Ljubljančani jim lahko prav na koncu pripravijo kako neprijetno presenečenje. V Ljubljani bo gostovalo Montažno, ki je za zdaj na drugem mestu. Če bo Olimpija drevi ob 20.30 pod Cekinovim gradom zaigrala kot pred štirinajstimi dnevi, bo Montažno težko obdržalo to mesto.

BEOGRAJSKI DERBY

Pred leti je bil beograjski derby med Partizanom in Crveno zvezdo največji dogodek prvenstva. Čeprav letos ta dva kluba nista več na tistih položajih kot pred leti, pa ne igrata nič slabše in bodo imeli zato Beograjčani priložnost videti eno najbolj razburljivih tekem sezone. Borbo dveh visokih Zvezdinih napadalcev Konjevića in Kolakovića s hitrimi Partizanovimi napadalci. Tudi v Zagrebu je na sporedu derby. Tokrat derby spodnjega doma: Mladost bo zaigrala proti Lokomotivi. Zmagovalec tega srečanja se bo brškone začasno izognil nevarnim vodam na dnu lestvice. Sicer pa, zakaj ne bi končali brez zmagovalca?

LESTVICA PRED ZADNJIM KOLOM

Proleter	8	7	0	1	609:499	14
Montažno	8	6	0	2	558:506	12
Partizan	8	5	1	2	551:498	11
Crvena zvezda	8	5	1	2	556:524	11
»Ljubljana«	8	3	3	2	547:508	9
Olimpija	8	4	1	3	530:493	9
Mladost	8	1	3	4	478:548	5
Proleter (K)	8	2	0	6	379:439	4
Lokomotiva	8	2	0	6	505:575	4
Radnički	8	0	1	7	435:627	1

SKRB ZA KADRE

Zveze »Partizana« Slovenije in Športne zveze

Telesna kultura zahteva od vsakega posameznika določen napor volje, razvija neke posebne pozitivne navade, smisel za tovarištvo in pravilno tekmovanje, pogum in sposobnost ter smisel za skladnost in lepoto. Vse to pa so elementi za vzgojo vsestransko razvitega človeka sploh. In prav to je tisto, kar uvršča telesnokulturno dejavnost v družbi koristno potrebo in zato jo družba tudi podpira. Iz tega izhaja sam po sebi sklep, da mora telesna kultura kot skrb za ljudi, za njihov vsestranski razvoj, zajeti najširše ljudske sloje. Postati mora del njihovega življenja od mladih dni do starosti, skratka vsakdanja potreba za vsakogar. Ta namen pa ne bo dosežen, če bo njegova izpolnitev prepuščena posamezni kom samim, ampak je prav v tem pogledu potrebno vzgojiti ljudi, ki bodo znali pravilno usmerjati telesnokulturno udejstvovanje.

Misel, zvedeti kaj sta ti dve naši organizaciji pokrenili letos za vzgojo teh kadrov, nas je vodila, ko smo se včeraj oglasili v pisarni eno in druge zveze. Tu smo zvedeli marsikaj in se na koncu prepričali, da tako Športna zveza kot Zveza »Partizan« dosledno izpolnjujeta sprejeto nalogo na zadnji skupščini, to je vzgojo strokovnega in organizacijskega kadra.

VEČ KOT KDAJKOLI

Športna zveza Slovenije je pred kratkim razdelila dotacijo, ki jo je letos prejela za športno dejavnost v Sloveniji od Izvršnega sveta LRS. Pri razdeljevanju te dotacije med posamezne športne zveze, je Športna zveza Slovenije upoštevala tudi potrebe posameznih zvez za vzgojo kadrov ter jim zato tudi namensko določila sredstva. Vsega skupaj je bilo določenih za vzgojo kadrov 4.940.000 dinarjev, to je več kot kdajkoli poprej. Posamezne zveze pa so sprejele naslednje zneske: atletska 460.000, boksarska 170.000, zveza za drsanje in kotalkanje 120.000, zveza za hokej na ledu 110.000, kegljaška 230.000, kolesarska 120.000, košarkarska 300.000, namiznoteniška 100.000, nogometna 500.000, odbojkarska 230.000, plavalna 830.000, rokometna 250.000, sabljaška 130.000, smučarska 950.000, teniška 100.000, težkoatletska 280.000 in veslaška 60.000 dinarjev.

Z razpoložljivimi sredstvi so posamezne zveze takoj začele s pripravami in organizacijo posameznih tečajev in seminarjev. Pred kratkim se je tako začel tečaj za nogometne inštruktorje, sedaj pa bodo tudi ostale zveze na podlagi prejetih prijav začele s svojimi tečaji. Nekatere zveze (kot na primer kegljaška) bodo organizirale tudi eno ali dvodnevne seminarje po posameznih krajih, na katerih bodo obiskovalci seminarjev dobili osnovne vpoglede v pravilno športno oziroma telesnovzgojno dejavnost. Vse te tečaje in seminarje pa posamezne zveze organizirajo skupno z Inštitutom za telesno vzgojo iz Ljubljane. Le-ta ima sedaj v poletnih mesecih svoje taborišče v Rovinju, kjer se tudi zbirajo vsi tečajniki.

Iz dneva v dan raste število društev »Partizan« in njihovega članstva. Prav zaradi tega se tudi vedno bolj opaža pomanjkanje vaditeljskega kadra. Zveza »Partizan« in okrajne zveze »Partizan« sicer vsako leto organizirajo številne tečaje, ki jih obišče veliko število članstva, toda kljub temu še vedno primanjkuje vaditeljskega kadra. Tudi letos so republiške zveze in okrajne zveze organizirale že številne tečaje, do jeseni pa so v programu še ti-le: v juniju bo tečaj za taborjenje v Mozirju, nato splošni tečaj za prednjake, od konca junija do 9. julija pa bo prav tako v Mozirju tečaj za učiteljiščnike. V Kranjski gori bo v juliju tečaj za odbojko za prednjakinje, nato pa tečaj za vodnike in vodnice dece in cicibanov. Od 10. do 23. julija bo v Mozirju tečaj za vaje na orodju. Splošni tečaji za prednjakinje bodo v Mozirju od 24. julija do 14. avgusta, od 8. do 21. avgusta pa tečaj za učiteljiščnike. V Mozirju ali Kranjski gori se bodo od 22. do 28. avgusta zbrali na skupnem posvetu okrajni načelniki in načelnice. Tudi v Ljubljani bosta dva tečaja, in sicer prvi od 13. do 19. avgusta za vrhunsko vadbo na orodju za mladince in člane prvega razreda, od 19. do 25. avgusta pa tečaj za vrhunsko vadbo na orodju za mladinke in članice.

E. G.

DANES IN JUTRI

Revija slovenskega boksa

na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani

Dolgo smo morali čakati, da se je našim boksarjem spet odprlo. Precej časa so namreč počivali in vsi tisti, ki se za boks zanimajo, so bili že slabe volje. Tokrat pa bodo pošteno prišli na svoj račun. Boksarska zveza Slovenije prireja namreč že pred tednom dni najavljeno deseto — jubilejno slovensko boksarsko prvenstvo posameznikov.

Za ta spored so se najboljši boksarji v Mariboru in Ljubljani že dolgo temeljito pripravljali. Nekateri imajo še stare račune, drugi bi si radi priborili častne naslove in tako bo tokrat prav resno, hkrati pa tudi zanimivo za gledalce. Zakaj? To bo po dolgem času revija kvalitetnih boksarjev, hkrati pa tudi množičen nastop, ker bodo obenem z boljšimi boksarji stopili v ring tudi začetniki — seveda v svojih kategorijah. To bo prvi nastop začetnikov v borbi za republiško prvenstvo.

Po dosedanjih prijavah sodeč bo nastopilo največje število tekmovalcev doslej, saj jih je že sedaj prijavljenih nad 50. Najštevilnejše so prijave Branika in Odreda. Kdo pa so favoriti? Po mnenju boksarskih strokovnjakov bo razmerje zmag v posameznih kategorijah med Mariborčani in Ljubljančani enako. V muha kategoriji je favorit Drobne (Br), v bantam Kajzer (Mrb). V perolahki kategoriji sta že dva kandidata L. Slavič (O) in Meško (Mrb), prav tako v welter, kjer se bosta borila Pukšič (Mrb) in Bitenc (O). Nasprotno pa sta v lahki in polwelter kategoriji favorita Odredovca Mencej in F. Slavič. V težjih kategorijah bo verjetno pripadel naslov prvaka trem članom »Maribora«: Šibili v polsrednji, Peršaku v srednji ter Damjanoviću v težki kategoriji, medtem ko ga bo v polteži kategoriji brzčas osvojil Odredovec Eršte.

Torej bo zanimivo, ka-li? Zlasti, ker presenečenja niso izključena. Prireditev bo na Gospodarskem razstavišču danes ob 16. uri (začetniki) in ob 20. uri (splošni razred), jutri pa popoldne.

-e

REPUBLIŠKO TEKMOVANJE »PARTIZANA«

V Ljubljani in Mariboru

Na letnem telovadišču v Tivoliju bo v nedeljo republiško tekmovanje v partizanskem dvoboju in mnogoboju v vajah na orodju za zahodno skupino, medtem ko bo tekmovanje za vzhodno skupino istega dne v Mariboru.

Na tekmovanju v Ljubljani, ki se bo začelo že ob 7. uri zjutraj, bodo sodelovala društva »Partizan« iz okrajev Ljubljana, Kranj, Trbovlje, Novo mesto, Postojna, Koper in Nova Gorica, medtem ko iz Kočevja iz neznanih vzrokov ni nobenih prijav. Skupno bo nastopilo več kot 500 tekmovalcev, od teh okrog 66 vrst in 35 posameznikov.

Najboljše vrste in posamezniki nedeljskega tekmovanja v Ljubljani in v Mariboru bodo nastopili na državnem prvenstvu, ki bo od 6. do 8. julija v Mariboru.

PRI TELESNOVZGOJNEM DRUŠTVU »PARTIZAN« KAMNIK

Pod tujo streho

Zanimanje za telesno vzgojo je veliko, prostora pa premalo

Poslopje občinskega odbora v Kamniku je precej obsežno. Ko se ustavi človek pri vhodnih vratih, pa opazi, da je tudi močno zasedeno z raznimi ustanovami, uradi ter družbenimi organizacijami. Skozi vežo na levi strani ima svoj sedež tudi telesnovzgojno društvo »Partizan«. Majhen je ta sedež, skromna soba, kjer se stiskajo skupaj kar tri organizacije.

Tja me je ondan privedla pot. Sprejel me je prijazni predsednik tov. Klavčič s še nekaterimi funkcionarji.

»Zdravo, kako se kaj imate...?«

ZAČNIMO OD OSNOVE...

Najprej uradna formalnost. Predstavim naj vam namreč to, dokaj delavno in razgibano društvo. Društveno upravo sestavljajo resni, delavoljni ljudje. Vsi so dodobra seznanjeni s problemi in jih poizkušajo vsak po svojih močeh reševati. Seveda problemov ni malo, med njimi so največji pomanjkanje vodniškega kadra in prostorov.

»258 telovadečih pripadnikov imamo, med njimi največ pionirjev in pionirk, to je 123, lahko bi jih pa imeli še enkrat toliko,« je začel pripovedovati tov. Klavčič in nato nadaljeval: »Tudi uspehi niso ravno slabi. Uvrščajo nas v okrajnem merilu med boljše, mladinke pa so pred dnevi v II. razredu osvojile prvo mesto v vajah na orodju.«

GNEČA V TELOVADNICI

Precej se je polnila beležnica, zlasti ko smo zadeli ob najobčutljivejši problem, ki tare to društvo. To je njihovo »gostovanje« pod tujo streho. Kot rečeno, imajo nad 250 pripadnikov, mnoge morajo pa odsloviti, čeprav je v Kamniku zanimanje za telesno vzgojo precejšnje. Vzrok? Vezani so na telovadnico v gimnaziji, ker nimajo lastnih prostorov. V tem prostoru je telovadba ves dan do poznih večernih ur — dopoldne in tudi popoldne ima gimnazija, nato pa posamezni oddelki »Partizana«, toda samo od pionirjev dalje; cicibanov nimajo, ker jih starši ne morejo puščati v večernih urah k telovadbi, čeprav bi želeli, da se razgibljejo v telovadnici.

»Poudariti pa moramo,« so zatrdili vsi funkcionarji, »da smo z vodstvom gimnazije in s profesorskim zborom v najboljših odnosih ter nam pomagajo pri vseh problemih. Celo luči in kurjave nam ne zaračunajo.«

Torej hvalevredna povezava med obema vzgojnima činiteljema, kar se ne zasledi tako pogosto.

Zanimiv in seveda občuten je ta problem. Pred drugo svetovno vojno je nekdanje sokolsko društvo kupilo veliko zgradbo in jo nameravalo preurediti v telovadni dom. Prehitela pa jih je vojna. Po vojni so potrebe nanesle, da se je vanj naselil Zavod za usposabljanje invalidne mladine, sedanji »Partizan« pa je samo lastnik te zgradbe.

Občinski odbor je bil dokaj uvideven. Odstopil je »Partizanu« nedograjeni zadružni dom, ki bi ga bilo treba notranje urediti in prizidati še eno stavbo. Toda trenutno ni finančnih sredstev... Tako morajo čakati na prvo možnost, ki se jim bo ponudila. Toda, kdaj bo to?

KAKŠNI SO NAČRTI?

Prav radi bi preuredili zadružni dom. Pokazali so mi zares zanimiv in do podrobnosti izdelan načrt.

»Načrti so torej lepi, samo kdaj jih bomo uresničili? Radi bi začeli z deli že letos, če bo šlo in če bodo finančna sredstva,« so zatrdili vsi po vrsti.

RAZUMEVANJE JE, TODA...

Kako je z odnosi do oblastnih organov in političnih organizacij, me je zanimalo. Povedali so, da se občinski komite precej ukvarja z društveno problematiko, pa tudi občinski odbor je doslej pokazal precej razumevanja. Seveda za zdaj ni moč dobiti finančnih sredstev, ki jih tudi občina ne more preskrbeti. Nasploh se občina trudi povsod, da bi podprla telesnovzgojno in športno dejavnost. Dokaz za to je prej omenjeni zadružni dom, gradnja plavalnega bazena in podobno. Nasprotno pa jih podjetja ne podpirajo razen s tem, da odstopajo nekaj odstotkov dobička v sklad za družbene organizacije. Podjetja namreč pogosto organizirajo razna tekmovanja po sindikalni liniji in tako gredo finančna sredstva v ta namen.

REZERVOAR ZA ŠPORT

»Partizan« je vzgojil že mnogo mladine v svojih vrstah. Precej pa jih je odšlo med športnike, kjer so se specializirali za razne panoge. To sicer precej hromi delo v društvu — kar se zlasti pozna pri vaditeljskem kadru — toda mladine pač ni moč zadržati. Mladi športniki se sicer pozimi zatečejo k »Partizanu«, v letni dobi pa se razkropijo.

Kljub temu kamniški »Partizan» živi in deluje. Njegov repertoar so vsakoletni nastopi in akademije. Mimo tega sodelujejo na raznih tekmovanjih v okrajnem merilu, v vajah na orodju, odbojki in raznih panogah, tako da lahko trdimo, da Kamničani zares ne spijo.

Vredno je bilo napisati te vrstice, to pa z željo, da bi delavne Kamničane podprli vsi faktorji pri njihovem prizadevanju

—t.

NAROČILNICA

Podpisani _____

kraj _____ ulica _____ pošta _____

naročam »Ljudsko pravico« in prosim, da mi jo začnete z _____ redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

_____
Podpis

Odrežite in nam pošljite

Priprave za partizanski pohod in IV. zlet slovenskih taborникov v Kumrovcu

Letos avgusta bo priredila Zveza taborникov Slovenije velik partizanski pohod v rojstni kraj maršala Tita Kumrovec, kjer bo 22. avgusta letos tudi IV. zlet ZT Slovenije. Za to veliko prireditev taborникov je že povsod precej zanimanja. Na pohod pojde 16 odredov po poti slavne XIV. divizije »Borisa Kidriča« — od Hidinje do Sotle. Več taborniških odredov bo šlo tudi po nekdanjih poteh Kozjanskega odreda. Na krajših ali daljših pohodih bo za udeležence precej novega in zanimivega, ob koncu — v Kumrovcu — pa veselo snidenje znancev iz vseh krajev ožje domovine.

V celjskem okraju se taborniki že marljivo pripravljajo na pohod in veliki zlet. Prvi — Odred XIV. divizije bodo sestavljali taborniki Rodu gorskih borov iz Celja ter taborniki iz Kopra, ki bodo pred pohodom taborili na Polzeli. Komandant taborniškega Odreda XIV. divizije bo bivši komandant Kozjanskega odreda Marjan Jerin, Savinjski odred bodo sestavljali taborniki iz Topolščica, Polzele in Šentjurja pri Celju. Taborniki Slovenskih Konjic se bodo na poti pridružili II. Pohorskemu odredu, člani iz Laškega in Šmarja pri Jelšah pa tistim odredom, ki bodo imeli v omenjenih krajih izhodišče za partizanske pohode v Kumrovec. S taborniki bodo šli na pohode nekateri stari borci.

Odredi, ki bodo sestavljeni iz taborniških enot s področja dravskega, obmurskega in savinjskega toborniškega sveta, bodo imeli izhodišče za partizanske pohode v Šmarju pri Jelšah, Štorah, Grobelnem, Laškem in Rimskih Toplicah. Za enote ljubljanskega, gorenjskega, primorskega in goriškega taborniškega sveta pa bodo izhodiščne točke Breg, Sevnica, Blanca, Brestanica in Videm-Krško. Kolesarji-taborniki z omenjenih področij pojdejo na pohod iz Brežic, vtem ko bo za enote iz Dolenjskega iz Kočevskega izhodišče za pohod v Sevnici.

K.

Predavanje za strokovno izobraževanje delavcev

Okrajni sindikalni svet Murska Sobota in občinski sindikalni sveti v okraju so ustanovili komisije za študij. Razen študija o delavskem samoupravljanju, ki je namenjen predvsem članom delavskih svetov in za katerega so že sestavili program, bodo te komisije skrbele tudi za strokovno izobraževanje delavcev. Dogajalo se je namreč, da nekateri delovni kolektivi temu niso posvečali dovolj skrbi. Tako se je na primer v Beltincih priglasilo 50 kmetijskih delavcev, da bi pozimi poslušali predavanje in se pripravili za strokovni izpit za priznanje kvalifikacije. Ker so kmetijski inženir in nekateri tehniki s Kmetijskega gospodarstva Beltinci bili dalj časa odsotni, so tečaj ukinili, namesto da bi dobili predavatelje od drugod. V prihodnji zimi bodo posvečali sindikati v Pomurju več skrbi strokovnim tečajem, organizirali pa bodo tudi delavske univerze, na katerih bodo strokovna predavanja.

P.

Mladinska predstava v Zgornji Ščavnici

Tudi kmečki mladinci in mladinke v Zg. Ščavnici v Slovenskih goricah radi nastopajo na odru. Ker vsi ne morejo sodelovati pri predstavah domače skupine so se sami združili v družini in v režiji mlade učiteljice tov. Darinke Verlič zaigrali Fr. Lipaha »Glavni dobitek«. Čeprav so bili v glavnem sami začetniki, je občinstvo njihovo predstavo z veseljem sprejelo. Od svoje mladine pa še marsikaj pričakujejo.

DNEVNE NOVICE

OBVEŠČAMO

vse člane Prešernove družbe, da je bil izid nagradnega žrebanja za člane Prešernove družbe objavljen v torek, dne 19. junija, v dnevnikih, podrobni izid vseh izžrebanih dobitkov pa bo objavljen v 7. številki Obzornika. — Opozarjamo vse člane, da dvignejo izžrebane dobitke najkasneje do dne 1. avgusta, sicer zapadejo nedvignjena darila v korist Prešernove družbe.

Počitnice na morju! Kompletni penzion 480 din, za otroke 240 din. Hrana odlična. Rezervacije sprejema »Turistički kamp«, Omišalj, otok Krk.

»Sedma sila« Časopisno-založniško podjetje, Beograd, Terazije 31 (mednadstropje), je dobilo novi telefonski številki: 31-563 (direkcija in uredništvo), 32-031 (računovodstvo in administracija).

Obvestilo. Delavski svet podjetja Radio servis, Ljubljana, Cankarjeva št. 3-I., obvešča vse ustanove, društva in družbene organizacije, da naročajo ozvočenja pismeno najkasneje 3 dni pred prireditvijo. Poznejših naročil podjetje ne bo sprejemalo. — Uprava podjetja.

Stop! Nobenih nadomestkov več! FLEX se zopet dobi. FLEX čisti madeže in ne pušča roba okrog madeža.

Če hočeš enostavno, pa vendarle učinkovito nego kože, uporabljaj Teint Bell ROŽNO MLEKO. Vsebuje naravna hraniva, ki jih potrebuje tvoj teint.

Vsepovsod, kjer je potrebna snaga

ČISTILNI PRAŠEK VERA

najhitreje vam pomaga.

Ime gore v ozadju? To je eno izmed vprašanj nagradnega natečaja »Turističnega vestnika«. Kupite še danes glasilo Turistične zveze Slovenije.

Davčne zavezance občine Rudnik obveščamo, da so davčne osnove razgrnjene v času od 15. do 25. junija v sobi št. 14 pri upravi za dohodke občine Rudnik. Davčna komisija za odmero dohodnine pa bo zasedala v dneh 26., 27. in 28. junija 1956 od 15. ure dalje v istih prostorih.

Klub ljubiteljev športnih psov priredi pregled (oceno) psov, starih najmanj 9 mesecev, v nedeljo, dne 24. junija s pričetkom ob 8 na Gradu v Ljubljani.

Turistično društvo Ljubljana prireja v soboto, dne 23. junija ob 18 promenadni koncert pred Narodnim domom, katerega izvajata godbi JLA in LM pod vodstvom kap. Jožeta Bruna. Vabljeni.

Turistično društvo Ljubljana vabi vse, ki se zanimajo za ljubljanske znamenitosti, na ogled Ljubljane, in sicer Starega trga, ki bo v soboto, 23. junija. Zbirališče ob 16.30 pred Križankami. Vodi konservator Mestnega muzeja prof. Nace Šumi. Vabljeni!

Dramska sekcija DPD »Svoboda« Sentvid ponovi v soboto, 23. junija, ob 20 v Domu »Svobode« priljubljeno novo slovensko opereto Mirka Rebolja »Včasih se zgodi«. Predprodaja vstopnic dve uri pred predstavo.

PREDAVANJA

Cestna sekcija Društva gradbenih inženirjev in tehnikov predvaja v ponedeljek, dne 25. junija ob 20 v predavalnici Prirodoslovno-matematične fakultete Univerze v Ljubljani (vhod iz Gosposke ulice) barvni zvočni film o gradbenih strojih.

Slovensko zdravniško društvo vabi vse tovariše zdravnike in medicince višjih semestrov na predavanje dr. Horsta Weekeja iz Frankfurta. Tema predavanja: Hormoni (Cortizoni-Hydrokortizoni). Predavanje bo v ponedeljek, dne 25. junija 1956 ob 19.30 v predavalnici Interne klinike. Predavanje bo v nemščini.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 23. junija ob 20: Wilder: »Naše mesto«. Izven in za podeželje. — Zadnjikrat.
Nedelja, 24. junija ob 20: Strindberg: »Oče«. Uprizoritev Akademije za igralsko umetnost. Izven in za podeželje.
Ponedeljek, 25. junija ob 20: Giraudoux: »Norica iz Chaillota«. Abonma H.
Torek, 26. junija ob 20: Giraudoux: »Norica iz Chaillota«. Abonma S.

OPERA

Sobota, 23. junija: Prokofjev: »Zaljubljen v tri oranže«. Gostovanje v Amsterdamu na Nizozemskem v okviru prireditev Holandskega festivala 1956.
Nedelja, 24. junija: Prokofjev: »Zaljubljen v tri oranže«. Gostovanje v Amsterdamu v okviru prireditev Holandskega festivala 1956.
Sreda, 27. junija ob 20: Giordano: »André Chenier«. Gostovanje mariborske Opere.
Četrtek, 28. junija ob 20: Mascagni: »Cavalleria rusticana«; Baranović: »Srce iz lecta«. Gostovanje mariborske Opere in baleta.

Ansambel Opere in baleta SNG v Mariboru bo prihodnji teden, v sredo in četrtek, gostoval v Ljubljani. Prvi večer gostovanja, v sredo, 27. junija, bo ob 20 uprizoril Giordanovo opero »André Chenier« z Ladislavom Rakovcem v naslovni vlogi. Madeleine poje Pavla Švagelj, Gerardo Karlo Kamušič. Drugi večer, v četrtek, 28. junija, ob 20 bosta uprizorjeni dve deli: Mascagnijeva opera »Cavalleria rusticana« in Rimski-Korzakov balet »Seherezada«. V »Cavelleriji« nastopi kot Turridu Jernej Plahuta, kot Santuzza Pavla Švagelj, Alfio — Miro Gregorin, Mati — Dragica Sodnikova, Lola — Mija Vidičeva. Glasbeno vodstvo obeh večerov ima dirigent Jakov Cipci, direktor Mariborske Opere. Režijsko je opero »André Chenier« v Mariboru postavil režiser Ciril Debevec kot gost, režiser »Cavallerije« je K. Kamušič. Dela, ki bo z njimi gostovala mariborska Opera v Ljubljani, štejejo med svoje najuspelejše predstave. Vstopnice bodo po cenah od 200 din navzdol v prodaji pri operni blagajni danes od 17 dalje. Rezerviranje tel. 22-526 danes do 14. ure.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža

Sobota, 23. junija ob 20: M. Malenšek-»Tuje dete«. Izven. Zaključek sezone.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Mestni dom

Sobota, 23. junija ob 20: M. Pregelj-C. Pregelj: »Srce nikdar ne laže«, spevoigra. Premiera. Red A. Samo priklopni sedeži so še na razpolago.
Nedelja, 24. junija ob 15.30: Malenšek-Pregelj: »Srce nikdar ne laže«, spevoigra. Izven. Popoldanska predstava; ob 20: Malenšek-Pregelj: »Srce nikdar ne laže«, spevoigra. Večerna predstava. Izven.
Sreda, 27. junija ob 20: Malenšek-Pregelj: »Srce nikdar ne laže«, spevoigra. Red B.

Za današnjo premiero spevoigre »Srce nikdar ne laže« je na razpolago še nekaj priklopnih in dodatnih sedežev. Prihodnji teden bo Šentjakobsko gledališče zaključilo letošnjo sezono in bo le še troje predstav te spevoigre. Predprodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon št. 32-860.

Vsako leto le 30 novih administrativnih moči

Ob zaključku šolskega leta v mariborski administrativni šoli

Dijakinje, ki končajo nižjo srednjo šolo, se v velikem številu prijavljajo v dvoletno administrativno šolo. V Sloveniji sta le dve taki, in sicer v Ljubljani in Mariboru, ki sprejmeta prva 60, druga pa 30 gojenk. V Mariboru se je za prihodnje leto prijavilo 108 kandidatk.

Vse letošnje absolventke mariborske šole so imele že pred opravljenim diplomskim izpitom zagotovljena službena mesta v ustanovah in podjetjih. Zaključne izpite so opravile te dni. Posebno skrbe na tej šoli za strojepisje in stenografijo. Z ustaljeno in preizkušeno metodo so dosegli izredno lepe uspehe. Najboljše gojenke so ob zaključnem izpitu pisale z brzino 318 udarcev na minuto, povprečje vseh gojenk je pa bilo 234 udarcev, kar pomeni, da dosegajo že pred vstopom v službo skoro normative, ki so predpisani za 1b, najboljše pa celo za 1a strojepiske. Pišejo dosledno slepo in desetprstno. Uspehi bi bili še boljši, če bi šola imela prvovrstne stroje in ne bi potrebovali mehanikov celo pri izpitih.

Praksa kaže, da so absolventke te šole zelo dobre pisarniške moči in je po njih precej povpraševanja. Ker ima Maribor veliko zaledje, bi bilo potrebno, da bi uvedli še eno vzporednico. Šolo bi vsako leto zapustilo 60 absolventk, ki bi takoj našle zaposlitev.

Letošnji učni uspehi so bili prav zadovoljivi. Popravni izpit ima samo ena dijakinja, medtem ko so ostale izdelale večina s prav dobrim uspehom.

Šola je v prostorih in pod vodstvom Ekonomske srednje šole. Direktor dr. Ostoj Durjava zelo spretno povezuje in vodi pouk obeh šol. Če bi uvedli še eno vzporednico, bi ustregli številnim staršem, saj obiskujejo to šolo predvsem hčerke družin z več otroki, ki ne zmorejo stroškov za daljše šolanje. Me dnjimi sta dve tretjini hčera delavcev in malih kmetov.

-s

Vesti iz Maribora

DEŽURNA LEKARNA

Sobota, dne 23. junija: lekarna »Melje«, Meljska cesta 2.
Nedelja, dne 24. junija: lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.

KINO

PARTIZAN: Ameriški film: »Bojišče«.
UDARNIK: Nemški barvni film: »Zgodba o malem Mukeu«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sobota, 23. junija ob 20: Patrick: »Vroča kri«. Red A.
Nedelja, 24. junija ob 20: Mascagni: »Cavalleria rusticana«; Rimski-Korzakov: »Seherezada«. Izven. — Gostovanje ameriške pevke Slovenke Ana Šafred in tenorista Jerneja Plahute.

Umetnostna galerija. Razstava holandskega grafika Toona Wegnerja v spodnjih prostorih galerije. Razstavljenih je 47 risb in grafik. Razstava je odprta dnevno od 10—18 do 1. julija.

Rodile so: Antonija Žnidarec, 29 let, gospodinja, Orlica — Lidijo; Veronika Šantej, 29 let, gospodinja — Franca; Ana Štruc, 28 let, gospodinja — Alojza; Jožefa Sanekovič, 29 let, gospodinja — Franjo; Ivanka Namestnik, 28 let, gospodinja, Bresternica — Maksa; Regina Lassbacher, 27 let, stroška negovalka, Gradišče — Jolandico; Marija Hozjan, 23 leti gospodinja, Ožbald ob Dravi — Alojza; Marica Furman, 26 let, kuh. pomočnica, Pivola — Vilija; Marija Fras, 21 let, gospodinja, Jedlovnik — Ano; Angela Vidovič, 24 let, kuh. pomočnica — Nado; Dora Šorn, 30 let, gospodinja, Slivnica — Leopolda; Marija Kramberger, 23 let, natikalka — Stanka; Hermina Krobat, 31 let, kontrolorka — Vilmo; Jožica Knuplež, 19 let, strugarka — Zvonka; Julijana Kerhe, 21 let, nameščenka, Pivola — Metko; Terezija Kuzma, 24 let, gospodinja — Nadico; Marija Dravec, 26 let, gospodinja, Slatinski dol — Olgo; Ivana Bračič, 23 let, gospodinja, Ivanci — Slavico; Elizabeta Ahman, 24 let, gospodinja, Sp. Hlapje — Alojza; Danica Šefer, 27 let, gospodinja — Željka.

Rodile so: Marija Gorenjak, 21 let, pom. delavka, Ruše — Vilija; Frančiška Šejhar, 20 let, pom. delavka, Vuhred — Ivana; Marija Sirk, 24 let, gospodinja, Zg. Voličina — Janeza; Silva Rambacher, 21 let, gospodinja — Bredo; Magda Kuhta, 21 let, predica — Tatjano; Marija Kosi, 43 let, gospodinja — Ljuba; Ivanka Kastelic, 28 let, gospodinja — Tatjano; Zofija Jerčič, 38 let, gospodinja — Božidara; Karolina Janežič, 33 let, gospodinja — Bojana; Anica Hočuršak, 28 let, šivilja — Borisa; Štefka Hriberšek, 32 let, instrumentarka, Vojnik — Polonco; Barbara Bakula, 23 let, gospodinja — Jasno; Marija Juhart, 30 let, gospodinja, Modrič — Alojzijo; Katarina Gajžler, 22 let, — Branka.

Umrli so: Štefan Grah, 33 let, delavec; Ana Dev, 52 let, gospodinja; Leon Šemrov, 43 let, komercialist; Ivan Rus, 49 let, zidar; Jože Germ, 15 let, dijak; Anton Lončarič, 2 meseca, otrok.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 23. junija ob 20: Potrč-Grün: »Zločin«. Premiera. Izven.
Ponedeljek, 25. junija ob 20: Potrč-Grün: »Zločin«. Gostovanje v Žalcu.

KINO

»UNION«: Ruski barvni film: »Mojstri ruskega baleta«. Predstavi ob 18 in 20.

»METROPOL«: Angl. film: »Poskušala je srečo«. Predstavi ob 18.15 in 20.15.

Umrli so: Višnja Orel, otrok iz Huma na Sutli, star 6 let; Marija Povh, otrok iz Zg. Hudinje pri Celju, stara 5 let; Marija Müller, uslužbenka iz Celja, stara 68 let; Marija Kopriva, gospodinja iz Petrovč, stara 56 let; Tergzija Rek, upokojenka iz Celja, stara 71 let; Mihael Borovnik, oskrbovanec Doma onemoglih iz Slov. Konjic, star 58 let; Terezija Zemlja, upokojenka iz Celja, stara 76 let; Ladislav Tavčar, otrok iz Hrastnika, star 12 dni; Franc Drobne, upokojenec iz Celja, star 83 let; Marija Ajdič, vzdrževana oseba iz Celja, stara 89 let; Dr. Ernest Kalan, odvetnik v pokoju, star 73 let; Anton Ojsteršek, delavec iz Polšnice pri Laškem, star 44 let; Alojz Žerovnik, sedlar iz Celja, star 65 let; Stanislav Obreza, tovarniški delavec iz Creta pri Celju, star 37 let.

Ljudsko revijo Prešernove družbe **OBZORNIK** dobite v vseh knjigarnah, kioskih, trafikah

VESTI IZ KRANJA

KINO

»STORŽIČ«: Ameriški film: »Grofica Valevska«. Tednik: Filmske novosti št. 23. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Greta Garbo.

LETNI KINO »PARTIZAN«: Dvojni program: premiera indijskega filma »Dva orala zemlje« in ameriški barvni film: »Saskačevan« ob 20.30, zadnji film »Saskačevan« predstava ob 22.

»SVOBODA«: Amer. barvni film: »Saskačevan«. Predstavi ob 16 in 20.

IZ NAKLEGA

KINO

Premiera angleškega barvnega filma: »Vzpon na Everest«. Predstava ob 20.

Z JESENIC IN OKOLICE

Brivsko dežurno službo ima v nedeljo, 24. junija Slavko Saračević, brivski salon, Obrtniška ulica.

Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. August Tancar, Gosposvetska cesta 23, telefon 278.

»RADIO«: Italijanski barvni film: »Turek-Napolitanec«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVŽ«: Jugosl.-nemški film: »Klisura«. Predstavi ob 18 in 20.

Z BLEDA

KINO

Ameriški barvni film: »Dvigni zaveso«. Predstavi ob 18 in 20.30.

IZ DOMŽAL

KINO

Ameriški barvni film: »Mirni človek«. Predstavi ob 18 in 20.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO

»SVOBODA-CENTER«: Ruski barvni film: »Arena pogumnih«.

»SVOBODA-TRBOVLJE II.«: Ameriški barvni film: »Poslednji Apač«.

»SVOBODA - DOBRNA«: Ameriški barvni film: »Povratek na Broadway«. Predstavi ob 17 in 19.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO

Italijanski film: »Ana Zacheo«. Predstava ob 19.

IZ PTUJA

MESTNO GLEDALIŠČE PTUJ

Nedelja, 24. junija ob 20: Hopwood: »Skandal«. Gostovanje v Lovrencu na Dravskem polju (Zadružni dom). Zaključena predstava za obvezniške predvojaške vzgoje. — Napovedana predstava v Majšperku odpade in bo v nedeljo, 1. julija ob 20.

Nedelja, 1. julija ob 20: Hopwood: »Skandal«, komedija v treh dejanjih. Gostovanje v Majšperku (Sindikalna dvorana Tovarne volnenih izdelkov). Abonma in Izven.

IZ MURSKE SOBOTE

KINO

»PARK«: Madžarski barvni film: »Kvišku glavo«.

Umrli so v Ljubljani

Marija Kašič, zasebnica, Zaloška cesta 9, rojena 1882. Pogreb bo danes ob 15 na Žalah.

Anica Košca, učiteljica v pokoju, Cankarjev trg 13, Škofja Loka, rojena 1891. Pogreb bo danes ob 15.30 na Žalah.

Ana Majdič, upokojenka, Rožna dolina, Cesta VII. št. 6, rojena 1872. Pogreb bo danes ob 16.30 na Viču.

Terezija Prijatelj, gospodinja, Poljanski nasip 40, rojena 1884. Pogreb bo danes ob 17 na Žalah.

ALBERTO MORAVIA:

Majski dež

V enem izmed tistih dni sem se vrnil na Monte Mario, v krčmo »Pri lovcih«. Šel sem bil s prijatelji, s tistimi nedeljskimi, ki igrajo na harmoniko in v primeru, da ni deklet, plešejo kar sami. Da bi bil šel sam, nisem imel poguma. Kdaj pa kdaj se mi je sicer ponoči sanjalo o krčmarskih mizah, o toplem majskem dežju, ki je v debelih kapljah padal nanje s širokih krošenj dreves, da vidim med drevjem na koncu vrta bele oblake, ki potujejo in pod njimi megle ter panoramo rimskih hiš. In dozdevalo se mi je, da ponovno slišim glas krčmarja Antona Tocchia, kakor sem ga slišal tisto jutro, ko je divje klical iz kleti: »Jera, Jera!« Dozdevalo se mi je, da ga ponovno vidim takšnega, kakršnega sem videl tedaj, ko mi je vrgla z očmi dogovorjeni namig, še preden se je odpravila dol v klet z njenim značilnim korakom, ki je tako trdo odmeval po stopnicah. Srečal sem jo bil slučajno, prišedši iz mesta. In ker so mi ponudili službo neplačanega natakarja, se pravi za hrano in stanovanje, sem si mislil: »Denarja ne bom potreboval, da sem vsaj pri družini.« Toda našel sem vse kaj drugega kakor pa družino, namesto družine sem našel pekel. Krčmar je bil zamaščen, zavaljen kot štruca masla, toda ta zamaščenost je bila jedka in hudobna. Imel je širok obraz, siv, z mnogimi tenkimi gubicami, ki so mu krožile po vsem obrazu v smeri zamaščenosti in obkrožale dvoje očesc, ki sta bili sredi in prodirni, podobni kačjim očem. Bil je vedno v jopiču z rokavi kakor od srajce, s čepico z naličnikom, sivo, padajočo na oči. Hči Jera po značaju ni bila nič boljša od očeta, tudi ona je bila trda, hudobna, ostra, toda lepa. Bila je ena izmed tistih majhnih mišičastih in stasitih žensk, ki hodijo udarjajoč s stopalom in peto, kot bi hotele reči: »Ta svet je moj!« Imela je širok obraz, črne oči in črne lase, blede polti kakor smrt. Edino mati je bila morda dobra v tej hiši; žena, ki je štela okrog štirideset let, a kazala jih je najmanj šestdeset. Bila je suhljata in zanikrna, z nosom starke, razmršenimi starčevskimi lasmi. Mogoče je bila samo bedasta, vsaj misliti je dala tako, če si jo opazoval vzravnano pred štedilnikom. Imela je ves obraz razpotegnjen v nemi smeh. Če se je okrenila, si lahko opazil, da ima le en ali dva zoba in nič več. Krčma je stala s pročeljem na cesto, odkoder si videl polkrožen izvesek v barvi volovske krvi in napis v rumenih črkah: Krčma »Pri lovcih«, lastnik Anton Tocchi. Nekoliko dalje po drevoredu si prišel do miz pod drevjem, odkoder je bil izredno lep razgled na Rim. Hiša je bila kmečka, zidovje skoro brez oken, krita z opeko. Poletje je bilo najbolj donosno: sem gor so prihajali ljudje od jutra do polnoči: družine z otroki, zaljubljeni pari, skupine mož, ki so sedali k mizam, pili vino in jedli jedi iz Tocchijeve kuhinje, gledajoč na Rim. Nismo imeli časa oddahniti se; midva moška sva neprestano stregla, ženski neprestano kuhali in pomivali. Slednji večer smo bili zbiti in smo odhajali k počitku, ne da bi se pogledali. Toda pozimi, ali tudi v letnem času, kadar je deževalo, se je začenjalo zlo. Oče in hči sta se sovražila. Toda »sovražila« ne pove dovolj. Drug

drugega bi ubila. Oče je bil oblasten, skop, omejen in za vsak nič je stegnil roke; hči je bila trda kakor kamen, vase zaprta, drzna, vselej z zadnjo besedo. Sovražila sta se morda predvsem zaradi tega, ker sta bila iste krvi in razume se, da je taka kri podžigala sovraštvo. Sovražila sta se tudi zaradi gospodarjenja. Hči je bila ambiciozna, dejala je, da imajo v tem razgledu na Rim kapital, ki bi ga morali izkoristiti, medtem ko ga prepuščajo psom. Dejala je, da bi oče moral napraviti betonsko ploščad za ples, najeti orkester, obesiti beneške lampijončke, skratka preurediti hišo v moderno gostišče in ga imenovati gostišče »Na lepem razgledu«. Toda oče se ni niti najmanj zmenil za to, zakaj bil je skopuh in sovražnik vseh novosti, deloma že zaradi tega, ker jih je predlagala hči, nekaj pa, da jo je s svojo vztrajnostjo dražil. Nasprotja med očetom in hčerjo so prihajala vedno na mizo: ona je napadala z zlobnostjo in žalila očeta zaradi čisto osebnih reči, na primer, če se je očetu med jedjo kolenilo; on pa je odgovarjal z zmerjanjem in kletvicami. Ker je hči vztrajala, ji je končno primazal klofuto. Treba mu je priznati, da je pri dajanju zaušnic kazal posebno spretnost; njegov izraz obraza je bil nenavaden, spodnjo ustnico je stiskal z zobmi, medtem ko je drobno mežikal z očmi. Na hčerko je njegova klofuta delovala kot poliv mrzle vode na cvetlico: pozelenela je od sovraštva in zlobe. Zdajci jo je oče zgrabil za lase in jo tlačil pod sod, medtem pa so padali krožniki in kozarci na tla. Nato jo je začela pretepati še mati, ki se je postavila v sredo med nju vsa bedasta, s tistim večnim smehom na brezzobih ustnah; jaz pa sem s srcem polnim gneva zapustil hišo in odšel na sprehod po cesti, ki je vodila proti sosednji vasi.

Od tod bi se bil odpravil na mah, ako se ne bi bil zaljubil v Jero. Nisem eden tistih ljudi, ki bi se z lahkoto zaljubil, ker sem uravnovešen in besede ter pogledi me ne omamijo zlahka. Toda kadar neka ženska osvoji z besedami in pogledi, ki pridejo sami od sebe, iz vsega njenega bistva, iz mesa in kosti, tedaj postaneš kakor ujetnik v skobcu, katerega zobje se tembolj zajedajo v tvoje meso, čimbolj se skušaš osvoboditi. Jera je morala imeti v tem izkušnje, še preden me je spoznala, jaz ali kdo drug, njej je bilo vseeno, zakaj tistega dne ob mojem prihodu je prišla ponoči k meni v sobo, ko sem že spal in tako bedeč med spanjem in budnostjo, da skoro nisem vedel ali so sanje ali resnica, me je na mah prestavila iz ravnodušnosti v strast. Med nama doslej ni bilo pogovorov, ne spogledovanja ne dotikov rok, ne drugih skrivnih namigov, h katerim se zatekajo zaljubljenci in s čimer si potrdijo zaljubljenost. Obnašala se je namreč kot kakšna ženska s ceste, za majhen denar. Toda Jera ni bila cipa, znana je bila predvsem po čednosti in prevzetnosti in ta razlika je bila zame pravzaprav past, v katero sem se ujel.

Po značaju sem potrpežljiv, pameten, toda sem tudi razdražljiv in če me drezajo, mi kri kaj zlahka plane v glavo. To se opazi že na moji zunanjosti. Sem svetlolasec, bledega obraza, toda le malo je treba, da postanem škrlatnordeč. In zdaj, ko me je začela drezati Jera, sem hitro doumel, zakaj: hotela me je pridobiti zase proti očetu. Rekla mi je, da sem surovež, če dopustim, da jo oče pretepa v moji navzočnosti, jo vleče za lase in celo, kot se je nekoč zgodilo, vrže na tla in jo obrca. Ne rečem, da ni imela prav: bila sva zaljubljena in moral bi jo braniti. Doumel pa sem, da je njen namen povsem drugačen in zaradi jeze, ki mi jo je povzročalo psovanje suroveža in njeni jezi, ki mi jo je odkrila namenoma, se nisem mogel več izogniti. Zato nekega lepega dne zasučem pogovor: kako bi bilo lepo, če bi se mogla poročiti in postaviti tu gori Gostišče »Na lepem razgledu«, jaz in ona, samá. Pri tem je postala dobra, dobra, vljudna, ljubezniva, sladka. To je bil najlepši čas najine ljubezni; zares, nisem je več prepoznal in sem si mislil: mucka prede. In res, naenkrat se je njena muzika spremenila že v tretje, ko mi je dejala: poročena, ali neporočena, na nič se ne moreva zanašati, dokler je tu oče; in končno reče prostodušno, morava ga ubiti. Bilo je kot prvo noč, ko je vstopila v mojo sobo, brez priprave in hlinjenja; ali preslišal sem ta predlog in odšel, da o stvari sam ponovno premislim.

(Konec jutri)

Protiperonosporna služba

Poročilo za dne 22. julija 1956

Srednja dnevna temperatura se je včeraj gibala med 10 in 15 stopinj Celzija, maksimalna med 14 in 24 stopinj, minimalna pa večinoma okrog 10 stopinj Celzija. Deževalo je v vseh vinorodnih okoliših Slovenije. Po poročilu sinoptične postaje v Ajdovščini na Primorskem je padala močna toča v Vrtojbi, Bukovju, Mirnu in v Beljah.

Napoved: Še danes naj končajo z drugim škropljenjem svojih vinogradov vinogradniki v okolici Malkovca in Tržišča na Dolenjskem, Bizeljskem, Dolnji Lendavi, okolici Krškega, Trški gori ter v okolici Kapele in Ljutomera.

Do 23. junija naj drugič poškropijo vinograde v okolici Maribora, Jarenine, Peker, Slov. Konjic, Rogaške Slatine, Celja, Virštanja in Zavrča.

Najkasneje do 24. junija pa naj drugič poškropijo vinograde v okolici Radgone, Podlehnika, Svečine, Juršinčev, Ormoža in Jeruzalema.

Deževno vreme in ugodna temperatura je v zadnjem tednu povzročila, da se je peronospora začela množično pojavljati v nekaterih predelih. Predvsem močan pojav peronospore je opaziti v vinogradih Koprskega področja, in sicer v okolici Izole, Škocijana pri Kopru, Ankarana, Tribana, Strunjana, Bartoki in dolini Rižane. Peronospora se je začela tudi močneje javljati ponekod na Štajerskem, v okolici Gornje Radgone, Jeruzalema, Ptujske gore, manj pa v okolici Maribora.

Vinogradniki, pri škropljenju vinske trte skrbite, da bo vinska trta dobro poškropljena, spodnje strani listov, predvsem pa grozdiči. Površno škropljenje, posebno v letošnjem letu, nam ne bo očuvalo vinogradov pred škodo, ki nam jo lahko povzroči peronospora.

Vinogradniki v krajih, prizadetih po toči, začnite takoj s čiščenjem in škropljenjem vinogradov, čeprav ste jih mogoče pred kratkim že poškropili.

OBVESTILO SADJARJEM

Zaradi vlažnega in deževnega vremena so nastopili zelo ugodni pogoji za razvoj škrlupa (fuzikladija).

Sadjarji, pohitite z drugim škropljenjem sadnega drevja proti škrlupu. Istočasno škropite tudi proti jabolčnemu zavijaču, ker je čas, ko metulji odlagajo jajčeca na mlade plodove in s tem povzročijo njihovo črvivost.

Da bo pridelek čim boljše kvalitete, poškropite sadovnjake z naslednjimi pripravki: Proti škrlupu z 0,2 do 0,3 % Dithanom (Ditanom), 0,2 do 0,3 % Cosanom ali 1 % bakrenim apnom, enemu izmed teh sredstev pa primešajte proti jabolčnemu zavijaču 0,2 % lindane olje ali 0,2 % Gesarol — 50. Lahko pa primešate tudi 0,5 do 1 % Fosferno ali E 605 — forte ali Parathion v isti koncentraciji kot Fosferno.

V kolikor uporabljate za škropljenje Fosferno, E 605 forte ali Parathion, bodite previdni, ker so zelo strupena.

Sadjarji, ki imate slabo rastoče drevje, vam priporočamo škropljenje z Dithanom, ker pospešuje rast in razvoj drevja.

POZIV MLADINCEM LETNIKA 1938

V zvezi z določili 48 člena Zakona o narodni obrambi FLRJ pozivamo vse mladince, državljane FLRJ, letnika 1938, ki prebivajo na teritoriju mesta Ljubljane, stalno in začasno, in to za občine Center, Bežigrad, Moste, Rudnik, Šiška in Vič, da se v dneh od 25. do 28. junija med 8. in 13. uro javijo pri Odseku za narodno obrambo OLO Ljubljana, Rimska cesta 22.

Navedeni mladinci naj se javijo po naslednjem redu:

od črke A do E dne 25. junija,
od črke F do K dne 26. junija,
od črke L do R dne 27. junija,
od črke S do Ž dne 28. junija.

Opozarjamo podjetja, ustanove in šole, kakor tudi družinske poglavarje, pri katerih prizadeti mladinci stanujejo ali delajo, da so soodgovorni za zglasitev teh mladincev v smislu člena 145, 148 in 149 Zakona o narodni obrambi. V primeru, da je mladinec odsoten, so za prijavo odgovorni starši

OLO Ljubljana

RADIO LJUBLJANA

Spored za soboto, 23. junija

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00—7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci((pester glasbeni spored) — 6.20 do 6.25 Naš jedilnik — 6.30—6.40 Reklame — 7.10—8.00 Zabavni zvoki — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Iz filmov in glasbenih revij — 11.45 Pionirski kotiček — 12.00 Opoldanski spored slovenskih narodnih pesmi — 12.30 Kmetijski nasveti: Ing. Valentin Petkovšek: Oskrbovanje travnikov in detelišč po košnji — 12.40 Igra Mariborski instrumentalni ansambel — 13.15 Zabavna glasba — 13.35 Iz opernega sveta — 14.30 O športu in športnikih — 14.40 Želeli ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.35 25 minut slovenskih samospevov — 16.00 Utrinki iz literature: Mirko Božič: Neizjakoni (odlomki) — 16.20 Koncert po željah — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 18.15 Pojeta mladinski zbor I. gimnazije iz Celja in zbor Glasbene Matice — 18.45 Okno v svet: Kambodža — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Veseli večer — 22.15—23.00 Oddaja za naše izseljence — na valu 327,1 m — 22.15—23.00 UKV program: Za konec tedna (spored plesnih in zabavnih melodij) — 23.00—24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški barvni film

Roberta

Tednik: Filmske novosti št. 24. — Predstave ob 16, 18 in 20.30. V glavni vlogi Kathryn Grayson in Howard Keel. — Prodaja vstopnic samo od 14. ure dalje.

KINO »VIČ«

Francoski barvni film

»OBSEDENOST«

Brez tednika. Predstave ob 16., 18 in 20.30. V glavni vlogi Michele Morgan in Raf Vallone. — Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«: Mehiški film: »Rdeča Bonga«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.30. V glavni vlogi Pedro Armendariz in Maria Antonieta-Pons.

KINO »SLOGA«: Ameriški film: »Mož z revolverjem«. Predstave ob 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Gregory Peck in Jean Parker.

KINO »SOČA«: Ameriški barvni film: »Roberta«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih samo od 14 dalje, za matinejo v kinu Sloga pa od 9 dalje.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: Ameriški film: »Mož z revolverjem«. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja za mladino angleški film: »Skrivni rov«. Predstave vsak delavnik ob 15, vsak torek, sredo in četrtek tudi ob 10, vsako nedeljo pa ob 8.30 in 10.30.

KINO »LITOSTROJ«: Nemški film: »Strup v živalskem vrtu«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. Danes zadnjikrat!

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film

Tri ljubezni

V glavni vlogi Pier Angeli, Leslie Caron, Kirk Douglas, James Mason. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic samo od 15 dalje.

KINO »ŠIŠKA«

Francoski barvni film

»Grof Monte Christo«

I. del

V glavni vlogi Jean Marais in Lia Amanda. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

Tovarna tehničnih igrač in kovinskih izdelkov

»MEHANOTEHNIKA«
v Izoli (Koper)

obvešča

vse prosilce za dodelitev denarne pomoči, da ne bo vzela v poštev nobene prošnje.

2483

Tovarna »PLAMEN« v Kropi

poziva

vse delavce in uslužbence,

ki so leta 1955 zapustili to podjetje in imajo po členu 58 uredbe o plačah (Ur. l. FLRJ št. 54/54) pravico do deleža pri dokončni razdelitvi plač iz dobička za leto 1955, naj se javijo v roku treh mesecev od danes, zaradi izplačila.

Kdor se ne bo javil v tem roku, izgubi pravico do izplačila na ta del plače iz dobička.

2482

IZLOŽBA I SAJAM *kemike industrije Jugoslavije*

SARAJEVO 24.VI - 1.VII-1956

ISS

Obiščite veliki jubilejni pregled uspehov in dela naše kemične industrije, sorodnih panog in trgovine v palači nove železniške postaje v Sarajevu. — Za posameznike je na vlaku 25 %, za kolektivne obiske pa 50 % popusta.

ŽELEZARNA JESENICE

sprejme takoj

5 (pet) stenodaktilografinj

Ponudbe s kratkim življenjepisom in navedbo dosedanjega službovanja pošljite personalnemu oddelku Železarne Jesenice.

Vesonol

OLJE ZA SONČENJE

DROBNI OGLASI

PUCH SS 4 250 ccm, v zelo dobrem stanju, prodam. Ogled v ponedeljek, torek in sredo od 12—13 na Vodnikovi cesti, pri Kamniti mizi.

PRODAM dobro ohranjeno pisalno mizo (z rolojem). Ivančič, Titova cesta 41-I.

SPREJMEMO polkvalificirano delovno silo, moško in žensko, za sprevodniško službo. Zglasite se v upravi ECZ, remiza. 2488

Upravni odbor komunalnega podjetja

CESTE IN KANALIZACIJA, KRANJ

razpisuje

mesto računovodje

POGOJI: dovršen ekonomski tehnikum ali ustrezna srednjestrokovna izobrazba z najmanj 3-letno prakso dela v gospodarskem sektorju kot samostojen računovodja.

Plača po tarifnem pravilniku, oziroma dogovoru. Opremljeno samsko stanovanje na razpolago.

Ponudbe pošljite na naslov: komunalno podjetje »*Ceste in kanalizacija*« *Kranj* v roku 15 dni.

2481

IZŠLA JE PRVA IN EDINA PUBLIKACIJA TE VRSTE:

PREDPISI

O GOSPODARSKEM SISTEMU ZA LETO 1956

s pojasnili in primeri glede uporabe posameznih določb ing. Borisa Race in Dragomira Živančevića

Zbirka predpisov obsega Zvezni družbeni plan za 1956. leto, Uredbo o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij in 48 raznih predpisov, s katerimi je podrobneje urejen gospodarski sistem. Vse naše publikacije prodajajo: v Beogradu: naša prodajalna na Maršala Tita 66 in knjigarna »Kultura«, Terazije 45; v Novem Sadu: Naša prodajalna v Zmaj Jovini 2; v Zagrebu: »Birotehnika« — Berislavičeva 16, Zagrebačko in knjižarsko preduzeće in »Narodne novine«, Smičiklasova 23; v Sarajevu: »Narodna prosvjeta«, Maršala Tita 55; v Skoplju: knjigarna »Mladina«, Maršala Tita 22; v Titogradu: knjigarna »Kultura«.

Izvršujemo tudi posamezna naročila proti povzetju in brez plačila poštnine.

Naša prejšnja izdaja: »Priročnik za investitorje«, sestavila M. Pejović in Radosav Niketić. Cena 600 din.

Naša prihodnja publikacija: »Priročnik za sestavljanje periodičnih obračunov gospodarskih organizacij«, sestavila ing. I. Apostolović in V. Djonlić. Cena 650 din.

»Savremena administracija«

Založniško-tiskarsko podjetje,
Beograd — Prizrenska 6, poštni predal 479

2227

Razpis

Občinski LO Vrhnika razpisuje

mesto ekonomista — finančnega referenta — računovodje

ki bo delal na družbenem planu, analizah, raznih revizijah in pregledih itd.

Pogoj je višja ali srednja šolska izobrazba z ustrezno prakso ali nižja strokovna izobrazba z daljšo prakso. Sprejmemo tudi začetnika z ustrezno šolsko izobrazbo.

Občinski ljudski odbor Vrhnika

2484

PRODAMO

Tovorni avtomobil »BÜSSING-NAG«

tipa 4500, nosilnosti 4,5 t. Vgrajen je nov motor s 120 ks in kabina obnovljena. Pogon je na zadnji in prednji diferencial. Gume 7 kom. 11,00 × 20, 85 % uporabnosti. Vozilo je dobro ohranjeno in ima nekaj rezervnih delov. Prodajna cena 5,500.000 din.

Tovorni avtomobil »BÜSSING-NAG«

tipa 4500, nosilnost 4,5 t; prekucnik (kipper). Motor 120 ks je generalno popravljen. Prekupna naprava (kipper) je znamke Meiller na ročni pogon, 7 gum 11,00 × 20, 80 % uporabnosti. Vozilo je v dobrem stanju. Prodajna cena 5,000.000 din

Tovorni avtomobil »CHEVROLET«

tipa »VENICLER«, 3 t nosilnosti. Motor 85 ks generalno popravljen, kabina popolnoma nova, moderne, trambus oblike, 5 avtogum 10,00 × 20, 60 %, z rezervnim motorjem, diferencialom, menjalnikom i. dr.; prodajna cena 4,000.000 din.

Traktor »ZADRUGAR«

tipa »RAKOVICA«, bencinski motor 70 ks; vlečnost 3 t. Napravljena je nova platnena kabina s smernimi kazalci. Prikolica znamke TAM, 3 t s 4 gumami, 60 %. Prodajna cena traktorja s prikolico 1,500.000 din.

Avtobus »PIONIR«

s 25 sedeži in 8 stojišči, karoserija oblike trambus, 7 gum, 80 %. Vozilo je v dobrem stanju. Prodajna cena 3,000.000 din.

Avtobus »PIONIR«

tipa RN 13; 23 sedežev in 6 stojišč, motor 70 ks, 7 gum, 80 %. Vozilo je v dobrem stanju. Prodajna cena je 3,000.000 din.

Ogled vozil vsak delavnik v Žerjavu od 6. do 14. ure.

RUDNIK SVINCA IN TOPILNICA »MEŽICA« — MEŽICA

Poziv naročnikom! Gospodarskim organizacijam!

Ker je prva osnovna izdaja

»Gospodarsko-finančnega priročnika«

(»Permanentni vodič skozi gospodarske predpise«)

popolnoma razprodana, smo se odločili za natis druge izdaje, v kolikor se bo prijavilo dovoljno število naročnikov

Druga izdaja bo vsebovala celoten doslej objavljen material, po istem sistemu prostih listov in bo vsebovala predpise, objavljene v Službenem listu FLRJ zaključno s številko 23/56 oziroma zaključno s IV. spremembami in dopolnitvami in bo razporejena v dve knjigi (s patentnimi vijaki in polivinilskimi platnicami).

Priročnik vsebuje celotni material naše gospodarsko-finančne zakonodaje v krajših izvlečkih po abecednem redu. Spremembe in dopolnitve izhajajo četrtletno redno v januarju, aprilu, juliju in oktobru vsakega leta.

Nova izdaja se ne bo razlikovala od prve, tako da bodo kupci tako prve kot druge izdaje v prihodnje prejemali iste tekste sprememb in dopolnitev.

Cena druge izdaje je za naročnike samo 4000 din in je plačljiva ob prejemu knjige oziroma po povzetju brez plačila poštnih stroškov.

Ker se bo tiskalo samo strogo omejeno število primerkov, prosimo, da nam dostavite prijave za naročnino najkasneje do 31. julija t. l. Rok za prijave ne bo podaljšan.

»Savremena administracija«

Izdavačko-štamparsko preduzeće
Beograd, Prizrenska 6, poštni predal 479.

2282

I. JAVNA LICITACIJA

VOJNA POŠTA 7250-27, ZAGREB

bo imela v svojih prostorih prvo javno licitacijo za naslednja dela:

Gospić:

vodovodna dela (grad. inštalaterski del).

Predračunska vsota 6 milijonov din. — Rok dograditve 30. novembra 1956. — Licitacija bo 11. julija 1956 ob 9. uri.

Karlovac:

daljnovod

Predračunska vsota 1,500.000 din. — Rok dograditve 15. september 1956. — Licitacija bo 11. julija 1956 ob 11. uri.

Varaždin:

vodovod (gradbeni inštalaterski del)

Predračunska vrednost 3,200.000 din. — Rok dograditve 31. december 1956. — Licitacija bo dne 12. julija 1956 ob 9. uri.

Mokronog:

stanovanjski objekt

Predračunska vrednost 7 milijonov din. — Rok dograditve 1. oktober 1956. — Licitacija bo 21. julija 1956 ob 11. uri.

Kranj:

dograditev objekta visoke gradnje

Predračunska vrednost 28,000.000 din. — Rok dograditve 31. december 1956. — Licitacija bo dne 13. julija 1956 ob 9. uri.

Elaborati so navpogled na pismeno zahtevo zainteresiranega podjetja v prostorih V. P. 7250-27 Zagreb, Dom JLA, kjer je moč dobiti tudi stroškovnike s pogoji in navodili za sestavo ponudbe.

Pravico do licitacije imajo vsa registrirana podjetja za odgovarjajoča razpisana dela. Ponudbe sprejema komisija za licitacijo V. P. 7250-27 Zagreb do zgoraj omenjenega dneva in ure.

Iz pisarne
Vojne pošte 7250-27 Zagreb

767

List izdaja Časopisno-založniško podjetje »Ljudska pravica«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/III, telefon št. 39-181 — Notranjepolitična — gospodarska rubrika telefon štev. 21-613 in kulturna rubrika telefon št. 21-887. Nazorjeva ulica 10/II — Uprava Kopitarjeva ulica 2, telefon 39-181 — Telefon za naročnino in oglase št. 31-030 — Telefon poslovalnice na Titovi cesti 22-322 — Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din — Tekoči račun 60-KB-1-Z-1393 — poštni predal 42 — Tisk tiskarne »Ljudske pravice« — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisi se ne vračajo

Še mnogo NAFTE *v naši deželi*

Proizvodnja nafte je v Jugoslaviji ena izmed tistih gospodarskih panog, ki so po osvoboditvi dosegle največji vzpon. Zato lahko upamo, da se bo naša država v dogledni bodočnosti popolnoma osvobodila uvoza nafte in njenih derivatov.

Ležišča nafte pri nas čedalje bolj racionalno izkoriščamo. Več naftnih področij pa je še neizkoriščenih. Ekipe naših strokovnjakov širom po domovini vztrajno in sistematično iščejo vire tega dragocenega goriva.

Najprej so odkrili nafto v Medjimurju. Pri Selnici in Paklenici je že v minulem stoletju prodrla iz zemlje in nekaj časa izvirala kakor potok. Kmetje iz bližnjih vasi so jo uporabljali kot kurivo, hkrati pa so pridobivali iz nje kolomaz. Sistematičnejše izkoriščanje medjimurske nafte se je začelo pred 100 leti, proizvodnja pa je bila vse do osvoboditve neznatna (leta 1939 so jo načrpali 1100 ton).

Leta 1917 so ekipe strokovnjakov začele iskati nafto tudi v savskem bazenu, našli pa so samo zemeljski plin. Naftno polje pri Gojlu so odprli Nemci leta 1941. To je bil prvi večji izvir nafte pri nas. Zaloge pri Gojlu pa so zdaj že pri kraju in jih bodo čez nekaj let prenehali izkoriščati.

Med zadnjo svetovno vojno so začeli izkoriščati naftna polja tudi v Prekmurju, na področju Doljnje Lendave. Leta 1949 so odprli naftne zaloge v Moslavini in na področju Ivanić-Grada. Istega leta so začeli črpati naftu tudi pri Moslavački Gračanici blizu Kutine (Mramor Brda). To je doslej najbogatejši vir v vsej Jugoslaviji. Računajo, da bo dal letos 90.000 ton nafte.

Leta 1953 so odprli še en vir nafte, in sicer na področju Brnjana (leta 1954 so načrpali iz njega okoli 27.000 ton nafte). Konec leta 1954 pa so začeli izkoriščati naftno polje Ivanić-Kloštar. Strokovnjaki menijo, da so na tem polju najobilnejše zaloge tega goriva.

Kakor vidimo, so doslej odkrili in začeli izkoriščati zaloge nafte le na področju Hrvatske in Slovenije. Nafta pa je tudi v drugih republikah. V Vojvodini in Črnogorskem Primorju so strokovnjaki že našli sledove nafte. V Vojvodini bodo nedvomno odkrili velike zaloge, saj jo je nekoč pokrivalo Panonsko morje, kjer se je po velikih zemeljskih perturbacijah organizem gotovo začel spreminjati v nafto. V Črni gori si strokovnjaki obetajo, da bodo prišli do nafte na področju planine Rumije, verjetno pa jo bodo našli tudi med Petrovcem in Ulcinjem. Razen tega si strokovnjaki obetajo, da bodo našli nafto tudi v Makedoniji, in sicer na Skopskem, Ovčjem in Tikveškem polju.

Največ upanja pa imajo raziskovalne ekipe na savskem področju. Po mnenju strokovnjakov so med Zagrebom in Slavonskim Brodom bogate zaloge. Ekipe je pripeljala sled po nafti že do zagrebškega predmestja Dubrave. Verjetno leži tudi samo mesto Zagreb na zalogah tega goriva.

Domnevajo, da je nafta tudi na področju jadranske obale, v Hrvatskem Primorju in Dalmaciji. Baje se bodo začela raziskovalna dela na področju Makarske, Metkovića in Ravnih Kotarov.

Na nedavni mednarodni letalski razstavi švicarskega aerokluba v Zürichu so prikazali tudi tale vódeni izstrelek. Izdelali so ga Amečani, imenujejo ga Corporal in njegov domet znaša kakih 50 milj.

Nobenega zvišanja prejemkov za britanske poslance

Angleški poslanci, ki dobe približno 1000 funtov letno in dva funta za vsak dan, ko parlament zaseda, se bodo morali zadovoljiti s temi prejemki. Ministrski predsednik je namreč zavrnil zahtevo voditelja opozicije Gaitskella in voditelja liberalcev Daviesa, naj bi ustanovili neodvisno komisijo, ki bi določila nove prejemke poslancev. Eden je izjavil, da smatra povišanje poslanskih prejemkov zdaj, ko vlada odklanja zahteve po zvišanju mezd in plač, za neprimerno.

Člani švicarske alpinistične odprave, ki so dosegli trojni uspeh: dvakrat so ponovno osvojili Mount Everest, osvojili pa so tudi doslej neobvladani himalajski vrh Lhotse, visok 8500 metrov. Zgoraj: Mount Everest

Drobne ZANIMIVOSTI

LEVJA DRUŽINA UŠLA IZ ŽIVALSKEGA VRTA

Iz živalskega vrta v Džunagadhu je ušla ondan levja družina, samec, samica in štirje mladiči. Leva sta raztrgala dva človeka. Prva žrtev je bil mož, ki je levjo kletko odprl. Leva sta ga napadla takoj, ko sta prišla iz kletke. Gledalci so se prestrašeno razbežali, nekateri pa so splezali na drevje. Levinja je zgrabila še nekega vrtnarja in ga raztrgala. Naposled so prihiteli pazniki in ustrelili levinjo nad njeno žrtvijo. Mlade leve, ki so se igrali v bližini, so pazniki ujeli, lev pa je preskočil zid in zbežal v goščo. Policija je potem obkolila vse področje, toda leva ni našla. Najbrž se je zatekel na 15 km oddaljeno zaščiteno področje, na katerem živi 250 levov.

V KENIJI SO UBILI DVA GENERALA MAU MAU

V Keniji so ubili dva »generala« Mau-Mau, ko sta hotela pobegniti. V aprilu so ju aretirali v Nairobiju in dva angleška oficirja sta ju odpeljala na angleško poveljstvo. Med potjo sta skušala pobegniti, pa so ju ubili. Predstavnik angleške vojske v Keniji je izjavil, da se skriva po Keniji še kakih 3000 borcev Mau-Mau. V aprilu so angleške čete ubile 25 upornikov, 46 so jih ujele, 67 pa se jih je vdalo.

NOV POPRAVEK V ATLASU

Po višini Mount Everesta in ognjenika Etne je prišel na vrsto zemeljski premer. Še pred nekaj dnevi so geologi menili, da je dolg 40 milijonov in 4.423 m. Zemljepisna služba ameriške vojske pa je zdaj ugotovila, da je za 800 m krajši. To so ugotovili med pripravami na izstrelitev umetnega satelita, kar se bo zgodilo prihodnje leto. Ameriški vojaški geografi so tudi ugotovili, da je razdalja med središčem Zemlje in ekvatorjem približno za 127 m manjša kakor so mislili.

MRTVO SRCE *spet utripa*

Pri nekaterih srčnih napadih — sklepajo ameriški zdravniki na podlagi neke, nedavno uspele dramatične operacije — nastane prehodno stanje, v katerem je pacient dejansko mrtev, vendar ga je moč z neznatnim dražljajem ponovno oživiti. Srce takšnega pacienta je podobno mirujočemu nihalu, ki ga je moč z rahlim sunkom spraviti spet v tek.

Pri tem sodijo, da v mnogih primerih smrt ni posledica prenehanja dela srčnih mišic, marveč električnega toka, ki nastane v tkivu mišic spričo neenakomerne preskrbe s kisikom. Električni šok lahko spet upostavi ravnovesje, pospeši delovanje vegetativnega živčnega sistema in tako začne srce spet utripati. Na ta način je moč mrtvega človeka, kot se je to že večkrat zgodilo, oživiti.

Pacient, ki je v tem primeru pol ure potem, ko je umrl, spet oživel, je bil zdravnik dr. Ransone iz Clevelanda. Na srečo je umrl v bolnišnici. Dve minuti po smrti je bil že na operacijski mizi. Ko so mu kirurgi odprli prsni koš, ni več krvavel. Bil je v resnici mrtev. Dva zdravnika sta dajala pacientovim pljučam kisik. S tem so preprečili, da možganske celice ne bi bile poškodovane spričo pomanjkanja kisika.

Srcu so dali dva električna šoka. Čez pol ure so pacientu stopile na čelo kapljice potu, kirurški vrez na pljučih pa je začel krvaveti. Čez pet dni je »mrtvec« — zapustil bolnišnico.

Prizadevni študent

Junij je po vsem svetu čas izpitov na univerzah, čas ko dele diplome. Američani so ponosni na tiste, ki se z lastnim delom prebijejo skozi študij. Ameriški tisk je poln primerov takšnih ljudi, ki ne poznajo štipendij. Tako so našli tudi nekega Johna Sweenyja, ki je bil na newyorški univerzi diplomiran za doktorja medicine. Med študijem je bil ponoči šofer taksija in — skrbel za ženo in pet otrok...

ZDA je zajel val vročine

Združene države Amerike je zajel val vročine, ki doseže celo 41 stopinj Celzija. Lokalni tisk je poln poročil o pojavih sončarice in kapi od te vlažne in zagatne vročine. Med kamnitimi kvadri četrti nebotičnikov na Manhattanu doseže temperatura skoro 40 stopinj.

Velik gozdni požar

Največji gozdni požar, kar jih je bilo kdaj v ameriški državi Arizoni, se spričo hudega vetra še nadalje širi. Ogenj je doslej uničil na tisoče hektarov gozdov in povzročil najmanj 3,5 milijonov dolarjev škode. Z ognjem se noč in dan bori 800 ljudi, toda vse njihovo prizadevanje je bilo doslej brez uspeha. Zato so oblasti prosile sosednjo Kalifornijo, naj jim priskoči na pomoč.

Posebne vrste reševalne naprave, ki jih preizkuša ameriška mornarica. Te okrogle »čolne« lahko hermetično zapro in se ne morejo potopiti.

500-kilska bomba ga je raztrgala

Pet sto kil težka bomba je raztrgala 42-letnega mojstra iz oddelka za odstranjevanje bomb v Hannovru. Neki kmet je na polju našel bombo in obvestil o tem oddelek. Ko je skušal mojster odstraniti vžigalno kapico, se je bomba razletela. Njegovih deset pomočnikov si je pravočasno poiskalo zaklon.

Le ona se ni priklonila

Članica švedske vlade Ulla Lindström je povzročila v svoji domovini in v Angliji živahno debato o tem, ali je klanjanje pred vladajočimi monarhi še sodobno ali ne. Zgodilo se je namreč tole: te dni je švedski kralj sprejel angleško kraljico Elizabeto, ki je prispela na uradni obisk. Na sprejemu so bili vsi ministri. Vsi so se priklonili, ko je kraljica iztegnila roko v pozdrav. Samo 47-letna ministrica Lindströmova je ostala vzravnana. Kasneje je izjavila: »Če se svojemu lastnemu kralju ne priklonim, potem bom še manj storila kaj takega pred mnogo mlajšo damo iz neke druge dežele...«

»No vidiš, saj sem trdila, da v radioaparatu nekaj škrta.«

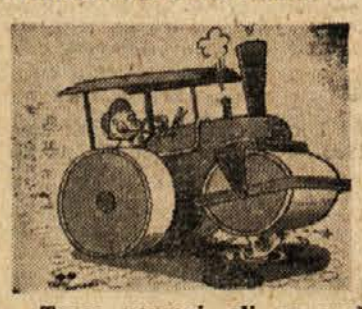

»Tepec neumni, ali ne znaš malo bolj paziti?«

Kuharsko posvetovanje

TRIKOVE *dogodivščine*

MIRAN SATTLER — FRANC MAVEC

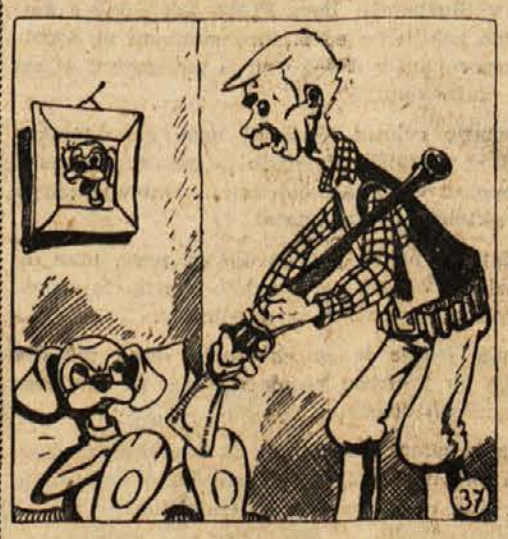

Trik je na blazini za pečjo, moleč vse štiri od sebe, dihal ko meh. Jezik mu je molel do kolen in hudo je bil žejen. Nenadoma so se odprla vrata. »Trik, z menoj! Greva na lov,« je ukazal oče Popo. »Ne morem, utrujen sem!« »Z menoj!« je zapovedujoče dejal oče Popo. Trik mu je opotekajoč sledil po stopnicah.

Oče Popo je streljal in streljal, zajci pa so se mu smejali. Imel je le še nekaj nabojev. »Trik, priženi mi zajca z leve strani!« Trik je brez besed odšel. Ni hitel. Bil je na smrt utrujen. Za drevesom je zagledal velikega zajca. Zalajal je. Videl je, kako je oče Popo pomeril.

Pok! Zajec je poskočil, Trik pa še bolj. Zajec je bil živ in zdrav, Trikov repek pa ranjen. Iz jarka, pred katerim se je ustavil, je izvlekel staro pločevinasto cev, zlezel vanjo, si poveznil ponev na glavo in odšel iskat očeta Popa. Očetu Popu je padla puška iz rok, ko je zagledal pred seboj strašno zver »oklopnjačo« na dve pasji nogi.